

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ο.Π.Α.Σ. Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ – ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

ΘΕΜΑΤΑ Τ.Θ.Δ.Δ.

Κείμενα – Παρατηρήσεις

2η ΕΚΔΟΣΗ – ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

Για την εκπόνηση του εκπαιδευτικού υλικού συνεργάστηκαν στο πλαίσιο της Τ.Θ.Δ.Δ. οι παρακάτω φιλόλογοι - μέλη της Επιστημονικής Ομάδας για το γνωστικό αντικείμενο της Α.Ε.Γ.Γ. Ο.Π.Α.Σ Β' Λυκείου (ΚΩΔ. ΟΠΣ 5070818):

Αμπελάς Ιωάννης-Παναγιώτης (συντονιστής), Γεωργίου Ελένη, Δημακοπούλου Αλεξάνδρα, Καραμπογιά Αθηνά, Κατσούγκρη Παρασκευή, Κυριακάκη Δέσποινα, Παπασιμίπας Γεώργιος, Σγαντζούρη Παναγιώτα, Συμεωνίδης Βασίλειος και Φασατάκη Παγώνα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
1. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3	7
1.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3.....	8
1.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, <i>Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας,</i> 17.....	8
1.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, <i>Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας,</i> 17.....	9
1.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Δημοσθένης, <i>Κατ' Ἀριστογείτονος §§15-17.4 .....</i>	11
1.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§1-3 .....</i>	13
1.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, <i>Νόμοι 631b.3-d.2.....</i>	15
2. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7	17
2.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3.....	18
2.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αἰσχύνης, <i>Κατὰ Τιμάρχου §§1-3.....</i>	19
2.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, <i>Ῥητορική Γ 14 1415a 22-34.....</i>	19
2.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3	22
2.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, <i>Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76 .....</i>	23
2.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, <i>Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25 .....</i>	25
3. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3	27
3.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, <i>Ῥητορική 1356a .....</i>	28
3.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, <i>Ἀθηναίων Πολιτεία §§55.3-4 .....</i>	28
3.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία §§1-3.....</i>	29
3.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἄνδοκίδης, <i>Περὶ τῶν μυστηρίων §§1-2 .....</i>	31
3.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Δήμου καταλύσεως ἀπολογία §§15-17.3 .....</i>	32

3.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Δημοσθένης, <i>Κατά Άνδροτίωνος</i> §§51.4-52	34
4. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ύπερ Μαντιθέου §§4-6	36
4.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, <i>Άθηναίων Πολιτεία</i> §§34.2-3	37
4.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> Βιβλ. 2, κεφ. 4 §§13-14	38
4.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατά Έρατοσθένους</i> §§21-23	38
4.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατά Άγοράτου ένδειξεως</i> §§8-10	40
4.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατά Έρατοσθένους</i> §§5-7	41
4.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ίσοκράτης, <i>Περί τοϋ ζεύγους</i> §§28-29.5	43
5. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ύπερ Μαντιθέου §§4-6.4	45
5.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Δήμου καταλύσεως άπολογία</i> §§13-14	47
5.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, <i>Άθηναίων Πολιτεία</i> §§35.2-4	47
5.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Δήμου καταλύσεως άπολογία</i> §§15-17	48
5.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατά Έρατοσθένους</i> §§92-94.1	50
5.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, <i>Ίέρων</i> § 2.6-9	51
5.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδου <i>Ίστορία</i> 1 §§ 94-95	53
6. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ύπερ Μαντιθέου §§3.8-5	55
6.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, <i>Έλληνικά</i> Βιβλ.2. κεφ.2 §§20-23	56
6.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, <i>Έλληνικά</i> Βιβλ. 2 κεφ. 3 §§11-14	57
6.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, <i>Άθηναίων Πολιτεία</i> §37.....	58
6.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, <i>Έλληνικά</i> Βιβλ.2. κεφ.4. §§1-3.5.....	60
6.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αίσχίνης, <i>Περί τής παραπρεσβείας</i> §§145-146.5	61
6.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλούταρχος, <i>Περί παιδων άγωγής</i> 9b.1-9c.7	63
7. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ύπερ Μαντιθέου §§6-7	66
7.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Περί τής Εϋάνδρου δοκιμασίας</i> §§9-10.....	67
7.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Όμηρος, <i>Ίλιάς</i> Z 166-183	68

7.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Κατὰ Ἐρατοσθένους</i> §§32-33	69
7.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ἀριστοτέλης, <i>Ἀθηναίων Πολιτεία</i> §§55.4-55.5	71
7.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ἴσοκράτης, <i>Ἀρεοπαγитικός</i> §§21-23	72
7.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Διόδωρος Σικελιώτης, <i>Βιβλιοθήκη</i> Βιβλ. XII §§53, 1-2	74
8. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§7-8	77
8.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ἀριστοτέλης, <i>Ῥητορική</i> 1396b	78
8.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Δήμου καταλύσεως ἀπολογία</i> §18	78
8.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας</i> §§9-11	79
8.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ξενοφῶν, <i>Ἀγησίλαος</i> §§1.23-1.25.8	81
8.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ξενοφῶν, <i>Ἰέρων</i> , κεφ. 5 §§ 1-2	83
8.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Δήμου καταλύσεως ἀπολογία</i> §§25-26	85
9. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9	87
9.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ἀριστοτέλης, <i>Ἀθηναίων Πολιτεία</i> §§55.2-55.4	88
9.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία</i> §§2-3	89
9.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας</i> §§33-34	89
9.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Θουκυδίδης, <i>Ἱστορίαι</i> §§2.10.3-2.11.2	91
9.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, <i>Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων</i> §§1-4	93
9.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ξενοφῶν, <i>Κύρου Ἀνάβασις</i> Βιβλ. 5, κεφ. 4 §§3-7	94
10. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1	97
10.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Θουκυδίδης, <i>Ἱστορίαι</i> §§1.23	99
10.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Πλάτων, <i>Νόμοι</i> 774c-d	99
10.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Κ.Ε. Μπέης, <i>Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα, απόσπασμα</i>	100
10.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Πλάτων, <i>Ἀπολογία Σωκράτους</i> 30a5-30c4	102
10.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Πλάτων, <i>Ἐπιστολαί</i> 324d –325a	104
10.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Ξενοφῶν, <i>Συμπόσιον</i> §§4.34-37.1	105

11. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11.....	108
11.1	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ανδρέας Λασκαράτος, <i>Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς</i> , απόσπασμα.....	109
11.2	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἄγγελος Βλάχος, <i>Ὁ κύριός μου Αλκιβιάδης</i> , απόσπασμα...	109
11.3	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ανδρέας Φραγκιάς, <i>Ἄνθρωποι και σπίτια</i> , απόσπασμα.....	110
11.1	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, <i>Κύρου Παιδεία</i> §§1.2.6-1.2.6-7.....	112
11.2	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αἰσχίνης, <i>Κατὰ Τιμάρχου</i> §§27-29.....	113
11.3	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, <i>Αἰγινήτικὸς</i> §§9-10.....	115
12. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12.....	117
12.1	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, <i>Ἀρεοπαγίτικὸς</i> §§48-50.....	118
12.2	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Δήμου καταλύσεως ἀπολογία</i> §§2-4.....	119
12.3	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατὰ σιτοπωλῶν</i> §§13.5-15.1.....	120
12.1	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, <i>Πρὸς Δημόνικον</i> §§24-25.....	122
12.2	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αἰσχίνης, <i>Κατὰ Τιμάρχου</i> §§1.1-2.5.....	123
12.3	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, <i>Πρὸς Δημόνικον</i> §§5-7.....	125
13. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13.....	127
13.1	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, <i>Ἑλληνικά Βιβλ.3, κεφ.5</i> §§21-23.....	128
13.2	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατὰ Αλκιβιάδου λιποταξίου</i> §§9-11.....	129
13.3	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Ὑπὲρ Μαντιθέου</i> §§15-16.....	129
13.1	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αἰσχίνης, <i>Κατὰ Κτησιφῶντος</i> §§5-6.....	131
13.2	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, <i>Κατὰ Λοχίτου</i> §§9-11.....	133
13.3	ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, <i>Ἑλληνικά Βιβλ.6, κεφ. 4</i> §§4-6.2.....	135
14. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19.....	137
14.1	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. Παπανούτσος, <i>Πρακτικὴ Φιλοσοφία</i> , σ. 206.....	138
14.2	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, <i>Ἱστορίαι</i> §§2.42.2-4.....	138
14.3	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Ὑπὲρ Μαντιθέου</i> §§16-17.....	139

ΘΕΜΑΤΑ Τ.Θ.Δ.Δ. (Κείμενα, Παρατηρήσεις)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

14.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, <i>Απομνημονεύματα</i> Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4.....	141
14.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία</i> §§45.4-48	142
14.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, <i>Ἀρχίδαμος</i> §§11.4-13	144
15. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21.....	146
15.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, <i>Ἱστορίαι</i> §§2.40.2-3.....	147
15.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, <i>Ῥητορική</i> 1417a 16-26.....	147
15.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, <i>Ῥητορική</i> 1419b	148
15.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, <i>Μενέξενος</i> 238 c1-238 d8	150
15.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, <i>Κατὰ Διογείτονος</i> §§9-11.1.....	151
15.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, <i>Μένων</i> 71e-72a	153

Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει τα θέματα της Τ.Θ.Δ.Δ. για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών Ο.Π.Α.Σ. Β΄ Λυκείου όπως αυτά έχουν δημοσιευθεί (4/4/2022). Προς διευκόλυνση των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών οι ερωτήσεις κατανόησης, τα παράλληλα κείμενα, οι λεξιλογικές ερωτήσεις, τα αδίδακτα κείμενα με τις αντίστοιχες ερωτήσεις έχουν ταξινομηθεί σε 15 ενότητες με βάση το προτεινόμενο διδαγμένο κείμενο από τον λόγο του Λυσία Ὑπὲρ Μαντιθέου.

Η παρούσα έκδοση έχει καθαρά διευκολυντικό χαρακτήρα και δεν δεσμεύει την Επιστημονική Ομάδα σε τυχόν τροποποιήσεις των ήδη δημοσιευμένων θεμάτων, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο.

1. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ᾧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντός τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ᾧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1 Τι ακριβῶς θέλει να αποδείξει ο Μαντίθεος σχετικά με τα πολιτικά του φρονήματα και ποιες συγκεκριμένες κατηγορίες αρνείται;

A1.2 Ποια αξίωση και ποια παράκληση απευθύνει ο Μαντίθεος στους βουλευτές; Με ποιες προϋποθέσεις;

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σε κάθε περίπτωση χρωστά ευγνωμοσύνη στους κατηγορούς του.
2. Ο Μαντίθεος ελπίζει πως όποιος νιώθει εχθρικά για αυτόν, θα αλλάξει γνώμη μετά την απολογία του.
3. Ο Μαντίθεος έχει την αξίωση να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι έχει φιλικά αισθήματα προς τη δημοκρατία και ότι έχει αναγκαστεί να συμμετέχει στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «οἷτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «οἷτινες»; (μονάδες 2)
2. «οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας»: Σε ποια «πολιτεία» αναφέρεται ο Μαντίθεος; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

1.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς. Ακολουθεί το προοίμιο του λόγου.

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατηγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα—. Αν πάλι με εκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

1.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας, 17

Στο έργο του Διονυσίου Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (ὑπομνηματισμοί), που δεν έχει διασωθεί ολόκληρο, φαίνεται πως ανήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ρήτορες, μεταξύ των

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική αξιολόγηση των προοιμίων των δικανικών λόγων του Λυσία.

Παρατηρώ ακόμα ότι ο ρήτορας χρησιμοποιεί όλους τους τρόπους που προτείνουν τα ρητορικά εγχειρίδια για το προοίμιο και που απαιτούν οι περιστάσεις. Άλλες φορές αρχίζει στο πρώτο πρόσωπο με αυτοέπαινο, άλλοτε με κατηγορίες για τον αντίδικο, αντικρούοντας αρχικά τις κατηγορίες εις βάρος του, αν τύχει να έχει κατηγορηθεί πρώτος. Μερικές φορές κερδίζει την εύνοια των δικαστών στο πρόσωπό του και στην υπόθεση, επαινώντας και κολακεύοντάς τους. Άλλοτε υποδεικνύει τη δική του μειονεκτική θέση και την πλεονεκτική θέση του αντιδίκου του και ότι ο αγώνας μεταξύ τους είναι άνισος. Κάποιες φορές παρουσιάζει την υπόθεσή του ως κοινού ενδιαφέροντος, σημαντική για όλους και τέτοια που αξίζει την προσοχή των δικαστών, ή γενικά επινοεί οποιοδήποτε άλλο επιχείρημα που μπορεί να ωφελήσει τον ίδιο και να μειώσει τον αντίδικό του.

Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα «Κάκτου»

1.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Διονύσιος Άλικαρνασσεύς, *Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, Λυσίας, 17*

Στο έργο του Διονυσίου *Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων (ὑπομνηματισμοί)*, που δεν έχει διασωθεί ολόκληρο, φαίνεται πως ανήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ρήτορες, μεταξύ των οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική αξιολόγηση των προοιμίων των δικανικών λόγων του Λυσία.

Τα προοίμιά του [Λυσία] διακρίνονται για τη ζωντάνια και την κίνηση που έχουν· αυτή του την ικανότητα στα προοίμια θα μπορούσε να τη θαυμάσει κανείς, προπάντων αν σκεφτεί ότι, ενώ έγραψε πάνω από διακόσιους δικανικούς λόγους, σε κανέναν από αυτούς δεν βρέθηκε να έχει γράψει ένα μη πειστικό προοίμιο ή να έχει χρησιμοποιήσει μια άσχετη με την υπόθεση αρχή ή να έχει ανατρέξει στα ίδια επιχειρήματα ή να έχει καταφύγει στις ίδιες ιδέες. Κι όμως, αυτό το σφάλμα το έχουν διαπράξει άλλοι που έγραψαν λίγους λόγους, εννοώ το να χρησιμοποιούν τους ίδιους κοινούς τόπους· και να μην πω ότι και όλοι τους σχεδόν έκλειψαν από άλλους, χωρίς να ντρέπονται καθόλου γι' αυτό. Αντίθετα ο Λυσίας είναι πρωτότυπος σε κάθε λόγο του, σε ό, τι αφορά την αρχή και το προοίμιο, και ικανός να πετύχει οτιδήποτε θέλει· είτε θέλει να κερδίσει την εύνοια ή την προσοχή του ακροατηρίου του είτε να το κάνει

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

δεκτικό στους λόγους του, ποτέ δεν απέτυχε στον σκοπό του. Όσον αφορά λοιπόν αυτό το μέρος του λόγου, ανακηρύσσω τον Λυσία πρώτο ή τουλάχιστον κατώτερο από κανέναν.

Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα «Κάκτου»

B4.1 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **συνήδη, διαβεβλημένοι, βεβιωμένων, καταστῆναι, ἐλπίζω.**

B4.2 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ποιεῖν, ἡγοῦμαι, φαίνωμαι, μετρίως, πολιτείας.**

B4.3 Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πολλήν	α. αιωνόβιος
2. διαβεβλημένοι	β. δοκίμιο
3. βεβιωκώς	γ. δημοσκόπηση
4. δόξαν	δ. διαβόητος
5. ἐπεδήμουν	ε. πλειονότητα
	ζ. επίπεδο
	η. βολή

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **είδηση, πρόσχαρος, σχέση, επιτυχία, παράδειγμα.**

B4.5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **κατηγόροις:** Συνήθως ψωνίζει φρούτα και λαχανικά από τη λαϊκή .....
- **ἀναγκάζωσιν:** Το αεροπλάνο έκανε ..... προσγείωση.
- **πεπραγμένων:** Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών της έκανε την ..... της άσκηση στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός».
- **λόγους:** Είναι ..... το αίτημά σου και δεν θα ικανοποιηθεί!

- **ἵππευον**: Επισκεφθήκαμε τον..... όμιλο της πόλης μας.

B4.6 Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. βουλομένοις	α. σκέφτομαι β. θέλω
2. αἰτίους	α. υπεύθυνοι β. ανεύθυνοι
3. ἐπιδείξω	α. επιδεικνύομαι β. αποδεικνύω
4. Ἄξιῶ	α. είμαι άξιός β. έχω την αξίωση
5. δέομαι	α. παρακαλώ β. φοβάμαι

Μονάδες 10

1.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Δημοσθένης, Κατ' Αριστογείτονος §§15-17.4

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1966)

Στον λόγο αυτό ο Αριστογείτονας κατηγορείται ότι, αν και οφειλέτης προς το κράτος, ασκεί κανονικά τα πολιτικά του δικαιώματα ενώπιον της Εκκλησίας. Αφού επισημάνθηκε η ευθύνη των δικαστών να διατηρήσουν με την απόφασή τους την αξιοπιστία και το κύρος τους, καθώς η ενοχή του κατηγορουμένου είχε ήδη αποδειχτεί, ο ομιλητής εκθέτει τη στάση του Αριστογείτονα απέναντι στους νόμους της πόλεως.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτό πᾶσιν. Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἧ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιοῦτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὴν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἐστὶ νόμος. Ἴν' πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὖρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ'

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

τὸ δόγμα: η γνώμη, η απόφαση

ἡ ἐνδειξις: η υποβολή καταγγελίας εναντίον κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων ... καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἄτακτον: είναι ..... στο .....

ἐξαμαρτάνοντας: είναι ..... στο .....

πᾶσιν: είναι ..... στο .....

ζῆν: είναι ..... στο .....

Ἀριστογείτων: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «**Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἧ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται**»: Ο ομιλητής διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο θέλοντας να εκφράσει μία διαχρονική άποψη. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου τεκμηριώνοντας την απάντησή σας (μονάδες 3).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

ὁ βίος: είναι ..... στο.....

φαῦλα: είναι ..... στο .....

πείθεσθαι: είναι ..... στο .....

φρονίμων: είναι ..... στο .....

τοῖς ἐν τῇ πόλει: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτό πᾶσιν»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο ομιλητής διακρίνει τη φύση από τον νόμο και τους αποδίδει συγκεκριμένες ιδιότητες. Να εντοπίσετε τους όρους της περιόδου με τους οποίους δηλώνονται αυτές (σε καθεμία από τις δύο περιπτώσεις) και να τους αναγνωρίσετε συντακτικά. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

1.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας §§1-3

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατηγορος - βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

᾿Ωμην μὲν, ὦ βουλή, οὐκ ἂν ποτ' εἰς τοῦτο τόλμης Φίλωνα ἀφικέσθαι, ὥστε ἐθελῆσαι ὡς ὑμᾶς ἐλθεῖν δοκιμασθησόμενον· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἔν τι μόνον ἀλλὰ πολλὰ τολμηρός ἐστίν, ἐγὼ δὲ ὁμόσας εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῇ πόλει, ἔνεστί τε ἐν τῷ ὄρκῳ ἀποφανεῖν εἴ τίς τινα οἶδε τῶν λαχόντων ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν, ἐγὼ τὴν κατὰ τουτουὶ Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν, οὐ μέντοι γε ἰδίαν ἔχθραν οὐδεμίαν μεταπορευόμενος, οὐδὲ τῷ δύνασθαι καὶ εἰωθέναι λέγειν ἐν ὑμῖν ἐπαρθεῖς, ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν ἀμαρτημάτων αὐτοῦ πιστεύων, καὶ τοῖς ὄρκοις οἷς ὥμοσα ἐμμένειν ἀξιῶν. Γνώσεσθε μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀπὸ ἴσης παρασκευῆς ἐγὼ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι καὶ οὗτος ἐπεχείρησε πονηρὸς εἶναι· ὁμως δ' εἴ τι ἐγὼ ἐλλείπομι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος εἶη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφελῆσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅ,τι ἰκανῶς διδάξαιμι, ἐκ τούτων ἀποδοκιμασθῆναι.

ὁμόσας < ὄμνυμι: αφού ορκίστηκα

τουτουί: αυτού εδώ

μεταπορευόμενος: εκδικούμενος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «ἐπειδὴ δὲ ... ἐμμένειν ἀξιῶν».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Φίλωνα:	είναι	.....	στο	.....
τῆ πόλει:	είναι	.....	στο	.....
ἀποφανεῖν:	είναι	.....	στο	.....
τῷ πλήθει:	είναι	.....	στο	.....
τοῖς ὄρκοις:	είναι	.....	στο	.....
πονηρός:	είναι	.....	στο	.....

(μονάδες 6)

β. «*εἴ τι ἐγὼ ἐλλείπομι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος εἶη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφελῆθῆναι*»: Ο βουλευτής - κατήγορος του Φίλωνα διατυπώνει τη σκέψη του σχετικά με την κατηγορία που θα απευθύνει στον Φίλωνα με έναν υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση και να χαρακτηρίσετε τον υποθετικό λόγο ως προς το είδος του αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων - φράσεων του κειμένου:

ᾧ βουλή:	είναι	.....	στο	.....
τολμηρός:	είναι	.....	στο	.....
τῶν λαχόντων:	είναι	.....	στο	.....
ἐμμένειν:	είναι	.....	στο	.....
διὰ τοῦτο:	είναι	.....	στο	.....
ἱκανῶς:	είναι	.....	στο	.....

(μονάδες 6)

β. «*Γνώσεσθε μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀπὸ ἴσης παρασκευῆς ἐγὼ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι*»: Να διακρίνετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να αναγνωρίσετε το είδος τους. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

1.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, *Νόμοι* 631b.3-d.2

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1967)

Αντικείμενο του συγκεκριμένου πλατωνικού διαλόγου – όπως και στην *Πολιτεία* – είναι η οικοδόμηση ενός φανταστικού πολιτεύματος, η εύρυθμη λειτουργία του οποίου εξαρτάται από μία ιδεατή νομοθεσία. Στη συζήτηση παίρνουν μέρος ένας ανώνυμος Αθηναίος, ο Κρητικός Κλεινίας και ο Σπαρτιάτης Μέγγιλος.

«Ὡ ξένε,» ἐχρῆν εἰπεῖν, «οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἕλλησιν· ἔχουσιν γὰρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαιμόνας ἀποτελοῦντες. Πάντα γὰρ τάγαθὰ πορίζουσιν. Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγεία, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχὺς εἷς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἀλλ' ὄξυ βλέπων, ἄνπερ ἄμ' ἔπηται φρονήσει· ὁ δὲ πρῶτον αὖ τῶν θείων ἡγεμονοῦν ἐστὶν ἀγαθῶν, ἡ φρόνησις, δεύτερον δὲ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἕξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως».

ἤρτηται: ἐξήρτηται: εξαρτώνται

θάτερα: τὰ ἕτερα

ἀμφοῖν: και τα δύο

τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως: ο νομοθέτης πρέπει να τα παρατάξει μ' αυτή τη σειρά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ... τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

πᾶσιν: είναι ..... ΣΤΟ .....

εὐδόκιμοι: είναι ..... ΣΤΟ .....

αὐτοῖς: είναι ..... ΣΤΟ .....

τίς: είναι ..... ΣΤΟ .....

ταῦτα: είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 5)

β. «*ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα (...)*»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο ομιλητής διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο θέλοντας να εκφράσει μία διαχρονική άποψη. Να διακρίνετε την υπόθεση και την απόδοση (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας (μονάδες 3).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

εἰπεῖν: είναι ..... ΣΤΟ .....

εὐδαίμονας: είναι ..... ΣΤΟ .....

θάτερα: είναι ..... ΣΤΟ .....

τις: είναι ..... ΣΤΟ .....

τὰ ἐλάττονα: είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 5)

β. «*οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλησιν'*»: Στο παραπάνω απόσπασμα να διακρίνετε δύο ονοματικούς (μονάδες 2) και τρεις επιρρηματικούς προσδιορισμούς. (μονάδες 3)

Μονάδες 10

2. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ᾧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντός τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ᾧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1 Ποια ελπίδα εκφράζει στο προοίμιο ο Μαντίθεος απευθυνόμενος στους βουλευτές και με ποια προϋπόθεση είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί;

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι κατηγοροί του ενδιαφέρονται για την περιουσία του.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ξεκάθαρα την αυτοπεποίθησή του.
3. Ο Μαντίθεος λαμβάνει υπόψη του το ενδεχόμενο ότι ορισμένοι βουλευτές μπορεί να τον αντιπαθούν.
4. Ο Μαντίθεος ζητά να τον αποδεχτούν ως βουλευτή, εφόσον αποδείξει ότι διακατέχεται από φιλικά αισθήματα για την παρούσα πολιτική κατάσταση.
5. Ο Μαντίθεος ενδιαφέρεται μόνο για τη δική του δικαίωση και αδιαφορεί για τη γνώμη που θα σχηματίσουν οι βουλευτές για τους κατηγορούς του.

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη,

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι όσοι κατηγορούνται άδικα πρέπει να θεωρούν τους κατηγορούς τους αίτιους μεγάλων συμφορών.
2. Ο Μαντίθεος αδιαφορεί για τη γνώμη όσων βουλευτών είναι προκατειλημμένοι μαζί του.
3. Ο Μαντίθεος αρνείται τη συμμετοχή του στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές την περίοδο των Τριάκοντα.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «οἷτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία οἷτινες; (μονάδες 2)
2. «τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία τούτους; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

2.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3

Η περιουσία ενός Αθηναίου πολίτη, του Αριστοφάνη, είχε δημευθεί. Ο πατέρας του ομιλητή και πεθερός του Αριστοφάνη κατηγορείται για κακή διαχείρισή της. Ο ομιλητής θα προσπαθήσει να υπερασπιστεί την τιμή και τη μνήμη του πατέρα του, και να αποδείξει ότι, όταν πέθανε ο Αριστοφάνης, η περιουσία του δεν ξεπερνούσε τα τέσσερα τάλαντα. Ακολουθεί μέρος του προοιμίου.

Είναι πολύ δύσκολη η θέση μου, άνδρες δικαστές, σ' αυτήν εδώ τη δίκη, όταν αναλογισθώ ότι, εάν εγώ δεν τα πω τώρα καλά, όχι μόνον εγώ αλλά και ο πατέρας μου θα φανεί ότι είναι άδικος και θα στερηθώ όλα μου τα υπάρχοντα. Είναι ανάγκη, λοιπόν, αν και δεν είμαι ικανός από τη φύση μου γι' αυτά, να βοηθήσω τον πατέρα μου και τον εαυτό μου έτσι, όπως θα μπορέσω. Την προετοιμασία και την προθυμία των εχθρών τη βλέπετε και δεν πρέπει να πω τίποτε γι' αυτά· τη δική μου, πάλι, απειρία όλοι την ξέρουν, όσοι με γνωρίζουν. Θα ζητήσω, λοιπόν, από σας να μου κάνετε δίκαια και εύκολη χάρη, να ακούσετε δηλαδή και μας με εύνοια, όπως και τους κατηγορούς. Γιατί, είναι φυσικό ο απολογούμενος να βρίσκεται σε μειονεκτικότερη θέση, κι αν ακόμη τον ακούτε με την ίδια διάθεση. Γιατί αυτοί, επιβουλευόμενοι εμάς από καιρό, χωρίς να διατρέχουν κανένα κίνδυνο, «έστησαν» την

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

κατηγορία, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε αυτήν εδώ τη δίκη τρομοκρατημένοι, κατασυκοφαντημένοι και απειλούμενοι με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Είναι φυσικό, λοιπόν, να δείχνετε μεγαλύτερη εύνοια στους απολογουμένους (απ' ό,τι στους κατηγορούς).

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

2.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αισχύνης, *Κατὰ Τιμάρχου* §§1-3

Ο Τίμαρχος κατηγορεί τον Αισχύνη με τον οποίο είναι πολιτικοί αντίπαλοι. Ο Αισχύνης με τη σειρά του, προσπαθώντας να αναβάλει ή να ματαιώσει τη δίκη, επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τίμαρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν το λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Πότε ως τώρα, άνδρες Αθηναίοι, ούτε κατηγορήσα κανένα για δημόσιον αδίκημα, ούτε ενόχλησα κανέναν, όταν έδινε εξηγήσεις για τα δημόσια πράγματα που διαχειρίστηκε, αλλ' όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω, τήρησα στάση επιφυλακτική και στις δύο αυτές περιστάσεις. Επειδή όμως βλέπω, ότι η πόλη βλάπτεται από τον Τίμαρχο, ο οποίος μιλάει από το δημόσιο βήμα, αντίθετα με όσα προβλέπουν οι νόμοι, και επειδή εγώ προσωπικά συκοφαντούμαι – θα αποδείξω στην πορεία του λόγου μου με ποιον τρόπο – νόμισα, ότι θα ήταν επαίσχυντο να μην προστρέξω για να βοηθήσω την πόλη και τους νόμους, και για σας και για μένα τον ίδιο. Καθώς γνωρίζω ότι αυτός είναι ένοχος για τις πράξεις που ακούσατε να διαβάζει προηγουμένως ο γραμματέας, τον κάλεσα να δικαιολογήσει μπροστά σε όλους την άνοδό του στο βήμα. Και, όπως φαίνεται, άνδρες Αθηναίοι, δεν είναι ψέματα όσα συνηθίζεται να λέγονται με αφορμή τις πολιτικές δίκες, ότι δηλαδή οι προσωπικές έχθρες συντελούν, ώστε να διορθώνονται πολλές από τις δημόσιες καταχρήσεις.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος (Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική)

2.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Ψηφιστική* Γ 14 1415a 22-34

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Άριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στο προοίμιο των ρητορικών λόγων.

Η ουσιαστικότερη λοιπόν λειτουργία του προοιμίου, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι αυτό: να δηλώσει προς τα πού θα κατευθυνθεί ο λόγος (γι' αυτό και, αν το πράγμα είναι φανερό από μόνο του και το θέμα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, το προοίμιο δεν χρειάζεται καθόλου). Όλες οι άλλες μορφές προοιμίου που χρησιμοποιούν οι ρήτορες δεν είναι παρά

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

θεραπευτικά μέσα και ταιριάζουν σε όλα τα είδη λόγου. Αυτά έχουν να κάνουν με τον ομιλητή, με τον ακροατή, με το θέμα, με τον αντίδικο: με τον ομιλητή και με τον αντίδικο του όσα σχετίζονται με κάποια κατηγορία, είτε για να την αποκρούσει είτε για να τη διατυπώσει — φυσικά δεν είναι το ίδιο: αν ο ομιλητής είναι κατηγορούμενος και υπερασπίζεται τον εαυτό του, πρέπει να αρχίσει με την απόκρουση της κατηγορίας, ενώ αν είναι κατήγορος, πρέπει να διατυπώσει την κατηγορία στον επίλογό του. Ο λόγος είναι φανερός: αυτός που υπερασπίζεται τον εαυτό του, είναι ανάγκη, προκειμένου να παρουσιάσει τον εαυτό του στο δικαστήριο, να βγάλει από τη μέση όλα τα εμπόδια, και άρα είναι υποχρεωμένος κιόλας από την αρχή να αναιρέσει την κατηγορία· αυτός όμως που θέλει να διατυπώσει μια κατηγορία πρέπει να τη διατυπώσει στο τέλος, για να τη θυμάται ο ακροατής καλύτερα.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4.1 Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ποιεῖν, εἶχον, λέγοντος, εἰμί, ἠγεῖσθαι**.

B4.2 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κείμενο, ηγεμονία, διαβολή, φάντασμα, ενδεής**.

B4.3 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. διαβεβλημένοις	α. βουλή β. βολή
2. βεβιωμένων	α. βιοτικός β. βιαστικός
3. εὔνους	α. ανόητος β. έξυπνος
4. πλέον	α. πλοίο β. πολύ
5. χείρους	α. χέρι β. χειρότερος

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **είδηση, αχάριστος, νοημοσύνη, αιωνόβιος, ένδεια.**

B4.5 Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. έλλειψη	α. <i>χάριν</i>
2. ενεστώτας	β. <i>βεβιωμένων</i>
3. υποδεέστερος	γ. <i>λοιπόν</i>
4. άχρηστος	δ. <i>καθεστηκόσι</i>
5. ισόβιος	ε. <i>δέομαι</i>
6. αχάριστος	
7. αλοιφή	

B4.6 Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. <i>εἰς ἔλεγχον καταστήναι</i>	α. ελέγχομαι β. λογοδοτώ
2. <i>τῶν βεβιωμένων</i>	α. τα βιώματα β. οι ζωντανοί
3. <i>κακῶς διακείμενος</i>	α. φέρομαι εχθρικά β. κακοποιώ
4. <i>ἐπιδείξω</i>	α. αποδεικνύω β. επιδεικνύω
5. <i>ἐπεδήμουν</i>	α. είμαι ασθενής β. διαμένω στην πατρίδα

Μονάδες 10

2.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπέρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς.

Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὧ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον, εἰ πρότερον οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ’ ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδειῖξαι ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὔτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ οὐς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Εἰ μὲν γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ – εἰ δ’ ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται, ψεύδεται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὧ βουλή, δῆλός ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμὶ πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὧ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι, εἰκότως. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἔξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

ὀλίγου δέω: δεν απέχω πολύ από, είμαι μακριά από

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ πειράσομαι ... ἐχρησάμην αὐτῷ**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. «**ἐπιδειῖξαι, παρασκευάσαι, ἀποσχέσθαι**»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 3) επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας (μονάδες 3).

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία αιτιολογική πρόταση με την οποία ο ομιλητής αιτιολογεί κάποιο συναίσθημα, και στη συνέχεια να την αναγνωρίσετε ως προς την εισαγωγή και την εκφορά της. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιών του κειμένου: **τούτον, μοι, ὅστις, τίνος, αὐτῷ, τούτου.** (μονάδες 6)

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο δευτερεύουσες προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής αιτιολογεί α) την ευγνωμοσύνη του προς τον κατήγορο β) το συναίσθημα του φθόνου του κατήγορου προς τον ίδιο. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

2.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, Περί τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

(εκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Ο Έλος ή Ευθίξος κατηγορείται για τον φόνο του Ηρώδη σε ένα κοινό τους ταξίδι. Στο απόσπασμα αναφέρεται στην πολιτική διάσταση της υπόθεσης, λέγοντας ότι θα αντικρούσει τις κατηγορίες ὅσων υποστήριζαν ότι ο πατέρας του, πλούσιος Μυτιληναίος, ήταν από τους πρωτεργάτες στην αποστασία του νησιού από την αθηναϊκή συμμαχία (428 π.Χ.).

Δεῖ δέ με καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι. Καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἐκεῖνον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογήσασθαι πατέρα ὄντα· ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστι τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου κατεμαρτύρουν ἂ μὴ σαφῶς ἤδη, ἀκοῆ δὲ ἠπιστάμην, δεινὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἐμοῦ· νῦν δὲ ἀναγκάζων ἐμὲ ἀπολογεῖσθαι ὣν ἐγὼ πολλῶ νεώτερός εἰμι καὶ λόγῳ οἶδα, ταῦτα οὐ δεινὰ ἠγεῖται εἰργάσθαι. Ὅμως μέντοι καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐ προδώσω τὸν πατέρα κακῶς ἀκούοντα ἐν ὑμῖν ἀδίκως. Καίτοι τάχ' ἂν σφραλείην, ἃ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἔργῳ ἔπραξε, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μὴ ὀρθῶς εἰπών· ὅμως δ' οὖν κεκινδυνεύσεται. Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὖνοιαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὅλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν.

ἀγωνίζομαι: διεξάγω δικαστικό αγώνα

καταμαρτυρῶ: καταθέτω μαρτυρία

κακῶς ἀκούω: κακολογούμαι

ἡ ἀπόστασις: η αποστασία

συνεξαμαρτάνω: συμμερίζομαι το λάθος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: *«Δεῖ δέ με καί... δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι».*

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἀπολογήσασθαι: είναι ..... στο .....

πατέρα: είναι ..... στο .....

τῶν πεπραγμένων: είναι ..... στο .....

δεινά: είναι ..... στο .....

ὄλη: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. *«ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὄλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἡμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὄλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν»:* Να διακρίνετε τις προτάσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να προσδιορίσετε το είδος της/των δευτερεύουσας/ουσών πρότασης/προτάσεων.

(μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἀπολογήσασθαι: είναι ..... στο .....

πρεσβύτερος: είναι ..... στο .....

τῶν ἐμῶν: είναι ..... στο .....

ἐμέ: είναι ..... στο .....

καὶ ..... στο .....

ἔργω: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. *« Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργω τὴν εὐνοίαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς.»:* Να διακρίνετε τις προτάσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να προσδιορίσετε το είδος της/των δευτερεύουσας/ουσών πρότασης/προτάσεων.

2.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

(έκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Το 419 π.Χ. κατά τη διάρκεια των δοκιμών διθυραμβικού χορού παιδων με αφορμή μία θρησκευτική εορτή στην Αθήνα, ένα από τα αγόρια του χορού πέθανε, όταν του έδωσαν να πει κάτι. Ο αδερφός του νεκρού αγοριού μήνυσε τον χορηγό, θεωρώντας τον υπεύθυνο για τον θάνατο. Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι ο κατήγορος υποκινείται από αντιπάλους του, που ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τον εξουδετερώσουν πολιτικά και κοινωνικά, επειδή ήταν ισχυρό πρόσωπο.

Καὶ ταῦτα ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ καὶ ἕτεροι ἰδιῶται πολλοὶ μάρτυρες παρήσαν, οὔτε τότε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ οὐδεπώποτε ἠθέλησαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ δίκαιον, εὖ εἰδότες ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίνετο οὗτος, ἀλλ' ἐμοὶ κατὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν δίκαιον οὐδ' ἀληθὲς ἠτιῶντο. Ἐπίστασθε δὲ, ᾧ ἄνδρες, ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ ἔλεγχοι ἐκ τούτων σαφέστατοι καὶ πιστότατοι περὶ τοῦ δικαίου, ὅπου εἶεν μὲν ἐλεύθεροι πολλοὶ οἱ συνειδότες, εἶεν δὲ δοῦλοι, καὶ ἐξείη μὲν τοὺς ἐλευθέρους ὄρκους καὶ πίστεσιν ἀναγκάζειν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις μέγιστα καὶ περὶ πλείστου ἐστίν, ἐξείη δὲ τοὺς δούλους ἐτέραις ἀνάγκαις, ὑφ' ὧν καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι κατειπόντες, ὅμως ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν· ἢ γὰρ παροῦσα ἀνάγκη ἐκάστῳ ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι.

παραχρῆμα: αμέσως

οἱ συνειδότες: αυτοὶ που γνωρίζουν

περὶ πλείστου: τα πιο σημαντικά

ἀνάγκαις: με ἄλλα μέσα εξαναγκασμοῦ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἐπίστασθε δὲ, ᾧ ἄνδρες, ... ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παντί:	είναι	στο .....
είδότες:	είναι	στο .....
ισχυρόταται:	είναι	στο .....
ἀναγκάζειν:	είναι	στο .....
τάληθῆ:	είναι	στο .....
τῆς μελλούσης:	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. «ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης, την εισαγωγή και την εκφορά της, και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἐν τῷ δικαστηρίῳ:	είναι	στο .....
ὧ ἄνδρες:	είναι	στο .....
ἀναγκάζειν:	είναι	στο .....
ἄ:	είναι	στο .....
μέγιστα:	είναι	στο .....
ἡ παροῦσα:	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. «ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίγνετο οὗτος»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§2-3

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἑμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῳ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμι τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χειρὸς εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος νιώθει αυτοπεποίθηση μπροστά στους βουλευτές.
2. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι είχε ευνοϊκά συναισθήματα για το καθεστώς των Τριάκοντα.
3. Ο Μαντίθεος θα αποδείξει ότι έχει δείξει μέχρι τώρα στη ζωή του εντιμότητα.
4. Ο Μαντίθεος ζητάει από τους βουλευτές να τον αθωώσουν και να μην τον καταδικάσουν σε θάνατο.
5. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι ζούσε στην Αθήνα κατά την περίοδο της τυραννίας μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος δείχνει μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό του ότι θα μεταστρέψει τις αρνητικές σε βάρος του εντυπώσεις.
2. Ο Μαντίθεος προβάλλει τα δημοκρατικά του φρονήματα και τη συμμετοχή του στις στρατιωτικές δραστηριότητες της πόλης.

3. Οι αντίπαλοι του Μαντίθεου θεωρούν ότι στη ζωή του ακολούθησε το μέτρο.
4. Ο Μαντίθεος ζητάει από τους βουλευτές να παραβλέψουν το ήθος των κατηγορών.
5. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι ζούσε στην Αθήνα κατά την περίοδο της τυραννίας μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

A1.3 Με ποιες αναφορές στη δημόσια και την ιδιωτική του ζωή προσπαθεί ο Μαντίθεος να αντιστρέψει τις αρνητικές εντυπώσεις εις βάρος του;

Μονάδες 10

3.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Ψηφιστική* 1356a

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Άριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της.

Ο ρητορικός λόγος λειτουργεί πειστικά με τρεις τρόπους: άλλοτε μέσω του χαρακτήρα του ρήτορα, άλλοτε μέσω της συγκεκριμένης διάθεσης που δημιουργεί στην ψυχή του ακροατή και άλλοτε με τα αποδεικτικά ή φαινομενικά αποδεικτικά επιχειρήματα που περιέχει ο ίδιος. Με τον χαρακτήρα του ο ρήτορας πείθει όταν μιλάει με τέτοιο τρόπο ώστε ο λόγος του να τον κάνει αξιόπιστο· γιατί στους έντιμους ανθρώπους χαρίζουμε σε μεγαλύτερο βαθμό και με περισσότερη προθυμία την εμπιστοσύνη μας για όλα, βέβαια, εν γένει, τα θέματα, κατά τρόπο όμως απόλυτο για τα θέματα στα οποία δεν υπάρχει βεβαιότητα και μας αφήνουν περιθώρια αμφιβολίας. Και αυτό όμως πρέπει να προκύπτει από τον λόγο και όχι να είναι το αποτέλεσμα μιας καλής ιδέας που έχουμε από πριν για τον ρήτορα·

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

3.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Αθηναίων Πολιτεία* §§55.3-4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Άριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Μετά το σύντομο προοίμιον, ο φιλόσοφος πραγματεύεται τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των κληρωτών και αιρετών αξιωματούχων και των υπαλλήλων της διοίκησης.

Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκεις και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν: «Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατηγορος, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται. Ύστερα αποφασίζει η βουλή με ανάταση χεριών και στο δικαστήριο με ψήφο. Αν δεν παρουσιαστεί κατηγορος, γίνεται αμέσως η ψηφοφορία.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

3.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Λυσίας, Περί τοῦ σηκοῦ ἀπολογία §§1-3*

Κατά τους κλασικούς χρόνους τα ιερά δέντρα περιφράσσονταν με ξύλινο φράχτη, που ονομαζόταν «σηκός» και ελέγχονταν τακτικά. Όποιοι προξενούσαν βλάβη στα δέντρα ή παραβίαζαν τον «σηκό» τιμωρούνταν σκληρά. Ο λόγος του Λυσία «Ἄρεοπαγνιτικός» ή «Περί τοῦ σηκοῦ ἀπολογία» γράφτηκε περίπου το 394 π.Χ. για να εκφωνηθεί ενώπιον του Αρείου Πάγου από κάποιον Αθηναίο που είχε κατηγορηθεί από έναν συμπολίτη του ότι αρχικά ξερίζωσε μια ιερή ελιά και αργότερα κατάστρεψε τον «σηκό» της. Ο κατηγορούμενος αντιμετώπιζε τον κίνδυνο εξορίας και δήμευσης της περιουσίας του.

Στο παρελθόν ενόμιζα, μέλη της βουλής, ότι όποιος ήθελε μπορούσε να κοιτάει τη δουλειά του και να μην έχει ούτε δίκες ούτε «περιπέτειες». Τώρα όμως έχω βρεθεί τόσο απροσδόκητα αντιμετώπος με κατηγορίες και αδίστακτους συκοφάντες, ώστε πιστεύω ότι και αυτοί που δεν έχουν ακόμα γεννηθεί πρέπει, αν γίνεται, να φοβούνται ήδη για όσα πρόκειται να τους συμβούν. Διότι εξαιτίας ανθρώπων όπως αυτοί, οι κίνδυνοι αφορούν εξίσου και τους παντελώς αθώους και εκείνους που έχουν διαπράξει σωρεία αδικημάτων. (...) Και ενώ αυτός βρίσκεται εδώ έχοντας καταστρώσει από καιρό την επίθεσή του, εγώ είμαι υποχρεωμένος, ακούγοντας για τις κατηγορίες την ίδια στιγμή με εσάς που θα αποφασίσετε για την υπόθεση, να αγωνιστώ και για την πατρίδα μου και για την περιουσία μου. Παρά ταύτα, θα προσπαθήσω να σας διαφωτίσω από την αρχή.

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

B4.1 Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **χρόνον, μόνον, πράγμασι, πλέον, λόγους.**

B4.2 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **τυγχάνει:** Η ..... των στόχων μας είναι βασική προϋπόθεση για να προοδεύσουμε.
- **διακείμενος:** Αυτό το δαχτυλίδι είναι οικογενειακό μας .....
- **πλέον:** Η ..... των κατοίκων της περιοχής είναι αγρότες.
- **φαίνωμαι:** Στην ..... της θάλασσας υπήρχαν πολλά φύκια.
- **πολιτείας:** Ο Αθηναίος ..... συνδύαζε τη θεωρία με την πράξη, σύμφωνα με τον Περικλή.

B4.3 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ἀηδῶς, μετρίως, δοκιμάζειν, ἐπεδήμουν, πολιτείας**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)**.

B4.4 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β:

A	B
1. πεπραγμένων	α. απραξία β. πέρασμα
2. μετέχειν	α. εξοχή β. μετόπη
3. εἶναι	α. περιουσία β. ανάσα
4. φαίνωμαι	α. φανατικός β. αφανής
5. δέομαι	α. αδελφός β. δέηση

B4.5 Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **καθηγητής, παράδειγμα, παρανοϊκός, προϊστάμενος, ανέχεια**.

B4.6 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **φαίνωμαι**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Ο ποδοσφαιρικός αγώνας είχε πολλές ενδιαφέρουσες .....
- Στην Επανάσταση του 1821, εκτός από τους επιφανείς ήρωες, υπήρχε και ένα πλήθος ..... ηρώων.
- Δεν τον βρίσκω πουθενά, είναι ..... εδώ και μέρες.
- Έκανε εντυπωσιακή ..... και τράβηξε αμέσως όλα τα βλέμματα.
- ..... δεν είσαι καλά ενημερωμένος, για αυτό προβάλλεις αυτές τις αντιρρήσεις.

Μονάδες 10

3.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άνδοκίδης, *Περὶ τῶν μυστηρίων* §§1-2

(έκδ. του Dalmeida, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1930, ανατ. 1966)

Σε αυτήν τη δίκη ο Άνδοκίδης επιχειρεί να αντικρούσει την κατηγορία ότι παραβίασε το διάταγμα του Ισοτιμίδα, που απαγόρευε στους ασεβείς να εισέρχονται στα ιερά και να παρευρίσκονται στα Ελευσίνια Μυστήρια.

Τὴν μὲν παρασκευὴν, ὧ ἄνδρες, καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν, ὥστ' ἐμὲ κακῶς ποιεῖν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, ἐξ ἀρχῆς ἐπειδὴ τάχιστα ἀφικόμην εἰς τὴν πόλιν ταυτηνί, σχεδόν τι πάντες ἐπίστασθε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων πολλοὺς λόγους ποιεῖσθαι· ἐγὼ δέ, ὧ ἄνδρες, δεήσομαι ὑμῶν δίκαια καὶ ὑμῖν τε ῥάδια χαρίζεσθαι καὶ ἐμοὶ ἄξια πολλοῦ τυχεῖν παρ' ὑμῶν. Πρῶτον μὲν ἐνθυμηθῆναι ὅτι νῦν ἐγὼ ἤκω οὐδεμιᾶς μοι ἀνάγκης οὔσης παραμεῖναι, οὔτ' ἐγγυητὰς καταστήσας οὔθ' ὑπὸ δεσμῶν ἀναγκασθεῖς, πιστεύσας δὲ μάλιστα μὲν τῷ δικαίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν, γνῶσεσθαι τὰ δίκαια καὶ μὴ περιόψεσθαι με ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν διαφθαρέντα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον σώσειν δικαίως κατὰ τε τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους καὶ τοὺς ὄρκους οὓς ὑμεῖς ὁμόσαντες μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν.

ταυτηνί: αυτήν εδώ

περιόψεσθαι <περιοράω-ῶ: παραβλέπω, επιτρέπω, ανέχομαι

ὁμόσαντες <ὄμνυμι: ορκίζομαι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Τὴν μὲν παρασκευὴν, ... τυχεῖν παρ' ὑμῶν*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

<i>τῶν ἐχθρῶν:</i>	εἶναι	στο .....
<i>παντός:</i>	εἶναι	στο .....
<i>ὑμῶν:</i>	εἶναι	στο .....
<i>ἀνάγκης:</i>	εἶναι	στο .....
<i>ὑπὸ δεσμῶν:</i>	εἶναι	στο .....
<i>τῶν ἐμῶν:</i>	εἶναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. «*ἐπειδὴ τάχιστα ἀφικόμην εἰς τὴν πόλιν ταυτηνί*»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και τη συντακτική της λειτουργία στο πλαίσιο των αναφορών του ομιλητή.
(μονάδες 4)

Γ4.2

α. «*ποιεῖσθαι*», «*χαρίζεσθαι*», «*τυχεῖν*»: Να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 3) επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας (μονάδες 3).

β. «*οὔσης*», «*καταστήσας*»: Να αναγνωρίσετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου και να τις χαρακτηρίσετε ως συνημμένες ή απόλυτες αιτιολογώντας τις επιλογές σας. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Δήμου καταλύσεως ἀπολογία* §§15-17.3

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής στην *πίστιν* – *ἀπόδειξιν* του λόγου του υποστήριξε ότι κανείς δεν έρχεται στον κόσμο με διαμορφωμένες πολιτικές απόψεις, αλλά ότι οι πολιτικές επιλογές του καθενός διαμορφώνονται με βάση τα συμφέροντά του. Τόνισε, μάλιστα, ότι όσοι δεν υπέστησαν

δεινά κατά την περίοδο του δημοκρατικού πολιτεύματος δεν είχαν λόγους να επιζητούν την ανατροπή του.

Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ γὰρ τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾶ χρήσασθαι συμφορᾶ. Ὑπ' ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτε ἀπαχθεῖς οὐδεις φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεις τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς. (Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίκαιταν καταδικαιησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγωνώς συμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγεννημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἠγοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι.

ἐμαυτὸν παρέσχον: αποδείχτηκα

εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέγω: συμπεριλαμβάνω στον κατάλογο των μη Αθηναίων

καταδικαιῶμαι δίκαιταν: μεσολαβῶ για την τιμωρία κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἔτι τοίνυν... ῥάδιον)».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. «Ὑπ' ἐμοῦ... συμφορῶν»: Να εντοπίσετε στο συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου τις μετοχές με τις οποίες καταδεικνύεται το ήθος του ομιλητή κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα. Να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους. (μονάδες 6)

β. «Καίτοι ... νομίζεσθαι»: Ο ομιλητής, απευθυνόμενος στους δικαστές, διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο. Να τον αναγνωρίσετε ως προς το είδος του και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τὴν αὐτήν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ὑμῶν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

Υπ' έμοϋ: είναι ..... στο .....

κακῶν: είναι ..... στο .....

(μονάδες 4)

β. «σκέψασθαι», «δεδωκέναι»: Να προσδιορίσετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων, καθώς και τη συντακτική λειτουργία τους· να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

3.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Δημοσθένης, *Κατὰ Ἀνδροτίωνος* §§51.4-52

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press 1907, ανατ. 1966)

Ο λόγος *Κατὰ Ἀνδροτίωνος* γράφτηκε το 355 π.Χ. και σ' αυτόν κατηγορείται ο Ανδροτίων για «γραφή παρανόμων», ότι δηλαδή εισήγαγε πρόταση να στεφανωθεί (να επιβραβευθεί) η Βουλή των Πεντακοσίων, ενώ αυτή δεν είχε επιτελέσει το έργο της. Ο πραγματικός σκοπός του Δημοσθένη ήταν να παραμερίσει πολιτικά τον Ανδροτίωνα, που είχε γίνει αντιπαθητικός από τις εισπράξεις των φόρων.

Και μηδεις ὑπολαμβανέτω με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. Χρῆν γάρ. Ἀλλὰ πῶς; Ὡς ὁ νόμος κελεύει· τῶν ἄλλων ἔνεκα· τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. Οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων ὠφέλησθε, ὅσον ἐζημίωσθε τοιούτων ἐθνῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. Εἰ γὰρ θέλετ' ἐξετάσαι τίνος εἵνεκα μᾶλλον ἂν τις ἔλοιτ' ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὖροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πραότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατίᾳ. Ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας οὗτος ἀσελγέστερος γέγονεν, παραλείψω. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; Ἐπὶ τῶν τριάκοντα, πάντες ἂν εἶποιτε. Τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεις ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν, ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον.

δημοτικόν: δημοκρατικό

τίνος εἵνεκα (=ἔνεκα): για ποιο λόγο

πώποτε: έως τώρα

οἴκοι: στο σπίτι του

ἀπάγω: συλλαμβάνω με τη χρήση βίας

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβάνετω ... πάντα πραότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατίᾳ*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. «*Εἰ γὰρ θέλετ' ἐξετάσαι τίνος εἵνεκα μᾶλλον ἂν τις ἔλοιτ' ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὔροιτε προχειρότατον (...)*». Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση (μονάδες 3) και να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου τεκμηριώνοντας την απάντησή σας (μονάδες 3).

β. Να αναγνωρίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

με: είναι ..... ΣΤΟ .....

χρημάτων: είναι ..... ΣΤΟ .....

μᾶλλον: είναι ..... ΣΤΟ .....

πραότερ': είναι ..... ΣΤΟ .....

Ἐπὶ τῶν τριάκοντα: είναι ..... ΣΤΟ .....

τῶν τριάκοντα: είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 6)

β. «*ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας*»: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, την εισαγωγή και την εκφορά της, και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

4. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Ὑπὲρ Μαντιθέου* §§4-6

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἐλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὔηθές ἐστιν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

- 1) Ο πατέρας του Μαντίθεου έστειλε τον ένα γιο του στον Ελλήσποντο και τον άλλο (τον Μαντίθεο) στον Πόντο.
- 2) Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του επέστρεψαν στην Αθήνα πριν την εξόρμηση των δημοκρατικών από το οχυρό της Φυλής στον Πειραιά.
- 3) Σύμφωνα με τον Μαντίθεο όσοι είχαν ζήσει εκτός Αθήνας και δεν μετείχαν στις αντιδημοκρατικές ενέργειες των Τριάκοντα αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.

β. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- 1) «**...μεθισταμένης τῆς πολιτείας**»: Σε ποια πολιτειακή αλλαγή αναφέρεται με τη συγκεκριμένη φράση ο Μαντίθεος; (μονάδες 2)
- 2) «**ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν**»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «**τούτῳ**»; (μονάδες 2)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος και ο αδερφός του επέστρεψαν από τον Πόντο στην Αθήνα πριν από την κατεδάφιση των τειχών.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδερφός του επέστρεψαν στην Αθήνα πέντε μέρες πριν επιστρέψουν από την εξορία στον Πειραιά οι δημοκρατικοί από τη Φυλή.
3. Οι διαφωνίες μεταξύ των Τριάκοντα είχαν κορυφωθεί την περίοδο επιστροφής του Μαντίθεου στην Αθήνα.
4. Ο Μαντίθεος στον λόγο του αμφισβητεί την εγκυρότητα του σανιδίου.
5. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο, ο κατάλογος των υπέων που παρέδωσαν οι φύλαρχοι με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, δεν είναι η πιο αξιόπιστη απόδειξη.

A1.3 Γιατί ο Μαντίθεος αναφέρεται με έμφαση στην απουσία του από την Αθήνα κατά το χρονικό διάστημα της κυριαρχίας των Τριάκοντα;

Μονάδες 10

4.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Αθηναίων Πολιτεία* §§34.2-3

Στην πραγματεία αυτή ο Άριστοτέλης πραγματεύεται την πολιτειακή ιστορία της αρχαίας Αθήνας. Το κείμενο αναφέρεται στις πολιτειακές εξελίξεις μετά την ήττα της Αθήνας στον Πελοποννησιακό πόλεμο.

Γιατί το επόμενο έτος (το 404), όταν επώνυμος άρχοντας ήταν ο Αλέξιος, νικήθηκαν στη ναυμαχία των Αιγός Ποταμών, με αποτέλεσμα να κυριεύσει ο Λύσανδρος την Αθήνα και να εγκαταστήσει στην εξουσία τους Τριάκοντα με τον εξής τρόπο: Ενώ είχαν συνάψει ειρήνη με τον όρο να εφαρμόσουν το προγονικό τους πολίτευμα, οι δημοκρατικοί προσπαθούσαν να σώσουν τη δημοκρατία, ενώ όσοι από τους ευγενείς ήταν μέλη των πολιτικών οργανώσεων καθώς και οι φυγάδες που είχαν επιστρέψει μετά την ειρήνη, επιθυμούσαν να εγκατασταθεί ολιγαρχία. Όσοι δεν μετείχαν σε καμιά οργάνωση και ως προς τα άλλα ανήκαν στην τάξη των ευγενών, επιζητούσαν να εφαρμοστεί το προγονικό πολίτευμα. Μεταξύ αυτών ήταν ο Αρχίνος, ο Άνυτος, ο Κλειτοφών, ο Φορμίσιος και πολλοί άλλοι και πρώτος-πρώτος ανάμεσά

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

τους ο Θηραμένης. Όταν, όμως, ο Λύσανδρος πήρε το μέρος των ολιγαρχικών, τρομοκρατημένος ο λαός αναγκάστηκε να σηκώσει το χέρι του υπέρ της ολιγαρχίας. Το σχετικό ψήφισμα το συνέταξε ο Δρακοντίδης από την Αφίδανα.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

4.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφώντος Έλληνικά Βιβλ. 2, κεφ. 4 §§13-14

Πριν από τη μάχη που οδήγησε στην ήττα των τριάκοντα και των συμμάχων τους και στη σταδιακή αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αθήνα, ο Ξενοφώντας παραθέτει τον λόγο του Θρασύβουλου, του αρχηγού των δημοκρατικών.

«Θυμηθήτε, πολίτες —κι όσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το— ότι στο δεξιό εκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοί που εδώ και τέσσερεις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο άκρο αριστερό τους πάλι είναι οι ίδιοι οι Τριάντα —αυτοί που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας εξόριζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να όμως που τώρα τους έλαχε κάτι που αυτοί ποτέ δεν περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν— τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εύνοιά τους.»

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

4.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Κατά Έρατοσθένους §§21-23

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Αυτοί εξόρισαν πολλούς από τους συμπολίτες τους στα μέρη των εχθρών σας, πολλούς τους θανάτωσαν άδικα και τους άφησαν άταφους, πολλούς τους στέρησαν από όλα τα νόμιμα πολιτικά τους δικαιώματα, πολλών τις θυγατέρες, ενώ ήταν έτοιμες για γάμο, τις εμπόδισαν. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο βαθμό θράσους, ώστε ήρθαν εδώ να απολογηθούν και ισχυρίζονται ότι δεν έχουν πράξει τίποτε κακό ή ανέντιμο. Θα ήθελα πραγματικά να ήταν αλήθεια αυτό που λένε· γιατί αρκετό μέρος από αυτό το καλό θα ήταν δικό μου. Τώρα όμως

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

δεν μπορούν να διεκδικήσουν μια τέτοια συμπεριφορά ούτε απέναντι στην πόλη ούτε απέναντι σ' εμένα. Τον αδελφό μου, όπως είπα και πιο πάνω, τον θανάτωσε ο Ερατοσθένης, μολονότι ούτε ο ίδιος είχε πάθει κανένα κακό από αυτόν ούτε τον αντιλήφθηκε να διαπράττει καμιά αδικία εναντίον της πόλης· απλούστατα, ήθελε μόνο να ικανοποιήσει τις παράνομες διαθέσεις του.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

B4.1 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **φορεσιά, μετάσταση, ικέτης, φαντασία, σκέψη.**

B4.2 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **πατήρ, συμφοράς, καθαιρουμένων, μεταδιδόναι, αναπράξητε.**

B4.3 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **πατήρ**: Μετά τον θάνατό του οι γιοι του μοιράστηκαν την ..... περιουσία.
- **διαιτησομένους**: Χρειάζεται να κάνω ..... για λόγους υγείας.
- **καιρόν**: Η πανδημία, δυστυχώς, συνεχίζει να απασχολεί την ..... στα δελτία ειδήσεων.
- **σκοπεῖν**: Συνελήφθη χθες στη χώρα μας ξένος πράκτορας με την κατηγορία της .....
- **ἔλεγχος**: Τους άφησε ..... και κάνουν ό,τι θέλουν.

B4.4 Να γράψετε ένα σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **μεθισταμένης, φαίνονται, ἔχοντες, σκοπεῖν, ἐψηφίσασθε.**

B4.5 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο: **Πόντω, καιρόν, δῆμον, σανιδίου, καταστάσεις.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἔγκλιση, χρόνο).

B4.6 Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. <i>πατήρ</i>	α. καθημερινός
2. <i>ἐξέπεμψε</i>	β. ένεση
3. <i>μεθισταμένης</i>	γ. παραπομπή
4. <i>ήμέραις</i>	δ. μεθυστικός
5. <i>ἔνεισιν</i>	ε. κατάσταση
	ζ. επουσιώδης
	η. φιλοπατρία

Μονάδες 10

4.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Κατὰ Ἀγοράτου ένδειξενως* §§8-10

(έκδ. του Albinι, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο κατήγορος υποστηρίζει σε λόγο που εκφωνεί στην Ηλιαία ότι ο Αγόρατος, εξυπηρετώντας τα σχέδια των Τριάκοντα, προκάλεσε τη θανάτωση του εξαδέλφου του, του Διονυσόδωρου, και άλλων δημοκρατικών στρατηγών. Εδώ αναφέρεται στα γεγονότα πριν την τελική παράδοση της Αθήνας και τις διαπραγματεύσεις με τους Σπαρτιάτες.

“Ότε γάρ ή πρώτη έκκλησία περι τής ειρήνης έγίνετο και οι παρά Λακεδαιμονίων ήκοντες έλεγον, έφ’ οίς έτοιμοι είεν τήν ειρήνην ποιείσθαι Λακεδαιμόνιοι, εί κατασκαφείη τών τειχών τών μακρών επί δέκα στάδια έκάτερου, τότε ύμείς τε, ώ άνδρες Αθηναίοι, ούκ ήνέσχεσθε άκούσαντες περι τών τειχών τής κατασκαφής, Κλεοφών τε ύπέρ ύμών πάντων άναστάς άντεϊπεν ώς ούδενι τρόπω οϊόν τε είη ποιείν ταυτα. Μετά δέ ταυτα Θηραμένης, έπιβουλεύων τώ πλήθει τώ ύμετέρω, άναστάς λέγει οτι, εάν αύτόν έλησθε περι τής ειρήνης πρεσβευτήν αύτοκράτορα, ποιήσιν ώστε μήτε τών τειχών διελεϊν μήτε άλλο τήν πόλιν έλαττωσαι μηδέν· οϊοιτο δέ και άλλο τι άγαθόν παρά Λακεδαιμονίων τή πόλει εύρήσεσθαι. Πεισθέντες δέ ύμείς είλεσθε έκείνον πρεσβευτήν αύτοκράτορα, ον τώ προτέρω έτει στρατηγόν χειροτονηθέντα άπεδοκιμάσατε, ού νομίζοντες εύνουν είναι τώ πλήθει τώ ύμετέρω.

οϊόν τ’ έστι: είναι δυνατόν

τό πλήθος τό ύμετέρον: το δημοκρατικό σας πολίτευμα

διελεῖν <διαιρῶ>: κατεδαφίζω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης ... τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. «**τῶν τειχῶν, πάντων, τῷ πλήθει, τὴν πόλιν, πρεσβευτήν, εὔνουν**»: Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

τῶν τειχῶν: είναι ..... ΣΤΟ .....

πάντων: είναι ..... ΣΤΟ .....

τῷ πλήθει: είναι ..... ΣΤΟ .....

τὴν πόλιν: είναι ..... ΣΤΟ .....

πρεσβευτήν: είναι ..... ΣΤΟ .....

εὔνουν: είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 6)

β. «**ἐφ' οἷς ἔτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι Λακεδαιμόνιοι**», «**ὡς οὐδενὶ τρόπῳ οἷόν τε εἶη ποιεῖν ταῦτα**»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των δύο προτάσεων και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς τους. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου: **περὶ τῆς εἰρήνης, ἔτοιμοι, τῶν μακρῶν, ὧ ἄνδρες, ταῦτα, εἶναι**. (μονάδες 6)

β. Να αναγνωριστεί το είδος των προτάσεων που ακολουθούν: «**Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγίνετο**», «**ὥστε μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν**». (μονάδες 4)

Μονάδες 10

4.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Κατὰ Ἐρατοσθένους §§5-7

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ [μέν] καὶ συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, [καί] τοιαῦτα λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἑμαυτοῦ πρῶτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνησαί μιν πειράσομαι. Θέοι γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν πένεσθαι τὴν ἀρχὴν <δὲ> δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἠγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιηκότες.

εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν: κατέλαβαν τὴν ἐξουσία

ἄχθομαί τινι: στενοχωριέμαι, δυσανασχετῶ με κάποιον/κάτι

πάντως: τελείως, εντελῶς

ἀποκτινύναι <ἀποκτίννυμι: φονεύω

ὥσπερ (πεποιηκότες): λες καὶ εἶχαν κάνει

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τὸ ἀπόσπασμα: «Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα ... τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων αντωνυμιῶν τοῦ κειμένου: **τοιαῦτα, τινες, αὐτοῖς, ταῦτα, τῶν ἄλλων.** (μονάδες 5)

β. «ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι»: Να αναγνωρίσετε τὴν παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς (μονάδες 2) καὶ να αιτιολογήσετε τὴν εκφορά τῆς, ἐρμηνεύοντας καὶ τὸ ἀποτέλεσμα που ἐπιδιώκει ὁ ρήτορας με τὴν ἐπιλογή τῆς συγκεκριμένης ἐγκλίσης (μονάδες 3).

Γ4.2

α. «χρῆναι, ποιεῖν, ἀναμνήσαι»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 3), επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας (μονάδες 3).

β. «Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς... συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται»: Ο ρήτορας αναφέρει μία συγκεκριμένη απόφαση του καθεστώτος των Τριάκοντα. Ποια δευτερεύουσα πρόταση στο παραπάνω απόσπασμα δηλώνει τον σκοπό αυτής της απόφασης; Να την καταγράψετε (μονάδες 2) και να την αναγνωρίσετε ως προς το είδος και την εισαγωγή της (μονάδες 2).

Μονάδες 10

4.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, Περὶ τοῦ ζεύγους §§28-29.5

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο νεότερος Αλκιβιάδης, υπερασπίζεται τον ομώνυμο πατέρα του απέναντι στις κατηγορίες του Τεισία από το Άργος ότι ο διάσημος πολιτικός είχε οικειοποιηθεί το άρμα του τελευταίου, με το οποίο νίκησε στους Ολυμπιακούς αγώνες. Σώζεται το τελευταίο τμήμα του έργου, το οποίο αποτελεί έναν έπαινο για τον χαρακτήρα και τις επιλογές του πρεσβύτερου Αλκιβιάδη.

Τὴν μὲν οὖν φιλίαν τὴν πρὸς τὸν δῆμον οὕτω παλαιὰν καὶ γνησίαν καὶ διὰ τὰς μεγίστας εὐεργεσίας γεγεννημένην παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβεν. Αὐτὸς δὲ κατελείφθη μὲν ὀρφανός – ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ μαχόμενος ἐν Κορωνείᾳ τοῖς πολεμίοις ἀπέθανεν – ἐπετροπεύθη δ' ὑπὸ Περικλέους, ὃν πάντες ἂν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν. Ἦγοῦμαι γὰρ καὶ τοῦτ' εἶναι τῶν καλῶν, ἐκ τοιούτων γενόμενον ὑπὸ τοιούτοις ἤθεσιν ἐπιτροπευθῆναι καὶ τραφῆναι καὶ παιδευθῆναι. Δοκιμασθεὶς δ' οὐκ ἐνδεέστερος ἐγένετο τῶν προειρημένων, οὐδ' ἠξίωσεν αὐτὸς μὲν ῥαθύμως ζῆν, σεμνύνεσθαι δ' ἐπὶ ταῖς τῶν προγόνων ἀρεταῖς, ἀλλ' εὐθύς οὕτω μέγ' ἐφρόνησεν ὥστ' ὠήθη δεῖν δι' αὐτὸν καὶ τάκείνων ἔργα μνημονεύεσθαι.

ἐπιτροπεύω τινα: είμαι κηδεμόνας κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Τὴν μὲν οὖν φιλίαν ... παιδευθῆναι*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παρά τῶν προγόνων:	είναι	στο .....
αὐτοῦ:	είναι	στο .....
ὑπὸ Περικλέους:	είναι	στο .....
τῶν πολιτῶν:	είναι	στο .....
τῶν προειρημένων:	είναι	στο .....
ῥαθύμως:	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. Να αναγνωριστεί το είδος των προτάσεων που ακολουθούν: «**ὄν πάντες ἄν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν**», «**ὥστ' ᾤθη δεῖν δι' αὐτὸν καὶ τάκεινων ἔργα μνημονεύεσθαι**». (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **παρέλαβεν** (αντικείμενο)
- **ἠγοῦμαι** (αντικείμενο)
- **εἶναι** (υποκείμενο)
- **ἠξίωσεν** (υποκείμενο)
- **δεῖν** (υποκείμενο)
- **μνημονεύεσθαι** (υποκείμενο)

(μονάδες 6)

β. «**(...) ἐπετροπεύθη δ' ὑπὸ Περικλέους, ὄν πάντες ἄν ὁμολογήσειαν καὶ σωφρονέστατον καὶ δικαιοτάτον καὶ σοφώτατον γενέσθαι τῶν πολιτῶν**»: Στο παραπάνω απόσπασμα του αδίδακτου κειμένου να εντοπίσετε τη λέξη/ τις λέξεις που λειτουργούν συντακτικά ως κατηγορούμενα και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

5. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§4-6.4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρό τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὔηθές ἐστιν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα (μονάδες 3), και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

Σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει ο Μαντίθεος

- 1) α. ο Σάτυρος ήταν ο πατέρας τους που τους έστειλε στον Πόντο.
β. ο Σάτυρος ήταν ο βασιλιάς του Πόντου.
- 2) α. όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
β. όσοι επέστρεψαν στην Αθήνα προς το τέλος του τυραννικού καθεστώτος αποκλείονταν από τα δημόσια αξιώματα.
- 3) α. η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο ήταν ισχυρή απόδειξη.
β. η αναγραφή του ονόματος του Μαντίθεου στο σανίδιο δεν ήταν έγκυρη απόδειξη.

β. «...οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες»:

- 1) Ποιους ακριβώς εννοεί ο Μαντίθεος με τις αντωνυμίες «**ἡμᾶς**» και «**ἐκεῖνοι**»; (μονάδες 2)
- 2) Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**εἰς τοιοῦτον καιρὸν**»; (μονάδες 2)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα για τον Πόντο μετά την κατεδάφιση των Μακρών τειχών.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του επέστρεψαν στην Αθήνα μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο οι Τριάκοντα συνήθως παρείχαν αξιώματα σε εκείνους που δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα.
4. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου, η αναγραφή του ονόματός του στο σανίδιο δεν ήταν ισχυρή απόδειξη.
5. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι πολλοί από αυτούς που παραδέχονταν ότι ήταν υπεείς δεν ήταν καταχωρισμένοι στο σανίδιο.

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα για τον Πόντο, όταν οι Τριάκοντα ανέλαβαν την εξουσία.
2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι οι Τριάκοντα στερούσαν τα πολιτικά δικαιώματα ακόμα και από αυτούς με τους οποίους συνεργάστηκαν για την ανατροπή της δημοκρατίας.
3. Σύμφωνα με τον Μαντίθεο η ξύλινη πινακίδα (τὸ σανίδιον) αποτελεί ισχυρή απόδειξη για αυτούς που υπηρέτησαν στην τάξη των υπέων.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις

1. «*Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε...*». Ποιο ιστορικό γεγονός υπαινίσσεται ο Μαντίθεος με τη φράση «*πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς*»; (μονάδες 2)
2. «*οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπέδημοῦμεν>*»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «*τῶν τειχῶν καθαιρουμένων*»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

5.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Δήμου καταλύσεως ἀπολογία* §§13-14

Ο ομιλητής προσπαθεί κατά τη *δοκιμασίαν* του να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Γι' αυτό ακριβῶς δαπανούσα περισσότερα από όσα μου καθόριζε η πόλη, για να θεωρούμαι δηλαδή από σας και καλύτερος και, αν κάποτε μου συνέβαινε κάποια ατυχία, να την αντιπαλεύω (ενώπιόν σας) καλύτερα. Όλα αυτά τα στερήθηκα στην ολιγαρχία. Γιατί, δεν έκριναν άξιο να αναγνωρίζεται ευγνωμοσύνη σ' αυτούς που είχαν γίνει πρόξενοι κάποιου καλού για τη δημοκρατία, αλλά τιμούσαν όσους είχαν διαπράξει πολλά κακά σε βάρος σας, γιατί αυτό το κριτήριο λάμβαναν υπόψη τους από μας (που είχαμε μείνει στην Αθήνα). Αφού αναλογιστείτε όλα αυτά, δεν πρέπει να θεωρείτε τους λόγους αυτών πιστευτούς αλλά να κρίνετε από τα έργα που έχει κάνει ο καθένας. Γιατί εγώ, άνδρες δικαστές, ούτε με τους τετρακόσιους μπλέχτηκα· Αλλιώς, όποιος θέλει από τους κατηγορούς, ας πάρει το λόγο και ας το αποδείξει· ούτε πάλι, όταν ανέλαβαν οι τριάντα τύραννοι, κανείς θα αποδείξει ότι έγινα βουλευτής ή ανέλαβα κάποια δημόσια θέση. Επομένως, αν, παρόλο που μου ήταν δυνατό να αναλάβω εξουσία, το αρνήθηκα, δικαιούμαι τώρα από σας να τιμηθώ· αν όμως οι τότε ισχυροί με θεώρησαν ανάξιο να με καταστήσουν μέλος της εξουσίας, πώς λοιπόν φανερότερα παρά έτσι θα μπορούσα να αποδείξω ότι οι κατηγοροί ψεύδονται;

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

5.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Αθηναίων Πολιτεία* §§35.2-4

Στο έργο *Αθηναίων Πολιτεία* ο Άριστοτέλης πραγματεύεται την πολιτειακή ιστορία της αρχαίας Αθήνας. Το κείμενο αναφέρεται στις πολιτειακές εξελίξεις μετά την ανάληψη της εξουσίας από τους Τριάκοντα.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

Στην αρχή ήσαν μετριοπαθείς με τους πολίτες και προσποιούνταν ότι κυβερνούν σύμφωνα με το πάτριον πολίτευμα. Αφαίρεσαν από τον Άρειο Πάγο τους νόμους του Εφιάλτη και του Αρχιστράτου περί Αρεοπαγιτών και τους νόμους του Σόλωνα όσοι έδιναν λαβή σε αμφισβητήσεις και κατήργησαν την τελεσιδικία από τους δικαστές. Ισχυρίζονταν ότι διορθώνουν έτσι το πολίτευμα αφαιρώντας κάθε αιτία αμφισβήτησεως. [...] Στην αρχή, λοιπόν, αυτά έκαναν. Καταδίωξαν τους συκοφάντες και τους κακούς εκείνους και φαύλους, όσοι μιλούσαν στον λαό εναντίον του συμφέροντός του για να τον κολακέψουν. Η πολιτεία χαιρόταν για όλα αυτά που γίνονταν επειδή νόμιζε ότι οι Τριάκοντα ενεργούν για το καλύτερο. Όταν όμως στερεώθηκαν στην εξουσία δεν σέβονταν κανέναν από τους πολίτες αλλά σκότωσαν όσους ξεχώριζαν από πλούτο, καταγωγή ή αξίωμα θέλοντας να εξαφανίσουν τους επίφοβους και, ταυτόχρονα, να αρπάξουν τις περιουσίες τους. Σε μικρό χρονικό διάστημα σκότωσαν όχι λιγότερους από χίλιους πεντακόσιους.

Μτφρ. Α.Σ.Βλάχος

5.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Δήμου καταλύσεως άπολογία §§15-17

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Ακόμη, άνδρες δικαστές, αξίζει να προβληματιστείτε και για τις άλλες μου πράξεις· έδειξα δηλαδή τέτοια διαγωγή στις συμφορές της πόλης, ώστε, αν όλοι είχαν τις ίδιες απόψεις με εμένα, κανένας από σας δε θα είχε πάθει τίποτε. Γιατί στην περίοδο της ολιγαρχίας κανείς δε θα φανεί ότι οδηγήθηκε εξαιτίας μου στη φυλακή, ούτε ότι τιμωρήθηκε κανείς από τους εχθρούς, ούτε ότι ευεργετήθηκε κανείς από τους φίλους. Και αυτό δεν είναι άξιο θαυμασμού· γιατί, εκείνη την εποχή ήταν δύσκολο να κάνει κανείς καλό, αλλά ήταν εύκολο, σ' όποιον ήθελε, να κάνει κακό. Ούτε, πάλι, θα φανώ ότι συμπεριέλαβα κανέναν στον κατάλογο των μη Αθηναίων, ούτε ότι ζήτησα την εύνοια κάποιου δικαστή, ούτε ότι έγινα πλουσιότερος εκμεταλλευόμενος τις δικές σας συμφορές. Κι όμως, αν οργίζεσθε εναντίον των υπευθύνων γι' αυτές τις συμφορές, είναι λογικό να θεωρούνται από σας ανώτεροι αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα κακό. Νομίζω ασφαλώς, άνδρες δικαστές, ότι έχω δείξει με τη μεγαλύτερη αξιοπιστία τα δημοκρατικά μου φρονήματα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

B4.1 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πατρίδα, συνέλευση, εφημερίδα, άσχημος, άγραφος.**

B4.2 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ικέτης, συνοχή, δωρητής, εκτίμηση, απερίσκεπτος.**

B4.3 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο: **καθαιρουμένων, πολιτείας, καιρόν, δῆμον, σανιδίου.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).**

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αφηρημένος, άγνωστος, αντίδοτο, απερισκεψία, ηθική.**

B4.5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **μεθισταμένης:** Η Γαλλική ..... είναι ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα της παγκόσμιας ιστορίας.
- **μετέχειν:** Εξασφαλίστηκε η ..... γνωστών καλλιτεχνών στο φεστιβάλ.
- **σκοπεῖν:** Δεν καταλαβαίνω τη ..... αυτής της συζήτησης.
- **εϋθηθές:** Αν και δεν διέπραξε ο ίδιος το έγκλημα με τα ίδια του τα χέρια, φαίνεται ωστόσο πως είναι ο ..... αυτουργός.
- **άποδημούντων:** Το σχολείο, εκτός από γνώσεις, χρειάζεται να καλλιεργεί τη ..... και τη φαντασία του παιδιού.

B4.6 Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **πατήρ, πένθ', ημέραις, καιρόν, δῆμον.**

Μονάδες 10

5.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Κατὰ Ἐρατοσθένους* §§92-94.1

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη ότι ως ένας από τους Τριάκοντα προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Πλησιάζοντας στο τέλος του λόγου του και πριν κατέβει από το βήμα, ο ρήτορας αιτιολογεί την πρότασή του για θανατική καταδίκη του κατηγορουμένου και προσπαθεί να μεταπείσει τους δικαστές που σκόπευαν να ψηφίσουν για την αθώωσή του.

Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἐκατέρους ἀναμνήσας καταβαίνειν, τοὺς τε ἐξ ἄστεως καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς, ἵνα τὰς ὑμῖν διὰ τούτων γεγενημένης συμφορᾶς παραδείγματα ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεώς ἐστε, σκέψασθε ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε, ὥστε ἀδελφοῖς καὶ υἱεῖσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἠττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασιν τὸ ἴσον ἔχετε, νικήσαντες δ' ἂν τούτοις ἐδουλεύετε. Καὶ τοὺς ἰδίου οἴκου οὔτοι μὲν ἂν ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε· συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἤξιον, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες ὥστε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινοῦμενοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὄνειδῶν μεταδιδόντες εὔνουσ ᾤοντο εἶναι.

δουλεύω: εἶμαι δούλος σε κάποιον, υπηρετώ ως δούλος

τὰ ὄνειδη: οι αισχρές πράξεις, τα αἴσχη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Βούλομαι δὲ ὀλίγα ... ἂν τούτοις ἐδουλεύετε**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παραδείγματα: είναι ..... στο .....

πόλεμον: είναι ..... στο .....

τούτοις: είναι ..... στο .....

τῶν ἀγαθῶν: είναι ..... στο .....

ὑμᾶς: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «ὄτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας του ομιλητή. (μονάδες 5)

Μονάδες 20

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἐκατέρους: είναι ..... στο .....

καταβαίνειν: είναι ..... στο .....

τὰς ... συμφοράς: είναι ..... στο .....

συνωφελεῖσθαι: είναι ..... στο .....

ὑπεροψίας: είναι ..... στο .....

εἶναι: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. Ο ομιλητής στο παραπάνω απόσπασμα διατυπώνει κάποια συμπεράσματα. Να τα εντοπίσετε και να καταγράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις στις οποίες τα διατυπώνει. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

5.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Ἰέρων §§ 2.6-9

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Στο έργο αυτό γίνεται συζήτηση ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών Ιέρωνα και τον ποιητή Σιμωνίδη σχετικά με τις διαφορές του τυραννικού από τον ιδιωτικό βίο.

Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὧ Σιμωνίδη, καὶ λέγω σοι ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται. Αὐτίκα γὰρ εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν, τούτου πλεῖστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσιν. Εὐθύς γὰρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον πολεμῆ, ἕξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορεύεσθαι μηδὲν φοβουμένους μή τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες πανταχῆ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. Αὐτοὶ τε γοῦν ὠπλισμένοι οἴονται ἀνάγκην εἶναι διάγειν καὶ ἄλλους ὀπλοφόρους ἀεὶ συμπεριάγεσθαι. Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν καὶ στρατεύωνται που εἰς

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.
πολεμίαν, ἀλλ' οὖν ἐπειδάν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσιν ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ
τύραννοι ἐπειδάν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίοις ἴσασιν ὄντες.

Αὐτίκα γάρ: παραδείγματος χάριν/ χάρη

διὰ πολεμίας: μέσα από εχθρική χώρα

οἴκαδε: στην πατρίδα

συμπεριάγεσθαι <συμπεριάγομαι: περιφέρομαι μαζί με..., συνοδεύομαι από...

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Αὐτίκα γάρ... ἀεὶ
συμπεριάγεσθαι**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. «**εἶναι, πορεύεσθαι**»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 2) επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας (μονάδες 2).

β. «**Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν καὶ στρατεύωνται που εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὖν ἐπειδάν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσιν ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι ἐπειδάν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίοις ἴσασιν ὄντες**». Στο παραπάνω απόσπασμα να διακρίνετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να γράψετε το είδος τους (μονάδες 6).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τῶν ... κακῶν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀγαθόν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

τούτου: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

πόλεμον: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

διάγειν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ὄντες: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 6)

β. «**Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ᾧ Σιμωνίδῃ, καὶ λέγω σοὶ ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται**»: Στην

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.
παραπάνω περίοδο λόγου, να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων και
τον συντακτικό τους ρόλο (μονάδες 4).

Μονάδες 10

5.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδου *Ίστορίαι* 1 §§ 94-95

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Θουκυδίδης αναφέρεται στην εκστρατεία των Ελλήνων κατά των Περσών με επικεφαλής τον Πausanία μετά τους Περσικούς πολέμους. Ο ιστορικός παρουσιάζει τα γεγονότα που οδήγησαν στην ανάληψη της αρχηγίας από τους Αθηναίους.

Πausανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαιμόνος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος. Καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο, καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῆδε τῇ ἡγεμονίᾳ. Ἦδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἷ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθηοντο καὶ οὐχ ἤκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἠξίουσαν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γίνεσθαι κατὰ τὸ ξυγγενές καὶ Πausανία μὴ ἐπιτρέπειν, ἣν που βιάζεται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι τᾶλλά τε καταστησόμενοι ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Πausανίαν ἀνακρῖνοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο· καὶ γὰρ ἀδικία πολλή κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία.

κατεστρέψαντο: υπέταξαν

βιαίου ὄντος αὐτοῦ ἤχθηοντο: δυσανασχετούσαν με τη βίαιη συμπεριφορά του

νεωστὶ: προσφάτως, προ ολίγου

ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς: με τον τρόπο που θα τους φαινόταν καλύτερος γι' αυτούς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Πausανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ... νεωστὶ ἠλευθέρωντο*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων επιρρηματικών προσδιορισμών του κειμένου:

ἀπὸ Πελοποννήσου: είναι ..... στο .....

ἐς Κύπρον: είναι ..... στο .....

ὕστερον: είναι ..... στο .....

οὐχ ἤκιστα: είναι ..... στο .....

πρὸς τοὺς Ἀθηναίους: είναι ..... στο .....

Ἐν τούτῳ: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «*Ἦδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο καὶ οὐχ ἤκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὄσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο*» Να εντοπίσετε το ρῆμα της κύριας πρότασης και να καταγράψετε τα υποκείμενα του συγκεκριμένου ρήματος. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

Μήδων: είναι..... στο.....

ἠγεμόνας: είναι..... στο.....

γίγνεσθαι: είναι..... στο.....

Παυσανία: είναι..... στο.....

τοὺς λόγους: είναι..... στο.....

(μονάδες 5)

β. «*καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία*»: Διατυπώνεται εδώ μια σύγκριση σε σχέση με τον τρόπο που ασκούσε την αρχηγία ο Παυσανίας. Να εντοπίσετε τους δύο όρους της σύγκρισης (μονάδες 4), καθώς και τη λέξη που δηλώνει την υπεροχή του ενός όρου σε σχέση με τον άλλον (μονάδα 1).

Μονάδες 10

6. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, 'Υπὲρ Μαντιθέου §§3.8-5

Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὔδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἐλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ καταλθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Ποιες ήταν οι συγκεκριμένες κατηγορίες εναντίον του Μαντίθεου και τις οποίες ο ίδιος αρνείται; (μονάδες 4)

β. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

- 1) Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έφυγαν από την Αθήνα και έζησαν στην περιοχή του Ελλησπόντου κατά την περίοδο του τυραννικού καθεστώτος.
- 2) Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του δεν είδαν την κατεδάφιση των Μακρών τειχών το 404 π.Χ. μετά την παράδοση της Αθήνας.
- 3) Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου, οι Τριάκοντα δεν εμπιστεύονταν ούτε αυτούς με τους οποίους συνεργάστηκαν για την ανατροπή της δημοκρατίας.

A1.2

α. Ποιες ακριβώς είναι οι τρεις κατηγορίες τις οποίες ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σκοπεύει να ανασκευάσει; (μονάδες 4)

β. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του είχαν φύγει από την Αθήνα και ζούσαν στην περιοχή του Πόντου κατά την περίοδο κατεδάφισης των Μακρών Τειχών.
2. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του δεν επέστρεψαν στην Αθήνα παρά μόνον όταν είχε πέσει το καθεστώς των Τριάκοντα.
3. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου, οι Τριάκοντα ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν με όλους όσους συμμετείχαν στην κατάλυση της δημοκρατίας.

A1.3 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος ζούσε στην Αθήνα, όταν συνέβη η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου στον Ελλήσποντο (στους Αιγός Ποταμούς).
2. Ο Μαντίθεος δεν διέμενε στην Αθήνα, όταν γκρεμίζονταν τα Μακρά Τείχη.
3. Ο Μαντίθεος και ο αδελφός του έζησαν στον Πόντο σε όλη τη διάρκεια της κυριαρχίας των Τριάκοντα.
4. Ο Μαντίθεος επέστρεψε στην Αθήνα μαζί με αυτούς που είχαν καταλάβει τη Φυλή.
5. Ο Μαντίθεος επέστρεψε στην Αθήνα για να υποστηρίξει το καθεστώς των Τριάκοντα.

Μονάδες 10

6.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.2. κεφ.2 §§20-23

Στο κείμενο που ακολουθεί ο ιστορικός αναφέρεται στις εξελίξεις που οδήγησαν στο τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου και στη συνθηκολόγηση της Αθήνας το 404 π.Χ.

Οι Λακεδαιμόνιοι όμως δήλωσαν ότι αρνούνται να υποδουλώσουν πόλη ελληνική που τόσες υπηρεσίες είχε προσφέρει τον καιρό του μεγαλύτερου κινδύνου που είχε απειλήσει ποτέ την Ελλάδα· δέχτηκαν λοιπόν να γίνει ειρήνη με τον όρο ότι οι Αθηναίοι θα γκρεμίσουν τα Μακρά Τείχη και τα τείχη του Πειραιά, θα παραδώσουν όλα τους τα πλοία εκτός από δώδεκα, θα φέρουν πίσω τούς εξόριστους, θα έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Λακεδαιμονίους και θα εκστρατεύουν μαζί τους στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τους

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

οδηγούν αυτοί. (...) Την άλλη μέρα οι πρέσβεις ανέφεραν τους όρους που έβαζαν οι Λακεδαιμόνιοι για ειρήνη· στ' όνομα ολωνών μίλησε ο Θηραμένης, λέγοντας ότι έπρεπε να εισακούσουν τους Λακεδαιμονίους και να γκρεμίσουν τα Τείχη. Μερικοί αντιμίλησαν, η μεγάλη πλειοψηφία όμως τον επιδοκίμασε κι αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Μετά απ' αυτά ο Λύσανδρος αγκυροβόλησε στον Πειραιά, οι εξόριστοι γύρισαν, και βάλθηκαν με πολλήν όρεξη να γκρεμίζουν τα Τείχη, στους ήχους αυλού που έπαιζαν κορίτσια — νομίζοντας ότι από κείνη τη μέρα ελευθερωνόταν η Ελλάδα.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

6.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ. 2 κεφ. 3 §§11-14

Ο Ξενοφών αφηγείται εδώ τις πρώτες ενέργειες με τις οποίες το καθεστώς των Τριάκοντα αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών επιχειρεί να εμπεδώσει την κυριαρχία του στην ηττημένη Αθήνα.

Η εκλογή των Τριάντα έγινε αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών και των τειχών του Πειραιά. Ενώ όμως εντολή τους ήταν να συντάξουν ένα σύνταγμα που θα ρύθμιζε τον πολιτικό βίο, όλο ανέβαλλαν τη σύνταξη και τη δημοσίευσή του· στο μεταξύ συγκροτούσαν τη Βουλή και τις άλλες αρχές όπως ήθελαν αυτοί. Έπειτα άρχισαν να συλλαμβάνουν τους γνωστούς καταδότες, που τον καιρό της δημοκρατίας είχαν κάνει τη συκοφαντία επάγγελμα και ταλαιπωρούσαν την αριστοκρατική τάξη, και να τους παραπέμπουν για θανατική καταδίκη. Η Βουλή τούς καταδίκασε μ' ευχαρίστηση, και το πράγμα δεν δυσαρεστούσε καθόλου όσους ένιωθαν πως τίποτα κοινό δεν είχαν μ' αυτούς. Αργότερα ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. (...) Μόλις οι Τριάντα πήραν τη φρουρά, βάλθηκαν να καλοπιάνουν με κάθε τρόπο [τον Σπαρτιάτη αρμοστή] τον Καλλίβιο, για να εγκρίνει όλες τους τις πράξεις· αυτός πάλι τους έδινε στρατιώτες από τη φρουρά, που τους βοηθούσαν να συλλάβουν όποιους ήθελαν — όχι πια «κακά στοιχεία» κι ασήμαντα πρόσωπα, αλλ' από δω και μπρος όποιον τους δημιουργούσε την υποψία ότι δεν θ' ανεχόταν τον παραγκωνισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράσει, θα 'βρισκε πολλούς συμπαραστάτες.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

6.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία §37

Στο ιστορικό μέρος της μελέτης του για το αθηναϊκό πολίτευμα (κεφ. 1-41) ο Αριστοτέλης πραγματεύεται και την περίοδο της τυραννίας των Τριάκοντα. Εδώ η αφήγηση επικεντρώνεται στα γεγονότα πριν και μετά από τη θανάτωση του Θηραμένη.

Είχε πια μπει ο χειμώνας, όταν ο Θρασύβουλος με τους εξόριστους κατέλαβε το φρούριο της Φυλής και οι Τριάκοντα, που είχαν στείλει ένα απόσπασμα εναντίον του και είχαν αποτύχει, αποφάσισαν τους άλλους μεν πολίτες να αφοπλίσουν, τον Θηραμένη δε να εξοντώσουν με τον ακόλουθο τρόπο. Πρότειναν δύο νόμους στη βουλή, επιμένοντας να ψηφιστούν με ανάταση χεριών. Με τον πρώτο από αυτούς αναγνωριζόταν στους Τριάκοντα το δικαίωμα να θανατώσουν οποιονδήποτε από τους πολίτες δεν περιλαμβάνονταν στον κατάλογο των τριών χιλιάδων. Με το δεύτερο νόμο αφαιρούσαν τα πολιτικά δικαιώματα από όσους είχαν καταστρέψει το τείχος της Ηετιωνείας ή είχαν εναντιωθεί στους Τετρακόσιους, που είχαν επιβάλει την προηγούμενη ολιγαρχία. Ο Θηραμένης είχε συμμετάσχει και στα δύο και έτσι, όταν επικυρώθηκαν οι νόμοι, βρέθηκε να έχει στερηθεί τα πολιτικά δικαιώματά του και οι Τριάκοντα είχαν εξουσία να τον θανατώσουν. Αφού σκότωσαν τον Θηραμένη και αφόπλισαν όλους τους πολίτες εκτός από τους τρεις χιλιάδες, άρχισαν να επιδεικνύουν σε όλα τα ζητήματα ωμότητα και φαυλότητα. Έστειλαν επίσης πρέσβεις στη Λακεδαίμονα για να καταγγείλουν τον Θηραμένη και να ζητήσουν βοήθεια. Οι Λακεδαιμόνιοι τους άκουσαν και έστειλαν αρμοστή τον Καλλίβιο με επτακόσιους περίπου στρατιώτες, που ήρθαν, κατέλαβαν την Ακρόπολη και τη φρουρούσαν.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

B4.1 Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ἵππευον, ἦλθομεν, ἦν, φαίνονται, ἔχοντες.**

B4.2 Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **πολιτείας, ἡμέραις, καιρὸν, γνώμην, δῆμον.**

B4.3 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
----------	----------

1. έπεδήμουν	α. επίδομα β. δημηγορία
2. διαιτησομένους	α. διαιτησία β. διάταση
3. άφιγμένους	α. αφήγημα β. ικεσία
4. άλλοτρίων	α. αλλαντικό β. απαλλοτρίωση
5. ήτίμαζον	α. επίτιμος β. ανέτοιμος

B4.4 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. συμφορᾶς	α. φόρμα β. φορεσιά
2. μεθισταμένης	α. μετάσταση β. μέθεξη
3. έπιθυμεῖν	α. θύρα β. θυμός
4. φαίνονται	α. διαφάνεια β. φανατικός
5. συγκαταλύσαντας	α. λυχνάρι β. παράλυτος

B4.5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **έπεδήμουν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Μερικοί πολιτικοί συμπεριφέρονται σαν τους αρχαίους .....· παραπλανούν και παρασύρουν τον λαό με απατηλές υποσχέσεις.
- Ανακοινώθηκαν τα επίσημα αποτελέσματα των ..... εκλογών.
- Τα χελιδόνια είναι ..... πουλιά, γιατί μεταναστεύουν το φθινόπωρο για πιο ζεστές χώρες.

- Έρευνα για τη σχέση των παιδιών με το διαδίκτυο είδε πρόσφατα το φως της .....
- Εργάζεται ως ..... σε εφημερίδα.

B4.6 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κατάσχεση, πολιτισμός, παραπομπή, παραστατικότητα, εικόνα.**

Μονάδες 10

6.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ.2. κεφ.4. §§1-3.5

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1968)

Ο Ξενοφών αναφέρεται στα γεγονότα που ακολούθησαν μετά την παρωδία δίκης και τη θανάτωση του Θηραμένη και για τα οποία κάνει έμμεση αναφορά ο Μαντίθεος στον λόγο του.

Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ἦγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἴν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἄγρους ἔχοιεν. Φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. Οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἰππεῦσι καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθύς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. Βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπλήθης καὶ τῆ ὑστεραία.

ὡς ἐξὸν: επειδή ήταν δυνατόν

ἐκ δὲ τούτου: τότε

τὸ χωρίον: το οχυρό, το φρούριο

ἡ εὐημερία: η όμορφη, η καλή ημέρα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἐκ δὲ τούτου ... καὶ τῆ ὑστεραία**».

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τοῖς ἔξω: είναι ..... στο .....

τούτων: είναι ..... στο .....

τῶν νέων: είναι ..... στο .....

τραύματα: είναι ..... στο .....

τῶν τριάκοντα: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν' ... εὐημερίας οὕσης». Ο Ξενοφών στο παραπάνω απόσπασμα χρησιμοποιεί αρκετούς επιρρηματικούς προσδιορισμούς προκειμένου ο αναγνώστης να έχει εποπτεία του χώρου όπου εξελίσσονται τα γεγονότα. Να γράψετε πέντε (5) τέτοιους προσδιορισμούς δηλώνοντας και τον αντίστοιχο ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν. (μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να γράψετε το/τα υποκείμενο/υποκείμενα για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου: **προεῖπον, ἔχοιεν, ὀρμηθεῖς, οὕσης** (μονάδες 5).

β. Να γράψετε το αντικείμενο για καθέναν από τους όρους του κειμένου: **ἄγοντες, ἐποίησαν, λαβόντες, Βουλομένων, ἐκπολιορκήσειαν** (μονάδες 5).

Μονάδες 10

6.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αισχίνης, *Περὶ τῆς παραπρεσβείας* §§145-146.5

(έκδ. των Martin, V. & de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αισχίνης (389-314 π.Χ.) υπερασπίζεται εδώ τον εαυτό του απέναντι στις δημόσιες κατηγορίες του Δημοσθένη ότι πρόδωσε τα συμφέροντα της πόλης του κατά τη διάρκεια της δεύτερης πρεσβείας (το 346 π.Χ.) των Αθηναίων προς τον Φίλιππο.

Εὖ δ' ἴστε, ὧ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία. Φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῇ, διαβολὴ δὲ ἀδελφόν ἐστὶ συκοφαντία. Διοριῶ δ' αὐτῶν ἐκάτερον σαφῶς. Φήμη μὲν ἐστίν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγη τινὰ ὡς γεγεννημένην πρᾶξιν· συκοφαντία δ' ἐστίν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἷς ἀνὴρ αἰτίαν

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

έμβαλών ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις πρός τε τὴν βουλὴν διαβάλλη τινά. Καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῶ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα. Μὴ οὖν σύναγε εἰς ταύτῳ τὰ κάλλιστα τοῖς αἰσχίστοις. Ἐπὶ πολλοῖς μὲν οὖν ἔγωγε τῶν κατηγορημένων ἠγανάκτησα, μάλιστα δὲ ἠνίκα ἠτιᾶτό με εἶναι προδότην. Ἄμα γὰρ ταῖς αἰτίαις ταύταις φανῆναί με ἔδει θηριώδη καὶ τὴν ψυχὴν ἄστοργον καὶ πολλοῖς ἑτέροις ἀμαρτήμασι πρότερον ἔνοχον.

διοριῶ: θα καθορίσω

αὐτόματον: από μόνο του

προβολὰς ποιούμεθα: καταγγέλλουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Εὖ δ' ἴστε, ... διαβάλλη τινά*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

διαβολῆ: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀδελφόν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

αὐτῶν: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

τινά: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

τοῖς αἰσχίστοις: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 5)

β. «*Εὖ δ' ἴστε, ὧ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία*»: Ο ομιλητής διατυπώνει μια εκτίμηση για το τι γνωρίζει το ακροατήριό του. Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 3).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ὧ Ἀθηναῖοι: εἶναι .....

ἐκάτερον: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

σαφώς: είναι ..... στο .....

άπάσαις: είναι ..... στο .....

τῶν κατηγορημένων: είναι ..... στο .....

προδότην: είναι ..... στο .....

με (το δεύτερο): είναι ..... στο .....

(μονάδες 7)

β. «Καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῶ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολᾷ ποιούμεθα»: Στην παραπάνω περίοδο λόγου, να χωρίσετε τις προτάσεις, να αναγνωρίσετε το είδος τους και το είδος της σύνδεσης (παρατακτική ή υποτακτική) (μονάδες 3).

Μονάδες 10

6.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλούταρχος, *Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς* 9b.1-9c.7

(έκδ. του Babbitt, F.C. Κέμπριτζ, Μασ.: Harvard University Press, 1927, ανατ. 1969)

Στο συγκεκριμένο έργο, που αποδιδόταν στον Πλούταρχο (περ. 45-125 μ.Χ.), προτείνεται ένα πρόγραμμα σπουδών για τη μόρφωση του νέου ανθρώπου και την επίτευξη της αρετής και της ευδαιμονίας.

Ἦδη δέ τινας ἐγὼ εἶδον πατέρας, οἷς τὸ λίαν φιλεῖν τοῦ μὴ φιλεῖν αἴτιον κατέστη. Τί οὖν ἐστὶν ὃ βούλομαι λέγειν, ἵνα τῷ παραδείγματι φωτεινότερον ποιήσω τὸν λόγον; Σπεύδοντες γὰρ τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι πόνους αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσι, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρηται. Καὶ διὰ τοῦτ' οὐ μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὐρέθῃ, οὐδὲ πόλεμος ἀλλὰ καὶ εἰρήνη, οὐδὲ χειμῶν ἀλλὰ καὶ εὐδία, οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις ἀλλὰ καὶ ἑορταί.

τὸ λίαν φιλεῖν: η υπερβολική αγάπη

κατέστη: συνήθως γίνεται

ἐκπίπτουσι: καταβάλλονται από κόουραση, εξαντλούνται

εὐηνίως: με ευχαρίστηση

βαπτίζεται: καταβυθίζεται, καταποντίζεται

Δοτέον οὖν τοῖς παισιν: δεῖ διδόναι (ἡμᾶς) τοῖς παισίν

ἡ εὐδία: η καλοκαιρία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ ... ἀλλὰ καὶ ἔορταί*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **κατέστη** (υποκείμενο)
- **πρωτεῦσαι** (υποκείμενο)
- **ἐπιβάλλουσιν** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **τρέφεται** (υποκείμενο)

(μονάδες 4)

β. «*Δοτέον οὖν τοῖς παισιν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρηται*». Στο παραπάνω απόσπασμα, αφού διακρίνετε τη δευτερεύουσα πρόταση και αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία της, να σχολιάσετε τα στοιχεία της πρότασης που εκφράζουν την αντικειμενική κρίση του ομιλητή.
(μονάδες 6)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τινας: είναι ..... στο .....

φωτεινότερον: είναι ..... στο .....

πόνους: είναι ..... στο .....

τὰ φυτὰ: είναι ..... στο .....

και στο .....

ὕπνος: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «Ὡσπερ γάρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται»:

Στην παραπάνω περίοδο λόγου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί μια αναλογία, για να ενισχύσει το επιχείρημά του. Να διαχωρίσετε τις κύριες και τις δευτερεύουσες προτάσεις της περιόδου και να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών αιτιολογώντας την απάντησή σας (μονάδες 4).

Μονάδες 10

7. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§6-7

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἵππεύσαντας σκοπεῖν εὐήθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκους οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἵππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Με βάση το αρχαίο κείμενο να επιλέξετε από τις παρακάτω διατυπώσεις εκείνη με την οποία ολοκληρώνεται ορθά το νόημα (μονάδες 2), και στη συνέχεια να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 2):

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Μαντίθεου

- 1) α. ὅλοι ὅσοι εἶχαν ζήσει εκτός Αθήνας κατά την περίοδο του τυραννικού καθεστώτος αναγράφονταν στο σανίδιο με την ιδιότητα του υπέα.
β. στο σανίδιο υπήρχαν παραλείψεις, καθώς δεν είχαν αναγραφεί με ακρίβεια ὅλοι ὅσοι εἶχαν παραδεχτεί ὅτι ἦταν ἠπείεις κατά την περίοδο του τυραννικού καθεστώτος.
- 2) α. ἦταν εὐκόλο να αλλοιώσει κανεῖς τα ονόματα που εἶχαν αναγραφεί στο σανίδιο.
β. ἦταν δύσκολο να αλλοιώσει κανεῖς τα ονόματα που εἶχαν αναγραφεί στο σανίδιο.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) «ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται ὁ Μαντίθεος με την αντωνυμία «τούτῳ»; (μονάδες 2)
- 2) «...ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν»: Σε ποιους αναφέρεται ὁ Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»; (μονάδες 2)

3) «...*ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι*»: Σε τι αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «*ἐκείνοις*»; (μονάδες 2)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι είναι ασφαλές τεκμήριο να εντοπίσει κάποιος τα ονόματα όσων υπηρέτησαν ως ιππείς την εποχή των Τριάκοντα με βάση το σανίδιο.
2. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι ονόματα πολιτών που απουσίαζαν από την Αθήνα την εποχή των Τριάκοντα περιλαμβάνονται στο σανίδιο.
3. Ο Μαντίθεος διαβεβαιώνει ότι επέστρεψε στους φυλάρχους το χρηματικό επίδομα που έλαβε ως ιππέας.
4. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι, αν οι φύλαρχοι δεν παρουσίαζαν αυτούς που είχαν πάρει το χρηματικό επίδομα, θα πλήρωναν οι ίδιοι το συγκεκριμένο ποσό.
5. Ο Μαντίθεος καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι κατάλογοι που παραδίδονταν από τους φυλάρχους είναι πιο αξιόπιστο στοιχείο σε σχέση με το σανίδιο.

A1.3 Για ποιους λόγους ο Μαντίθεος θεωρεί την πινακίδα (τὸ σανίδιον) αναξιόπιστο στοιχείο ενοχής;

Μονάδες 10

7.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας* §§9-10

Στην Αθήνα το 383 π.Χ. ο Εὐάνδρος κρίνεται για τη θέση του επώνυμου άρχοντα της πόλης. Ο ομιλητής, κατήγορος του Εὐάνδρου, επιτίθεται εναντίον του, καταλογίζοντάς του συνεργασία με τους Τριάκοντα τυράννους και απόπειρα εξαπάτησης των βουλευτών.

Αυτά κυρίως να εξετάσετε· κι εκείνο να αναλογιστείτε, ότι δηλαδή αυτός που θέσπισε το νόμο για τη «δοκιμασία», τον θέσπισε κατεξοχήν για όσους άσκησαν εξουσία κατά τη διάρκεια της ολιγαρχίας, πιστεύοντας πως είναι παρανοϊκό αν εκείνοι, εξαιτίας των οποίων καταλύθηκε η δημοκρατία, θα κυβερνήσουν πάλι στην ίδια την πόλη και θα γίνουν κυρίαρχοι, στους νόμους και στην πόλη, την οποία διοικώντας λίγο νωρίτερα, τόσο αισχρά και θάναυσα την έβλαψαν. Ίσπε πρέπει να μην «πάρτε στα αφήφιστα» τη διαδικασία της «δοκιμασίας» κι ούτε να υποβαθμίσετε την υπόθεση θεωρώντας την ασήμαντη, αλλά να έχετε τα μάτια σας

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

ορθάνοιχτα· γιατί, από τη σωστή άσκηση της εξουσίας από τον κάθε άρχοντα χωριστά σώζεται το πολίτευμα και η πόλη. Και αν εξεταζόταν τώρα για να εγκριθεί η εκλογή του ως βουλευτή ή διότι, ανήκοντας αυτός στους ιππείς, την εποχή των τριάντα τυράννων είχε συμπεριληφθεί και γραφτεί το όνομά του στις ξύλινες πινακίδες, θα τον αποκλείατε (από το αξίωμα) χωρίς την ανάγκη παράστασης κατηγορού. Τώρα, που αποδεικνύεται αναντίρρητα ότι όχι μόνο υπηρέτησε στην τάξη των ιππέων και όχι μόνο ότι χρημάτισε βουλευτής, αλλά ότι ήταν υπονομευτής της δημοκρατίας, δεν θα κάνατε ανοησία, αν δείξετε ότι δεν έχετε την ίδια γνώμη γι' αυτόν;

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

7.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Όμηρος, Ίλιάς Ζ 166-183

Ο Γλαύκος αφηγείται στον Διομήδη την ιστορία του προγόνου του, Βελλεροφόντη, τον οποίο συκοφάντησε η βασίλισσα Άντεια στον σύζυγό της και βασιλιά του Άργους, Προίτο.

Και ο βασιλέας χόλωσε, πλην να φονεύσει ξένον
 εντράπη και τον έστειλε να υπάγει στην Λυκίαν·
 και μέσα εις κλειστόν πίνακα του έδωκε σημεία,
 που χάραξε κακόβουλα με νόημα θανάτου,
 του πενθερού του να δειχθούν δια να τον αφανίσει· 170
 και με το άγιο των θεών προβόδισμα κινούσε
 προς την Λυκίαν κι έφθασεν εκεί που ο Ξάνθος ρέει·
 και ο βασιλέας πρόθυμα τον τίμησε κι εννέα
 ημέρες τον εξένισε κι έσφαξ' εννέα μόσχους.
 Αλλ' ως η αυγή στον ουρανόν ερόδισε η δεκάτη 175
 εκείνος τον εξέτασε κι εζήτα να γνωρίσει
 ό,τι σημάδι του 'φερεν απ' τον γαμβρόν του Προίτον.
 Και ως έλαβε τ' ολέθριο σημάδι του γαμβρού του,
 πρώτον την φρικτήν Χίμαιραν τον στέλνει να φονεύσει·
 και αυτή γένος ανθρώπινο δεν ήταν, αλλά θείον, 180
 δράκος οπίσω, λέοντας εμπρός, στην μέσην αίγα,
 κι ήσαν τα σπλάχνα της φωτιά και φλόγες η πνοή της.
 Την φόνευσ' όμως, θαρρετός στα θεϊκά σημεία·

7.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Κατὰ Έρατοσθένηους §§32-33

Ο ρήτορας Λυσίας κατηγορεί τον Ερατοσθένη, έναν από τους Τριάκοντα Τυράννους, ότι προκάλεσε τον φόνο του αδελφού του, του Πολέμαρχου. Ο λόγος εκφωνήθηκε το 403 π.Χ. από τον ίδιο τον ρήτορα.

Και είχες χρέος, Ερατοσθένη, αν πραγματικά ήσουν ακέραιος άνθρωπος, να γίνεις πληροφοριοδότης για χάρη αυτών που ήταν να θανατωθούν άδικα και όχι να συλλαμβάνεις αυτούς που θα εξοντώνονταν άδικα. Οι πράξεις σου όμως αποκαλύπτουν έναν άνθρωπο που δε στενοχωριόταν, αλλά αντίθετα χαιρόταν με όσα γίνονταν. Επομένως, οι δικαστές πρέπει να στηρίζουν την ψήφο τους στα έργα και όχι στα λόγια σου· να χρησιμοποιήσουν ως αποδείξεις για τα όσα τότε έλεγες τα όσα ξέρουν ότι έκανες, αφού δεν είναι δυνατό να παρουσιαστούν μάρτυρες για κείνα. Γιατί εμείς δεν είχαμε δικαίωμα όχι μόνο να είμαστε παρόντες στις συζητήσεις σας, αλλά ούτε καν να βρισκόμαστε στο σπίτι μας. Έτσι, εσείς έχετε τη δυνατότητα, μολονότι έχετε διαπράξει κάθε κακό εναντίον της πόλης, να διεκδικήσετε για τον εαυτό σας κάθε καλό.

Μτφρ. Ν.Χ. Χουρμουζιάδης

B4.1 Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **σκοπεῖν, γνῶναι, ἔχοντας, πιστεύοιτε, ἦν.**

B4.2 Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. αντίδωρο	α. εϋθηές
2. διένεξη	β. ἰππεύειν
3. άλογο	γ. ἔγγεγραμμένοι
4. απενεργοποίηση	δ. άπενεγκεῖν
5. ανήθικος	ε. παραδοθέντα
6. έφιππος	
7. αντιγραφή	

B4.3 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **έψηφίσασθαι**: Έθεσε ..... για βουλευτής.
- **άναπράξεται**: Μετά το τροχάιο ατύχημα ο ειδικός ..... εξέτασε τα αυτοκίνητα για να διαπιστωθούν οι ζημιές.
- **καταβαλόντα**: Η ..... των εθελοντών στον καθαρισμό των παραλιών της περιοχής ήταν σημαντική.
- **άποδείξειαν**: Η Μαρία μάς παρουσίασε ένα αντιπροσωπευτικό ..... της ποιοτικής δουλειάς της.
- **έξαλειφθήναι**: Στο τραύμα η μητέρα μου έβαλε .....

B4.4 Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. εϋθηδές έστιν	α. είναι ηθικό β. είναι ανόητο
2. ούκ ένεισιν	α. δεν περιλαμβάνονται β. δεν ενέχονται
3. ένιοι τών άποδημούντων	α. κάποιιοι που είχαν πεθάνει β. κάποιιοι που απουσίαζαν
4. άναπράξητε	α. να εισπράξετε πίσω β. να διαπράξετε
5. αύτοϊς ζημιούσθαι	α. να τιμωρηθούν οι ίδιοι β. να ζημιώσουν αυτούς

B4.5 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **όμολογούντων, έλεγχος,**

καταστάσεις, γράμμασιν, ζημιούσθαι. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).**

B4.6 Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. ένεση	α. <i>σκοπεῖν</i>
2. μέγεθος	β. <i>ένεισιν</i>
3. σκοπευτής	γ. <i>μέγιστος</i>
4. σκεπή	δ. <i>συνδίκους</i>
5. δικηγόρος	ε. <i>άπενεχθῆναι</i>
6. διένεξη	
7. ουσία	

Μονάδες 10

7.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Άθηναίων Πολιτεία* §§55.4-55.5

(έκδ. του Oppermann, Η. Λειψία: Teubner, 1928, ανατ. 1968)

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Άριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Στο κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον τρόπο ανάδειξης και τη *δοκιμασία* των Εννέα αρχόντων.

Έπειδάν δὲ παράσχηται τοὺς μάρτυρας, ἐπερωτᾷ «τούτου βούλεται τις κατηγορεῖν;» κἄν μὲν ἦ τις κατήγορος, δούς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν, οὕτω δίδωσιν ἓν μὲν τῆ βουλῆ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἓν δὲ τῷ δικαστηρίῳ τὴν ψῆφον· ἔάν δὲ μηδείς βούληται κατηγορεῖν, εὐθύς δίδωσι τὴν ψῆφον· καὶ πρότερον μὲν εἷς ἐνέβαλλε τὴν ψῆφον, νῦν δ' ἀνάγκη πάντας ἐστὶ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἵνα ἂν τις πονηρὸς ὦν ἀπαλλάξη τοὺς κατηγόρους, ἐπὶ τοῖς δικασταῖς γένηται τοῦτον ἀποδοκιμάσαι. Δοκιμασθέντες δὲ τοῦτον τὸν τρόπον, βαδίζουσι πρὸς τὸν λίθον ἐφ' οὗ τὰ τόμι' ἐστίν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ δισαιτηταὶ ὁμόσαντες ἀποφαίνονται τὰς διαίτας, καὶ οἱ μάρτυρες ἐξόμνουνται τὰς μαρτυρίας· ἀναβάντες δ' ἐπὶ τοῦτον ὁμνύουσιν δικαίως ἄρξιν καὶ κατὰ τοὺς νόμους, καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, κἄν τι λάβωσι ἀνδριάντα ἀναθήσειν χρυσοῦν.

ἐφ' οὗ τὰ τόμι' ἐστίν: όπου είναι τοποθετημένα τα κομμάτια (από τα θυσιασμένα ζώα)

ὀμόσαντες <ὄμνυμι>: ορκίζομαι

ὁ δικοιτητής: ο δικαστής

ἡ δίκαια: η απόφαση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἐπειδὴν δὲ παράσχηται ... τοῦτον ἀποδοκιμάσαι*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων του κειμένου:

βούλεται, ἦ, κατηγορεῖν (το δεύτερο), *ὦν, ὀμόσαντες*. (μονάδες 5)

β. «*ἐὰν δὲ μηδεὶς βούληται κατηγορεῖν, εὐθύς δίδωσι τὴν ψῆφον*»: Ποιο εἶδος υποθετικού λόγου διατυπώνει ο Αριστοτέλης σε αυτό το χωρίο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας διακρίνοντας την υπόθεση από την απόδοση. (μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων του κειμένου:

βούλεται, βούληται, ἐνέβαλλε, ἀπαλλάξη, ἀποφαίνονται, ἐξόμνυται. (μονάδες 6)

β. «*καὶ πρότερον μὲν εἶς ἐνέβαλλε τὴν ψῆφον, νῦν δ' ἀνάγκη πάντας ἐστὶ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἵνα ἂν τις πονηρὸς ὦν ἀπαλλάξη τοὺς κατηγοροὺς, ἐπὶ τοῖς δικασταῖς γένηται τοῦτον ἀποδοκιμάσαι*»: Στην παραπάνω ημιπερίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το εἶδος τους. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

7.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, Ἀρεοπαγιτικός §§21-23

(έκδ. του Mathieu, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1942, ανατ. 1966)

Ο Ἴσοκράτης αναφέρεται στην αξιοκρατική επιλογή των αρχόντων της αθηναϊκής πολιτείας, την οποία ο Σόλωνας και ο Κλεισθένης θέσπισαν κατά το παρελθόν.

Μέγιστον δ' αὐτοῖς συνεβάλετο πρὸς τὸ καλῶς οἰκεῖν τὴν πόλιν, ὅτι δυοῖν ἰσοτήτων νομιζομέναι εἶναι, καὶ τῆς μὲν ταύτων ἅπασιν ἀπονεμούσης, τῆς δὲ τὸ προσῆκον ἐκάστοις, οὐκ ἠγνόουν τὴν χρησιμωτέραν, ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσαν τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς ἀπεδοκίμαζον ὡς οὐ δικαίαν οὔσαν, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον τιμῶσαν καὶ κολάζουσιν προηροῦντο καὶ διὰ ταύτης ὤκουν τὴν πόλιν, οὐκ ἐξ ἀπάντων τὰς ἀρχὰς

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

κληροῦντες, ἀλλὰ τοὺς βελτίστους καὶ τοὺς ἰκανωτάτους ἐφ’ ἕκαστον τῶν ἔργων προκρίνοντες. Τοιοῦτους γὰρ ἤλπιζον ἔσεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους, οἳοί περ ἂν ᾧσιν οἱ τῶν πραγμάτων ἐπιστατοῦντες. Ἐπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγχάνειν γιγνομένην· ἐν μὲν γὰρ τῇ κληρώσει τὴν τύχην βραβεύσειν καὶ πολλάκις λήψεσθαι τὰς ἀρχὰς τοὺς ὀλιγαρχίας ἐπιθυμοῦντας, ἐν δὲ τῷ προκρίνειν τοὺς ἐπιεικεστάτους τὸν δῆμον ἔσεσθαι κύριον ἐλέσθαι τοὺς ἀγαπῶντας μάλιστα τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν.

δυοῖν ἰσοτήτοι νομιζομέναιν: ἐπειδὴ αναγνωρίζονταν ὅτι υπάρχουν δυο εἶδη ἰσότητας

δημοτικωτέραν: περισσότερο συμφέρουσα/αρεστή στον λαό

ἡ ἀρχή: ἡ θέση εξουσίας, το πολιτικό αξίωμα

τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν: το υφιστάμενο πολίτευμα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Τοιοῦτους γὰρ ἤλπιζον ... τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν**».

Μονάδες 20

Γ4.1 α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων τοῦ κειμένου:

οὔσαν: εἶναι..... ΣΤΟ.....

διὰ ταύτης: εἶναι..... ΣΤΟ.....

τῶν ἔργων: εἶναι..... ΣΤΟ.....

ἔσεσθαι: εἶναι..... ΣΤΟ.....

κύριον: εἶναι..... ΣΤΟ.....

(μονάδες 5)

β. «**Ἐπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν ἢ τὴν διὰ τοῦ λαγχάνειν γιγνομένην**»: Ο ρήτορας κάνει μία σύγκριση μεταξύ δύο τρόπων ἐπιλογῆς ἀρχόντων. Να ἐντοπίσετε τοὺς δύο ὅρους τῆς σύγκρισης (μονάδες 4), καθὼς καὶ τὴ λέξη που δηλώνει τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἐνός σε σχέση με τὸν ἄλλον (μονάδα 1).

Γ4.2 α. Να προσδιορίσετε τὴν κύρια συντακτικὴ λειτουργία τῶν υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων τοῦ κειμένου:

τὴν πόλιν: εἶναι..... ΣΤΟ.....

τήν χρησιμωτέραν:	είναι.....	στο.....
τούς βελτίστους:	είναι.....	στο.....
τοιούτους:	είναι.....	στο.....
τῶν πραγμάτων:	είναι.....	στο.....
τούς ἀγαπῶντας:	είναι.....	στο.....

(μονάδες 6)

β. «Τοιούτους γὰρ ἤλιζον ἔξεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους», «Ἐπειτα καὶ δημοτικωτέραν ἐνόμιζον εἶναι ταύτην τὴν κατάστασιν»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 2), επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας (μονάδες 2).

Μονάδες 10

7.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Διοδώρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη Βιβλ. XII §§53, 1-2

(έκδ. των Vogel, F., Fischer, K.T. Λειψία: Teubner, 1888, ανατ. 1964)

Η Βιβλιοθήκη του Διοδώρου αποτελεί μία χρονογραφικά (δηλ. κατά χρονολογική σειρά) οργανωμένη παγκόσμια ιστορία, η οποία εκτείνεται από τους μυθικούς χρόνους ως το 60 π.Χ. Στο απόσπασμα γίνεται αναφορά στον γνωστό ρήτορα και δάσκαλο της ρητορικής Γοργία.

Ἐπὶ δὲ τούτων κατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντῖνοι, Χαλκιδέων μὲν ὄντες ἄποικοι, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων, ἔτυχον ὑπὸ Συρακοσίων πολεμοῦμενοι. Πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακοσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος, ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιοῦντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι τὴν ταχίστην καὶ τὴν πόλιν ἑαυτῶν ἐκ τῶν κινδύνων ρύσασθαι. Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευτῆς Γοργίας ὁ ρήτωρ, δεινότητι λόγου πολὺ προέχων πάντων τῶν καθ' ἑαυτόν. Οὗτος καὶ τέχνας ῥητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν τοσοῦτο τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μνᾶς ἑκατόν. Οὗτος οὖν καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ παραχθεὶς εἰς τὸν δῆμον διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς συμμαχίας, καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους ὄντας εὐφρεῖς καὶ φιλολόγους.

Ἐπὶ δὲ τούτων: Στα χρόνια λοιπόν αυτά

ρύσασθαι <ρύομαι: λυτρώνω, σώζω

τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως: με την ξενική προφορά στην ομιλία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ... ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἄποικοι: είναι ..... στο .....

πολεμούμενοι: είναι ..... στο .....

ἀλῶναι: είναι ..... στο .....

ὁ ῥήτωρ: είναι ..... στο .....

πρῶτος: είναι ..... στο .....

περὶ τῆς συμμαχίας: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «*Οὗτος καὶ τέχνας ῥητορικὰς πρῶτος ἐξεῦρε καὶ κατὰ τὴν σοφιστείαν τοσοῦτο τοὺς ἄλλους ὑπέββαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μνᾶς ἑκατόν.*»: Στην παραπάνω περίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Λεοντῖνοι: είναι ..... στο .....

τῶν Συρακοσίων: είναι ..... στο .....

πρέσβεις: είναι ..... στο .....

τέχνας: είναι ..... στο .....

Οὗτος (το δεύτερο): είναι ..... στο .....

φιλολόγους: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «*κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος*», «*ἀξιούντες τὸν δῆμον βοηθῆσαι*»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων

ΘΕΜΑΤΑ Τ.Θ.Δ.Δ. (Κείμενα, Παρατηρήσεις)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.
του κειμένου (μονάδες 2), επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή
ετεροπροσωπίας (μονάδες 2).

Μονάδες 10

8. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Ἑπὲρ Μαντιθέου* §§7-8

Ἐμέ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἵππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἔτι δέ, ὧ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποικῶς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος εκφράζει την πεποίθηση ότι κανείς δεν μπορεί να αποδείξει την ενοχή του.
2. Ο Μαντίθεος προτρέπει τους βουλευτές να λάβουν υπόψη τους μόνο τους καταλόγους με τα ονόματα των ιππέων από τους οποίους εισπράχθηκαν τα αντίστοιχα επιδόματα.
3. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι κάποιοι από τους πολίτες υπέφεραν εξαιτίας του.
4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί από τους βουλευτές εκλέχθηκαν σε αυτό το αξίωμα, επειδή δεν είχαν υπηρετήσει στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα.
5. Ο Μαντίθεος καλεί μάρτυρα, για να επιβεβαιώσει τον χρόνο επιστροφής του στην Αθήνα.

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι επέστρεψε ολόκληρο το επίδομα του υπέα στο δημόσιο.
2. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του σανιδίου.

3. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι οι σύνδικοι, ως συνήγοροι του δημοσίου, τον κατηγορήσαν ότι δεν επέστρεψε το επίδομα του ιππέα.
4. Ο Μαντίθεος αρνείται την κατηγορία, επειδή θεωρεί ότι αποτελεί εμπόδιο στην έγκρισή του ως βουλευτή.
5. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του είναι ο έλεγχος της ψευδολογίας των κατηγορών του.

A1.3 Στο παραπάνω απόσπασμα ο Μαντίθεος διατυπώνει δύο συγκεκριμένα συμπεράσματα απευθυνόμενος στους βουλευτές. Να τα αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

Μονάδες 10

8.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Ρητορική* 1396b

Ο φιλόσοφος ορίζει τη ρητορική ως τέχνη της πειθούς, ταξινομεί τους τρόπους πειθούς (επίκληση στη λογική, στο συναίσθημα και στο ήθος του ομιλητή) και προσθέτει ότι ο ρήτορας μεταχειρίζεται τους ρητορικούς συλλογισμούς, τα *ένθυμματα* και τα *παραδείγματα*.

Δύο είδη ενθυμημάτων υπάρχουν: μερικά αποδεικνύουν ότι κατιτί είναι ή δεν είναι, κάποια άλλα ελέγχουν τα δύο αυτά είδη διαφέρουν μεταξύ τους όπως ο έλεγχος και ο συλλογισμός στη διαλεκτική. Στο αποδεικτικό ενθύμημα συνάγεται συμπέρασμα από προτάσεις που το περιεχόμενό τους είναι κοινής αποδοχής, ενώ στο ελεγκτικό ενθύμημα συνάγεται συμπέρασμα που δεν είναι αποδεκτό από τον αντίπαλο.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

8.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Δήμου καταλύσεως άπολογία* §18

Στον λόγο του «*Δήμου καταλύσεως άπολογία*», ο ρήτορας προσπαθεί ν' αποδείξει ότι οι κατήγοροί του τον συκοφαντούν άδικα και ότι ο ίδιος την περίοδο των Τριάκοντα έδρασε ως δημοκράτης.

Νομίζω, άνδρες δικαστές, ότι δε θα μισούσατε δίκαια αυτούς που στην περίοδο της ολιγαρχίας δεν είχαν πάθει κανένα κακό, ενώ πρέπει να οργίζεσθε εναντίον εκείνων που βασάνισαν το λαό, ούτε να νομίζετε εχθρούς όσους δεν έφυγαν (από την Αθήνα) αλλά αυτούς που σας εξόρισαν, ούτε αυτούς που επιδίωξαν να σώσουν την περιουσία τους αλλά αυτούς που αφαίρεσαν την περιουσία από άλλους, ούτε αυτούς που έμειναν στην πόλη για να σώσουν τη ζωή τους αλλά αυτούς που συνεργάστηκαν με τους τριάντα τυράννους γιατί

ήθελαν να καταστρέψουν άλλους. Αν, πάλι, νομίζετε ότι πρέπει να εξοντώσετε εσείς όσους εκείνοι ξέχασαν να αδικήσουν, δε θα εξαιρευθεί κανένας πολίτης.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

8.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Κατά Φίλωνος δοκιμασίας* §§9-11

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατηγορος–βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Επιπλέον, αυτός δεν άλλαξε στάση, όπως (έκαναν) μερικοί πολίτες, όταν είδαν να έχουν επιτυχίες για όσα έκαναν οι προερχόμενοι από τη Φυλή, ούτε έκρινε σκόπιμο να συμμετάσχει σε καμιά από αυτές τις επιτυχίες, επειδή ήθελε να επιστρέψει στη (χώρα του) με την προϋπόθεση ότι (οι δημοκρατικοί) θα είχαν πετύχει το σκοπό τους παρά να επανέλθει μαζί μ' αυτούς, αφού κατορθώσει κάτι από αυτά που συμφέρουν τη δημοκρατία. Ούτε ήρθε στον Πειραιά ούτε μπήκε (εθελοντικά) σε στρατιωτική παράταξη. Και, βέβαια, εκείνος που τολμούσε να σας προδίδει, αν και έβλεπε ότι υπερισχύετε, τι άραγε θα έκανε αν δεν πετυχαίνατε αυτά που θέλαμε; Όσοι λοιπόν λόγω προσωπικής τους συμφοράς δεν πήραν μέρος στους κινδύνους της πόλης είναι άξιοι να τύχουν κάποια συγχώρεση. Γιατί κανείς δε δυστυχεί με τη θέλησή του. Όσοι έκαναν όμως αυτό σκόπιμα (δεν συμμετείχαν), είναι ανάξιοι κάθε συγνώμης. Γιατί αυτό το έκαναν όχι από δυστυχία αλλά από δόλο. Κι έγινε συνήθεια να θεωρείται δίκαιο από όλους τους ανθρώπους για τις ίδιες αδικίες να οργίζονται περισσότερο με εκείνους (που αδικούν), αν και μπορούν να μην το κάνουν, να συγχωρούν δε τους φτωχούς ή τους ανάπηρους, επειδή νομίζουν ότι αυτοί αδικούν ακούσια.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4.1 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **κατάστασιν, γράμμασιν, δοκιμάζεσθαι, ήγεϊσθε, μαρτύρησον**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)**.

B4.2 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἀποδείξειεν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Μου δίνεις ένα ....., για να καταλάβω τι εννοείς;
- Γνωστή ηθοποιός παρουσίασε την ..... μόδας διάσημου οίκου.
- Επειδή υπήρχαν πολλές ..... φοροδιαφυγής, πραγματοποιήθηκαν σαρωτικοί έλεγχοι στην αγορά.
- Μην ξεχάσεις να πάρεις την .....
- Η συμπεριφορά του ήταν ..... Δεν έχω κανένα παράπονο.

B4.3 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β:

A	B
2. <i>ἀποδείξειεν</i>	α. δέκτης β. δείκτης
3. <i>ἀπενεχθέντα</i>	α. απέχθεια β. αναφορά
4. <i>παραδοθέντα</i>	α. έκδοση β. εκδήλωση
5. <i>καταβαλόντα</i>	α. επιβλαβής β. περιβάλλον
6. <i>έξαλειφθῆναι</i>	α. έλλειψη β. επάλειψη

B4.4 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: *καταβαλόντα, ζημιούσθαι, γράμμασιν, δεινόν, αποδείξας*. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

B4.5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **σύνθετες ομόρριζες λέξεις** της μετοχής *καταβαλόντα*, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Εξαιτίας της πράξης του τιμωρήθηκε από τη διευθύντρια του σχολείου με ημερήσια .....
- Τον ..... και τον σκότωσε.
- Ήταν πολύ ισχυρός χαρακτήρας και ήθελε πάντα να ..... τη γνώμη του.
- Την ερωτεύτηκε με την πρώτη ματιά! Ήταν ένας ..... έρωτας.

- Δεν μπορούσε να ακούσει καθαρά τι του έλεγε, επειδή είχε πολλές ..... στο δίκτυο.

B4.6 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β:

A	B
1. φυλάρχους	α. αρχηγός β. φυλλάδιο
2. καταστάσεις	α. καταστολή β. στάσιμο
3. ἔξαρκος	α. άρνηση β. εξάρθρωση
4. πέπονθε	α. πάθος β. πεπόνι
5. Ανάβηθι	α. βυθός β. βήμα

Μονάδες 10

8.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, *Άγησίλαος* §§1.23-1.25.8

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών εγκωμιάζει τον Σπαρτιάτη βασιλιά Άγησίλαο τον Β΄, που βασιλεύσε από το 399 έως το 360 π.Χ. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρεται στην εκστρατεία του στην Μ. Ασία και στην προσπάθειά του να συγκροτήσει ιππικό.

Έπει μέντοι ανά τὰ πεδία οὐδὲ ἐν τῇ Φρυγίᾳ ἐδύνατο στρατεύεσθαι διὰ τὴν Φαρναβάζου ἰππείαν, ἔδοξεν αὐτῷ ἰππικὸν κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δεοὶ αὐτόν. Τοὺς μὲν οὖν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε. Προεῖπε δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὡς ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι· καὶ ἐποίησεν οὕτως ἕκαστον προθύμως ταῦτα πράττειν ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως μαστεύοι. Ἔταξε δὲ καὶ πόλεις ἐξ ὧν δεοὶ τοὺς ἰππέας παρασκευάζειν, νομίζων ἐκ τῶν ἵπποτρόφων πόλεων εὐθύς καὶ φρονηματίας μάλιστα ἂν ἐπὶ τῇ ἰππικῇ γενέσθαι. Καὶ τοῦτ' οὖν ἀγαστῶς ἔδοξε πρᾶξαι, ὅτι κατεσκεύαστο τὸ ἰππικὸν αὐτῷ καὶ εὐθύς ἐρρωμένον ἦν καὶ ἐνεργόν. Ἐπειδὴ δὲ ἔαρ ὑπέφαινε, συνήγαγε πᾶν τὸ στράτευμα

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

εἰς Ἔφεσον ἄσκῆσαι δὲ καὶ αὐτὸ βουλόμενος ἄθλα προὔθηκε καὶ ταῖς ἵππικαῖς τάξεσιν, ἧτις κράτιστα ἂν ἵππευοί, καὶ ταῖς ὀπλιτικάῃς, ἧτις ἂν ἄριστα σωματῶν ἔχοι· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προὔθηκεν, οἵτινες κράτιστοι τὰ προσήκοντα ἔργα φαίνονται.

ἀνά τὰ πεδία: στις πεδιάδες

κατέλεξε: στρατολόγησε

μαστεύοι: αναζητά, ψάχνει να βρει

φρονηματίας: με υψηλό φρόνημα, υπερηφάνεια

ὑπέφαινε: άρχιζε να φαίνεται

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Προεῖπε δέ, ... ἦν καὶ ἐνεργόν**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων επιρρηματικών προσδιορισμών του κειμένου:

ἐν τῇ Φρυγίᾳ: είναι ..... στο .....

διὰ τὴν ἵππειαν: είναι ..... στο .....

προθύμως: είναι ..... στο .....

μάλιστα: είναι ..... στο .....

εἰς Ἔφεσον: είναι ..... στο .....

κράτιστα: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «**ἔδοξεν αὐτῷ ἵππικὸν κατασκευαστέον εἶναι**»: Ο Ξενοφών αναφέρει ότι ο Αγησίλαος πήρε μία συγκεκριμένη απόφαση. Ποιες δευτερεύουσες προτάσεις στο χωρίο «**Ἐπεὶ μέντοι ... δέοι αὐτόν.**» δηλώνουν την αιτία και τον σκοπό αυτής της απόφασης; Να τις καταγράψετε επισημαίνοντας τον τρόπο εισαγωγής τους. (μονάδες 4)

Γ4.2 α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου και να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία:

ἵπποτροφεῖν: Είναι ..... στο ..... Υποκείμενο ρήματος: .....

Υποκείμενο απαρεμφάτου: ..... Ἐχουμε: .....

πράττειν: Είναι ..... στο ..... Υποκείμενο ρήματος: .....

Υποκείμενο απαρεμφάτου: ..... Έχουμε: .....

παρασκευάζειν: Είναι ..... στο ..... Υποκείμενο ρήματος: .....

Υποκείμενο απαρεμφάτου: ..... Έχουμε: .....

(μονάδες 6)

β. «ὡς ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι»: Να αναγνωριστεί το είδος της πρότασης, η εισαγωγή, η εκφορά και ο συντακτικός ρόλος της. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

8.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Ἰέρων, κεφ. 5 §§ 1-2

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1920, ανατ. 1969)

Ο Ιέρωνας, τύραννος των Συρακουσών, στον διάλογό του με τον ποιητή Σιμωνίδη παραθέτει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι τύραννοι παρουσιάζουν αντιφάσεις στα συναισθήματα και τη συμπεριφορά τους.

Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ Σιμωνίδη, τῶν τυράννων. Γινώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἤττον τῶν ιδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. Τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. Ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆσθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις; Οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μῆποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἔνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. Χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἠγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι. Ἐτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὔτ' ἂν σώζεσθαι δύναίτο οὔτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν.

ὁ ἄλκιμος: ο γενναῖος, ο δυνατός

ἄγαμαί τι: θαυμάζω, επιδοκιμάζω κάτι

προστατέομαι, -οῦμαι ὑπό τινος: κυβερνώμαι, διοικούμαι από κάποιον

ὑπεξαιροῦμαι: απομακρύνω κάποιον

ὁ ἀνδραποδώδης: ο δουλικός, ο δουλοπρεπής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Χαλεπὸν δ' ἐρῶ ... ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις;*»

Μονάδες 20

Γ4.1 α. «*Τούτους δ' ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται ... πλήθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι*»: Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε και να καταγράψετε τις προτάσεις που δηλώνουν φόβο (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς τους (μονάδες 2).

β. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τυράννων: είναι ..... στο .....

ιδιωτῶν: είναι ..... στο .....

τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν: είναι ..... στο .....

αὐτῶν: είναι ..... στο .....

ἑαυτῶν: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

Τούτους: είναι ..... στο .....

διὰ τὸν φόβον: είναι ..... στο .....

τάς πόλεις: είναι ..... στο .....

ἐλεύθεροι: είναι ..... στο .....

εἶναι: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «*Οἱ μὲν ἄδικοι... ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι*» Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε και να καταγράψετε την πρόταση που δηλώνει φόβο (μονάδες 3), τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της (μονάδες 2).

Μονάδες 10

8.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Δήμου καταλύσεως άπολογία* §§25-26

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής προσπαθεί να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρεται στο ολιγαρχικό πραξικόπημα κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου, που ανέτρεψε το δημοκρατικό πολίτευμα και εγκαθίδρυσε τη λεγόμενη «Αρχή των 400».

Ἄξιον δὲ μνησθῆναι <καί> τῶν μετὰ τοὺς τετρακοσίους πραγμάτων· εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλεύουσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἔλυσιτέλησεν, ἃ δ' ἐγὼ παραινῶ, ἀμφοτέραις ἀεί ταῖς πολιτείαις συμφέρει. Ἴστε γὰρ Ἐπιγένην καὶ Δημοφάνην καὶ Κλεισθένην ἰδίᾳ μὲν καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως συμφοράς, δημοσίᾳ δὲ ὄντας μεγίστων κακῶν αἰτίους. Ἐνίων μὲν γὰρ ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον καταψηφίσασθαι, πολλῶν δὲ ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν ὥστε τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι, τοὺς δὲ μηδὲν ἠδικηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες ἀπολλύναι. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφοράς κατέστησαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο. Ὑμεῖς δὲ οὕτως διετέθητε ὥστε τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς δ' ἄλλοις περὶ ὁμοιοῖας ὄρκους ὤμνυτε·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄξιον δὲ μνησθῆναι <καί> ... ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ὑμῖν:	είναι	στο .....
ὄντας:	είναι	στο .....
πολλῶν:	είναι	στο .....
ἐπιτίμους:	είναι	στο .....

(μονάδες 4)

β. «Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστησαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο.»: Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις της περιόδου (μονάδες 3) καθώς και το είδος τους αιτιολογώντας την επιλογή σας (μονάδες 3).

Γ4.2

α. μνησθῆναι, καταψηφίσασθαι: Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων, να γράψετε τα υποκείμενά τους και να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία.

(μονάδες 4)

β. «εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλεύουσιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν»: Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις του αποσπάσματος (μονάδες 3), το είδος τους και τον συντακτικό τους ρόλο (μονάδες 3).

Μονάδες 10

9. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§8-9

Ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἵπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἕξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδείς ὑπ' ἔμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δέ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον. Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1 Να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

- α. Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
- β. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορών του.
- γ. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις «δοκιμασίες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
- δ. Ο Μαντίθεος παρακαλεί τους κατηγορούς του να δείξουν ευνοϊκότερη στάση και να αποσύρουν τις κατηγορίες τους.
- ε. Ο Μαντίθεος υπόσχεται ότι θα είναι σύντομος στην απολογία του.

A1.2 Ποια διαπίστωση κάνει ο Μαντίθεος σχετικά με τους βουλευτές και σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει;

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Κατά τον Μαντίθεο το να έχει υπηρετήσει κανείς στο ιππικό την εποχή των Τριάκοντα δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού από το αξίωμα του βουλευτή.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι ο μοναδικός λόγος της απολογίας του δεν είναι η κατηγορία, αλλά ο έλεγχος της συκοφαντίας των κατηγορών του.
3. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις «δοκιμασίες» ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «πολλούς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἰππάρχους κεχειροτονημένους»: Σε ποιους ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»; (μονάδες 2)
2. «Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας»: Σε ποια «αἰτία» αναφέρεται ο Μαντίθεος; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

9.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία §§55.2-55.4

Στο δεύτερο μέρος της πραγματείας του ο Αριστοτέλης περιγράφει τους διοικητικούς θεσμούς και τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου του αθηναϊκού πολιτεύματος. Στο κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον τρόπο ανάδειξης και τη δοκιμασία των Εννέα αρχόντων.

Παλαιότερα δεν αναλάμβανε εξουσία όποιος αποδοκιμαζόταν από τη βουλή, αλλά τώρα μπορεί να κάνει έφεση στο δικαστήριο, του οποίου η απόφαση είναι τελεσίδικη. Όταν γίνεται η κρίση, ρωτούν: «Ποιος είναι ο πατέρας σου και σε ποιον δήμο ανήκεις και ποιος είναι ο πάππος σου, ποια η μητέρα σου και ποιος ο πατέρας της μητέρας σου και από ποιους δήμους;» Μετά τον ρωτούν αν συμμετέχει στη λατρεία του Πατρώου Απόλλωνα και του Ερκείου Δία και πού βρίσκονται τα ιερά τους. Ύστερα, αν έχει οικογενειακούς τάφους και πού βρίσκονται, έπειτα αν φροντίζει τους γονείς του και αν πληρώνει τους φόρους και αν έχει υπηρετήσει τη θητεία του. Αφού του απευθύνει (ο πρόεδρος) αυτές τις ερωτήσεις, του λέει: «Φώναξε τώρα μάρτυρες για όσα είπες». Και όταν παρουσιάσει τους μάρτυρές του, ρωτούν:

«Έχει κανείς κάποια κατηγορία εναντίον του;» Κι αν υπάρχει κάποιος κατηγορος, το δικαστήριο του δίνει το λόγο και μετά ο κατηγορούμενος απολογείται.

Μτφρ. Α. Παναγόπουλος

9.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§2-3

Ο Σίμωνας οδήγησε τον ομιλητή στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου, με την κατηγορία ότι ο τελευταίος τον είχε τραυματίσει, αποσιωπώντας, ωστόσο, το γεγονός ότι τη συμπλοκή με τον κατηγορούμενο την είχε προκαλέσει ο ίδιος για λόγους ερωτικής αντιζηλίας. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο.

Εάν, λοιπόν, κάποιοι άλλοι επρόκειτο να αποφασίσουν για μένα, πάρα πολύ θα φοβόμουν τη δίκη, επειδή βλέπω ότι και μαγευρέματα και τυχαία περιστατικά κάποτε γίνονται τέτοια, ώστε να συμβαίνουν στους δικαζόμενους πολλά αντίθετα προς την ορθοκρισία. Όμως, αφού ήρθα σε σας, ελπίζω να πετύχω το δίκαιο. Κυρίως αγανακτώ, κύριοι βουλευτές, γιατί θα αναγκαστώ να μιλήσω μπροστά σας για πράγματα, για τα οποία δε μιλούσα επειδή ντρεπόμουν, και ανέχτηκα τις αδικίες, αφού πολλοί επρόκειτο να γίνουν γνώστες της υπόθεσης μαζί με μένα. Επειδή όμως ο Σίμωνας με έφερε σε τέτοια ανάγκη, θα σας διηγηθώ όλα όσα έγιναν χωρίς να αποκρύψω τίποτα.

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

9.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Κατὰ Φίλωνα δοκιμασίας §§33-34

Στον λόγο αυτόν, που εκφωνείται κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του Φίλωνα, ο κατηγορος – βουλευτής προσπαθεί να αποδείξει ότι ο δοκιμαζόμενος είναι ανάξιος να αναλάβει το βουλευτικό αξίωμα.

Ο μόνος λοιπόν, κύριοι βουλευτές, που δε θα αγανακτούσε δίκαια, αν δεν πάρει (το βουλευτικό αξίωμα) είναι ο Φίλωνας. Γιατί, δε στερείτε εσείς τώρα την τιμή από αυτόν αλλά ο ίδιος τότε (τη) στέρησε από τον εαυτό του, όταν δεν έκρινε άξιο να ταχθεί στο πλευρό σας, για να υπερασπιστεί αυτήν (την βουλή), όπως ακριβώς τώρα ήρθε με προθυμία για να εκλεγεί (βουλευτής). Νομίζω ότι έχουν ειπωθεί αρκετά, αν και πολλά παρέλειψα βέβαια. Αλλά νομίζω ότι εσείς και χωρίς αυτά (τις παραλείψεις) θα καταλάβετε αυτά που συμφέρουν την πόλη. Γιατί, δεν πρέπει να χρησιμοποιείτε άλλες αποδείξεις για εκείνους που αξίζει να είναι βουλευτές παρά τους εαυτούς σας, τι λογής όντας για την πόλη κριθήκατε άξιοι για

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.
βουλευτές. Γιατί, οι πράξεις αυτού αποτελούν καινοφανές παράδειγμα και είναι ξένες με
κάθε δημοκρατικό πολίτευμα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4.1 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο) χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο κείμενο: *δοκιμάζεσθαι, μηδέν, μαρτύρησον, αίτιας, λόγον.*

B4.2 Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της, σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. οὐκ ἂν ἦ ἔξαρκος	α. δεν αρνούμαι β. δεν αρχίζω
2. κακῶς πέπονθε	α. κακοποιούμαι β. πενθώ
3. Ἀνάβηθι	α. αναφέρω β. ανεβαίνω
4. μαρτύρησον	α. καταθέτω μαρτυρία β. βασανίζομαι
5. λόγον δίδοναι	α. δίνω τον λόγο μου β. λογοδοτώ

B4.3 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀποδείξας	α. δείγμα β. δώρο
2. πέπονθε	α. πίστη β. πάθος
3. Ὀρῶ	α. όριο

	β. ενόραση
4. δοκεῖ	α. δεδομένο β. δόγμα
5. Δέομαι	α. δέηση β. δέμα

B4.4 Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **δεινόν, κακῶς, πολλούς, παντός, λόγον.**

B4.5 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πανόραμα, συκοφάντης, βαθμός, επιβίωση, προνοητικός.**

B4.6 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **δεινόν:** Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία προβλέπει ραγδαία ..... της κακοκαιρίας τις επόμενες ώρες.
- **γνώμη:** Νιώθω ..... για το καλό που μας έκανες!
- **κεχειροτονημένους:** Η ..... των γυναικών άλλαξε τις ισορροπίες της οικογένειας.
- **καταψεύσασθαι:** Αποδείχθηκε πως οι μάρτυρες που κατέθεσαν στο δικαστήριο εναντίον του, ήταν στην πραγματικότητα .....
- **δύνωμαι:** Νιώθω μεγάλη ..... ο πυρετός με έχει καταβάλει.

Μονάδες 10

9.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, *Ίστορίαι* §§2.10.3-2.11.2

(έκδ. των Jones, H.S., Powell, J.E. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1942, ανατ. 1970)

Ο Θουκυδίδης αφού έχει αναφερθεί στις προετοιμασίες των Πελοποννησίων και στη συγκέντρωση των δυνάμεών τους στον Ισθμό της Κορίνθου, ενόψει της εισβολής στην Αττική, παραθέτει τον λόγο του Αρχίδαμου.

Καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογώτατους παρήνει τοιάδε. Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ζύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσὶν· ὅμως δὲ τῆσδε οὕπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῆδε τῇ ὀρμῇ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὖνοιαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πράξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν.

οὕπω: ὄχι ἀκόμα

τῆς δόξης: ἀπὸ τῆς φήμης

τὸ ἔχθος: τὸ μῖσος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἄνδρες Πελοποννήσιοι ... πράξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου που βρίσκονται στη γενική πτώση:

τῶν Λακεδαιμονίων:	εἶναι	στο .....
τῆς ἐξόδου:	εἶναι	στο .....
πασῶν:	εἶναι	στο .....
ἡμῶν:	εἶναι	στο .....
πολέμων:	εἶναι	στο .....
τῶν πατέρων:	εἶναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. Να αναγνωριστεί το εἶδος καὶ ἡ συντακτικὴ λειτουργία των προτάσεων που ακολουθοῦν: «**ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν**», «**ἃ ἐπινοοῦμεν**». (μονάδες 4)

Γ4.2

α. «**Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους.**»: Να εντοπίσετε τις λέξεις που δημιουργοῦν σύγκριση στο παραπάνω χωρίο καὶ να καταγράψετε τον α΄ καὶ β΄ ὄρο σύγκρισης. (μονάδες 6)

β. Να γράψετε το υποκείμενο και το αντικείμενο των υπογραμμισμένων μετοχών **ἔχοντες** και **ἔχουσα**. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

9.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Ἵπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων* §§1-4

(έκδ. του Warminghton, E.H. Harvard University Press, 1955)

Ο Αριστοφάνης έπεισε τους Αθηναίους να εκστρατεύσουν προς βοήθεια του βασιλιά της Κύπρου Ευαγόρα, που πολεμούσε εναντίον των Περσών (390 π.Χ.). Ὑστερα από την αποτυχία της εκστρατείας, θανατώθηκε χωρίς δίκη και προτάθηκε η δήμευση της περιουσίας του. Ο ομιλητής, ο γιος του, θα προσπαθήσει για την υπεράσπιση της οικογένειάς του να αποδείξει ότι οι κατηγοροί του είναι συκοφάντες και ζητά από τους δικαστές να τον ακούσουν με εύνοια.

Πολλήν μοι άπορίαν παρέχει ό άγων ούτοσί, ὧ άνδρες δικασταί, όταν ένθυμηθῶ ότι, εάν έγώ μὲν μή νῦν εὔ εἶπω, οὐ μόνον έγώ αλλά και ό πατήρ δόξει άδικος εἶναι και τῶν ὄντων άπάντων στερήσομαι. Άνάγκη οὔν, εἰ και μή δεινός πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ και έμαυτῷ οὔτως ὅπως άν δύνωμαι. Τήν μὲν οὔν παρασκευήν και <τήν> προθυμίαν τῶν έχθρῶν ὄρατε, και οὐδέν δεῖ περι τούτων λέγειν· τήν δ' έμην άπειρίαν πάντες ἴσασιν, ὅσοι έμέ γινώσκουσιν. Αἰτήσομαι οὔν ὑμᾶς δίκαια και ράδια χαρίσασθαι, άνευ ὀργῆς και ήμῶν άκοῦσαι, ὡσπερ <και> τῶν κατηγορῶν. Άνάγκη γάρ τόν άπολογούμενον, καν έξ ἴσου άκροᾶσθε, έλαττον έχειν. Οἱ μὲν γάρ έκ πολλοῦ χρόνου έπιβουλεύοντες, αύτοὶ άνευ κινδύνων ὄντες, τήν κατηγορίαν έποιήσαντο, ήμεῖς δέ άγωνιζόμεθα μετὰ δέους και διαβολῆς και κινδύνου <του> μεγίστου. Εἰκός οὔν ὑμᾶς εύνοϊαν πλείω έχειν τοῖς άπολογουμένοις.

ούτοσί: αυτός εδώ

έλαττον έχω: μειονεκτώ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: **«Πολλήν μοι άπορίαν ..., έμέ γινώσκουσιν».**

Μονάδες 20

Γ4.1

α. **«Πολλήν μοι άπορίαν ... άπάντων στερήσομαι.»:** Στην παραπάνω περίοδο να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων (μονάδες 5).

β. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου:

βοηθεῖν: είναι ..... στο .....

λέγειν: είναι ..... στο .....

χαρίσασθαι: είναι ..... στο .....

ἀκοῦσαι: είναι ..... στο .....

ἔχειν: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων όρων του κειμένου:

μοι: είναι ..... στο .....

ἄδικος: είναι ..... στο .....

ἐμαυτῶ: είναι ..... στο .....

ἐμήν: είναι ..... στο .....

ἡμῶν: είναι ..... στο .....

ὕμας: είναι ..... στο .....

πλείω: είναι ..... στο .....

(μονάδες 7)

β. «*Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἐμαυτῷ οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι.*»: Στην παραπάνω περίοδο λόγου να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους (μονάδες 3).

Μονάδες 10

9.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, *Κύρου Ἀνάβασις* Βιβλ. 5, κεφ. 4 §§3-7

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1904, ανατ. 1961)

Η *Κύρου Ἀνάβασις* περιγράφει τη συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων (των Μυρίων), από τη στιγμή που εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη. Μετά τον θάνατο του Κύρου, το ελληνικό στράτευμα βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Οι Μύριοι κατόρθωσαν μετά από πολλές κακουχίες και περιπέτειες να φτάσουν στα παράλια του Εύξεινου Πόντου.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

Ἐντεῦθεν λέγει ὁ Τιμησίθεος ὅτι πολέμοι εἰσὶν αὐτοῖς οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα. Καὶ ἐδόκει καλέσαι ἐκείνους, εἰ βούλοιντο ξυμμαχίαν ποιήσασθαι· καὶ πεμφθεὶς ὁ Τιμησίθεος ἦκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνῆλθον οἷ τε τῶν Μοσσυνοίκων ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεξε Ξενοφῶν, ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος· Ὡ ἄνδρες Μοσσύνοικοι, ἡμεῖς βουλόμεθα διασωθῆναι πρὸς τὴν Ἑλλάδα πεζῆ· πλοῖα γὰρ οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ οὔτοι ἡμᾶς οὐς ἀκούομεν ὑμῖν πολεμίους εἶναι. Εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν ξυμμάχους καὶ τιμωρήσασθαι εἴ τί ποτε ὑμᾶς οὔτοι ἠδίκησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, σκέψασθε πόθεν αὔθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε ζύμμαχον. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων τῶν Μοσσυνοίκων ὅτι καὶ βούλοιντο ταῦτα καὶ δέχοιντο τὴν ξυμμαχίαν.

ἐπέκεινα: σε εκείνη την πλευρά

ἡρμήνευε: μετάφραζε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐντεῦθεν λέγει ... ὑμῖν πολεμίους εἶναι».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

πολέμοι:	εἶναι	στο .....
ἄγων:	εἶναι	στο .....
πρὸς τὴν Ἑλλάδα:	εἶναι	στο .....
εἶναι:	εἶναι	στο .....
τιμωρήσασθαι:	εἶναι	στο .....
ὑμῶν:	εἶναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. «πόθεν αὔθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε ζύμμαχον»: Να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση ως προς το είδος (μονάδες 2) και την εισαγωγή (μονάδες 1). Να προσδιορίσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1).

Γ4.2

α. Να γράψετε τα **υποκείμενα** των υπογραμμισμένων ρημάτων/ρηματικών τύπων που σας δίνονται: *ποιήσασθαι, πεμφθείς, συνήλθον, διασωθῆναι, εἶναι, λαβεῖν.*

(μονάδες 6)

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο **μία ειδική πρόταση** και στη συνέχεια να αναγνωρίσετε τον συντακτικό της ρόλο και να αιτιολογήσετε την εκφορά της (μονάδες 4).

Μονάδες 10

10. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§9-11.1

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ, τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπίδους τριάκοντα μναῖς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα·

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

- 1) Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις δοκιμασίες ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
- 2) Ο Μαντίθεος υπόσχεται ότι θα είναι σύντομος στην απολογία του.
- 3) Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι του παραχώρησε μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία ο αδελφός του.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) «**Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου.**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ὑμῶν**»; (μονάδες 2)
- 2) «**...διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως**»: Ποιο ιστορικό γεγονός υπαινίσσεται με τη φράση «**διὰ τὰς συμφορὰς τὰς τῆς πόλεως**»; (μονάδες 2)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

- 1) Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι στις δοκιμασίες ο ομιλητής πρέπει κυρίως να αντικρούει με επιχειρήματα τις κατηγορίες των αντιπάλων, όπως συμβαίνει και στις άλλες δικαστικές διαμάχες.
- 2) Ο Μαντίθεος παρακαλεί για την εύνοια των βουλευτών.
- 3) Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι, επειδή η περιουσία που κληρονόμησε ήταν μεγάλη, παραχώρησε μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία στον αδελφό του.
- 4) Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι μοίρασε την πατρική περιουσία έτσι ώστε ο ίδιος να πάρει ίσο μερίδιο με τον αδελφό του.
- 5) Ο Μαντίθεος διατυπώνει την άποψη ότι δεν έδωσε στους συμπολίτες του ποτέ αφορμή για παράπονα ή για κατηγορίες εναντίον του.

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι δοκιμασίες διαφέρουν από τις άλλες δικαστικές διαμάχες.
2. Ο Μαντίθεος παρακαλεί για την εύνοια των βουλευτών.
3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι, επειδή η περιουσία που κληρονόμησε ήταν μεγάλη, πάντρεψε και τις δύο αδελφές του δίνοντας προίκα τριάντα μνες στην καθεμία.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «**δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ**»: Σε ποιον αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ἑκατέρᾳ**»; (μονάδες 2)
2. «**...ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων**»: Σε ποιον αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**ἐκεῖνον**»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

10.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, *Ίστορία* §§1.23

Ο αρχαίος ιστορικός συγκρίνει τους Περσικούς πολέμους με τον Πελοποννησιακό πόλεμο με αφορμή τις επιπτώσεις που ο τελευταίος προκάλεσε στον αρχαιοελληνικό κόσμο.

Απ' όλα τα προηγούμενα πολεμικά γεγονότα, το μεγαλύτερο ήταν ο Περσικός πόλεμος, ο οποίος τερματίστηκε με δυο ναυμαχίες και δύο μάχες, ενώ ο σημερινός πόλεμος κράτησε παρά πολλά χρόνια και προκάλεσε τόσες συμφορές στην Ελλάδα, όσες δεν είχε ποτέ πάθει σε ανάλογο χρονικό διάστημα. Ποτέ άλλοτε δεν κυριεύτηκαν και δεν καταστράφηκαν τόσες πολιτείες είτε από βαρβάρους είτε από Έλληνες που πολεμούσαν μεταξύ τους. Σε πολλές, μάλιστα, πολιτείες, αφού καταστράφηκαν, εγκαταστάθηκε καινούργιος πληθυσμός. Ποτέ άλλοτε δεν έγιναν τόσες εξορίες και δεν σκοτώθηκαν τόσο άνθρωποι, είτε στον πόλεμο είτε σ' εμφυλίουσ σπαραγμούς. Εκτός απ' αυτό, πολλά από τα όσα αναφέρονται σε παλιές διηγήσεις, τα οποία όμως σπάνια επαληθεύονταν, έγιναν πιστευτά. Γιατί έγιναν πολλοί και καταστρεπτικοί σεισμοί και εκλείψεις ηλίου πολύ συχνότερες από όσες μπορούσαν να μνημονευτούν για τις παλιές εποχές. Μεγάλες ξηρασίες σημειώθηκαν σε πολλά μέρη και προκάλεσαν λιμούς και τέλος η φοβερή επιδημία, που προξένησε μεγάλες βλάβες και καταστροφή. Όλα αυτά έγιναν κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Μτφρ. Αγγ. Βλάχος

10.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, *Νόμοι* 774c-d

Ο διάλογος διαδραματίζεται στην Κρήτη και στη συζήτηση παίρνουν μέρος ένας ανώνυμος Αθηναίος, ο Κρητικός Κλεινίας και ο Σπαρτιάτης Μέγγιλος. Θέμα του διαλόγου είναι η οικοδόμηση ενός φανταστικού πολιτεύματος, η εύρυθμη λειτουργία του οποίου εξαρτάται από μια ιδεατή νομοθεσία.

Για την προίκα μιλήσαμε και πιο μπροστά, αλλά ας επαναλάβουμε ότι ισότητα σημαίνει το να μη παίρνει, ούτε να δίνει κανείς, ούτε όταν παντρεύεται ο ίδιος, ούτε όταν παντρεύει την κόρη του γιατί δεν είναι δίκαιο να μένουν άγαμοι οι φτωχοί επειδή δεν έχουν χρήματα. Γιατί όλοι οι πολίτες έχουν τα απαραίτητα για να ζήσουν, και εκτός αυτού οι γυναίκες που δεν έχουν προίκα φέρνονται με λιγότερη αυθάδεια κι η συμπεριφορά των αντρών που θα τις παντρεύονται, για την προίκα τους, θα ήταν λιγότερο ταπεινωτική και δουλοπρεπής. Κι' όποιος υπακούει σ' αυτά, θα μπορεί να περηφανεύεται ότι έκαμε κάτι ωραίο· αυτός που δεν υπακούει ή παίρνει για προίκα φορέματα που αξίζουν πάνω από πενήντα δραχμές, ή πάνω

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

από μία μνα ή πάνω από μιάμιση μνα ανάλογα με την οικονομική τάξη που ανήκουν – ή πάνω από την αξία δύο μνων όποιος ανήκει στην ανώτατη τάξη, θα γίνεται χρεωφειλέτης του δημοσίου για διπλάσιο ποσό, και το ποσό που έλαβε ή πήρε θα αφιερώνεται στην Ήρα και στο Δία κι αν το εισπράττουν οι ταμίες των δύο αυτών θεών, [...].

Μτφρ. Β. Μοσκόβης

10.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Κ.Ε. Μπέης, *Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα*, απόσπασμα

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το άρθρο του καθηγητή της Νομικής Σχολής Αθηνών Κ.Ε. Μπέη με τίτλο «Αλήθειες και μύθοι γύρω από την προίκα» που πρωτοδημοσιεύθηκε στην εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* στις 29 Ιανουαρίου 1981. Διευκρινίζεται ότι ο θεσμός της προίκας ήταν σε ισχύ κατά την εποχή δημοσίευσης του άρθρου.

Έχει ωριμάσει πια η αντίληψη ότι ο θεσμός της προίκας είναι ταπεινωτικός για τη γυναίκα και επιβεβαιώνει την εξάρτησή της από τον άντρα. Κι αυτό είναι αλήθεια. Γιατί ο αστικός κώδικας, ρυθμίζοντας την προίκα, δεν καθιερώνει απλώς υποχρέωση του πατέρα (κι ύστερα απ' αυτόν, της μητέρας) να εφοδιάσει την κόρη του με τα απαραίτητα περιουσιακά εφόδια, για να μην είναι εξαρτημένη από την (καλή ή κακή) θέληση του άντρα. Προίκα, όπως λέει ο αστικός κώδικας, είναι η περιουσία (κινητά και ακίνητα) που δίνει η γυναίκα ή κάποιος άλλος (συνήθως ο πατέρας της) στον άντρα «προς ανακούφισιν των βαρών του γάμου». Τα βάρη αυτά, σύμφωνα με μια άλλη διάταξη, είναι αποκλειστική υποχρέωση του άντρα. Λοιπόν, αν δε γίνει ιδιαίτερη συμφωνία (και συνήθως δε γίνεται), ο άντρας αποκτάει την κυριότητα των μετρητών χρημάτων και των κινητών που δόθηκαν ως προίκα. Η γυναίκα δεν έχει κανένα ενεργό δικαίωμα πάνω σ' αυτά. Θα έχει, αν λυθεί ο γάμος της, για να της επιστραφεί. Σ' όλη τη διάρκεια του γάμου η προίκα δεν είναι δική της περιουσία, αλλά περιουσία του άντρα. (...)
Με δυο λόγια: Αυτός είναι ο αφέντης. Στη γυναίκα δεν πέφτει λόγος.

Ανακτήθηκε (10/3/2022) από

<http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=3&mid=1096&mnu=1&id=22819>

B4.1 Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. οἴδ'(α)	α. δέηση
2. δίκαιον	β. κλητική
3. Δέομαι	γ. δικαστήριο
4. ἐνειμάμην	δ. δικτάτορας
5. ἔγκλημα	ε. νομοθεσία
	ζ. είδηση
	η. εγκλεισμός

B4.2 Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. πλείω	α. ανάληψη
2. ἀπολογεῖσθαι	β. πλεονεξία
3. καταλειφθείσης	γ. φόρεμα
4. συμφοράς	δ. διοίκηση
5. διώκηκα	ε. λιποτάκτης
	ζ. λεξικό
	η. δίωξη

B4.3 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου με την κατάλληλη νεοελληνική λέξη που είναι **ετυμολογικά συγγενής** της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **διδόναι:** Οι σημερινοί τεχνίτες προσπαθούν να συνεχίσουν την παμπάλαια ελληνική ..... στην κατασκευή κοσμημάτων.
- **Ποιήσομαι:** Η ιστοσελίδα που διαβάζεις, δεν είναι αξιόπιστη, γιατί συχνά ..... την αλήθεια.
- **καταλειφθείσης:** Το νερό είναι λιγοστό και η πόλη υποφέρει κάθε καλοκαίρι από .....
- **ἐνειμάμην:** Ο Δράκων και ο Σόλων ήταν οι μεγαλύτεροι ..... της αρχαίας Αθήνας.
- **γενέσθαι:** Η Ελληνική Επανάσταση αποτελεί σημαντικό ιστορικό .....

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ένδεια, περιουσία, ανόητος, φιλόπατρις, ενότητα.**

B4.5 Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **λέγειν, βίου, δύνωμαι, πόλεως, ἴδια.**

B4.6 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου **η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο)** χρησιμοποιείται με **διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **αίτιας, άγῶσι, ούσιας, έξέδωκα, έγκλημα.**

Μονάδες 10

10.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, *Απολογία Σωκράτους* 30a5-30c4

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1967)

Ο Σωκράτης απολογείται στο δικαστήριο της Ηλιαίας. Με την απολογία του, όπως μας την παρουσιάζει ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης ανάμεσα στα άλλα θέλει να εξηγήσει στους δικαστές ότι δεν έκανε παρά αυτό που νόμιζε ότι τον πρόσταζε ο θεός, απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς του Άνυτου (: ένας από τους κατηγορούς του Σωκράτη).

Ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε, καὶ ἐγὼ οἶομαι οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. Οὐδέν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωματῶν ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ οὕτω σφόδρα ὡς τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέγων ὅτι «Οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἴδια καὶ δημοσίᾳ». Εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθεῖρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἶη βλαβερὰ· εἰ δέ τίς μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδέν λέγει. Πρὸς ταῦτα, φαίην ἄν, «ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτῳ ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετέ με ἢ μή, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσαντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι». Μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω ἀλλ' ἀκούειν· καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούοντες.

περιέρχομαι: γυρίζω εδώ κι εκεί

όνήσεσθε: θα ωφεληθείτε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ταῦτα γὰρ κελεύει ... καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τῷ θεῷ: είναι ..... ΣΤΟ .....

σωμάτων: είναι ..... ΣΤΟ .....

ἅπαντα: είναι ..... ΣΤΟ .....

ταῦτα: είναι ..... ΣΤΟ .....

τεθνάναι: είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 5)

β. «*Εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερὰ*» Ο Σωκράτης διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο στο πλαίσιο της απολογίας του. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση και να τον χαρακτηρίσετε ως προς το είδος του αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

εὔ: είναι ..... ΣΤΟ .....

γενέσθαι : είναι ..... ΣΤΟ .....

ἐν τῇ πόλει: είναι ..... ΣΤΟ .....

ἀρετή: είναι ..... ΣΤΟ .....

τὰ ἄλλα : είναι ..... ΣΤΟ .....

βλαβερὰ: είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 6)

β. «*εἰ δέ τις μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει*»: Ο Σωκράτης διατυπώνει εδώ έναν υποθετικό συλλογισμό για να αποδείξει την αθωότητά του. Να διακρίνετε την υπόθεση από

την απόδοση και να χαρακτηρίσετε τον υποθετικό λόγο ως προς το είδος του αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

10.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Έπιστολαί 324d –325a

(έκδ. του Burnet, J. Oxford University Press, 1903)

Στην έβδομη επιστολή του ο Πλάτων προχωρά στον απολογισμό του για τα τρία ταξίδια που είχε πραγματοποιήσει στη Σικελία. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα διατυπώνει την άποψή του για το καθεστώς των τριάκοντα τυράννων, άποψη που είχε ήδη διαμορφώσει, όταν πραγματοποίησε το πρώτο του ταξίδι στη Σικελία (390 ή 389 π.Χ.).

Τούτων [τῶν τριάκοντα] δὴ τινες οἰκεῖοί τε ὄντες καὶ γνῶριμοὶ ἐτύγγανον ἐμοί, καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν εὐθύς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με. Καὶ ἐγὼ θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθον ὑπὸ νεότητος· ᾤθηθην γὰρ αὐτοὺς ἕκ τινος ἀδίκου βίου ἐπὶ δίκαιον τρόπον ἄγοντας διοικήσειν δὴ τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, τί πράξοιεν. Καὶ ὁρῶν δὴπου τοὺς ἄνδρας ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ χρυσὸν ἀποδείξαντας τὴν ἔμπροσθεν πολιτείαν —τά τε ἄλλα καὶ φίλον ἄνδρα ἐμοὶ πρεσβύτερον Σωκράτη, ὃν ἐγὼ σχεδὸν οὐκ ἂν αἰσχυνοίμην εἰπὼν δικαιοτάτον εἶναι τῶν τότε, ἐπὶ τινὰ τῶν πολιτῶν μεθ' ἐτέρων ἔπεμπον, βία ἄξοντα ὡς ἀποθανούμενον, ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς, εἴτε θούλοιο εἴτε μή· ὁ δ' οὐκ ἐπέιθετο, πᾶν δὲ παρεκινδύνευσεν παθεῖν πρὶν ἀνοσίῳν αὐτοῖς ἔργων γενέσθαι κοινῶν — ἃ δὴ πάντα καθορῶν καὶ εἴ τιν' ἄλλα τοιαῦτα οὐ σμικρά, ἐδυσχέρανά τε καὶ ἐμαυτὸν ἐπανήγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν.

καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν εὐθύς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με: με παρακινούσαν, λοιπόν, εξαρχής να συμμετέχω στις ενέργειές τους, με τον ισχυρισμό ότι πρόκειται για πράγματα που μου ταιριάζουν

ἐπανήγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν: αποτραβήχτηκα ἀπὸ κείνα τα κακά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ ὁρῶν δὴπου... ἀπὸ τῶν τότε κακῶν**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ὄντες:	είναι	στο .....
διοικήσειν:	είναι	στο .....
χρυσόν:	είναι	στο .....
ἀποδείξαντας:	είναι	στο .....
τῶν πραγμάτων:	είναι	στο .....
ᾶ:	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. Να αναγνωριστεί το είδος των προτάσεων που ακολουθούν: «ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν», «ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς» (μονάδες 4).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

οἰκεῖοι:	είναι	στο .....
εὐθύς:	είναι	στο .....
θαυμαστόν:	είναι	στο .....
ἐν χρόνῳ:	είναι	στο .....
τῶν πολιτῶν:	είναι	στο .....
τῶν πραγμάτων:	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. **διοικήσειν, παθεῖν:** Να αναγνωριστούν συντακτικά τα υπογραμμισμένα απαρέμφατα του κειμένου και να δηλωθεί το υποκείμενό τους. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

10.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Συμπόσιον §§4.34-37.1

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Το Συμπόσιον είναι ένα από τα σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα, ένας διάλογος γραμμένος μεταξύ του 390 και 370 π.Χ. Ο Σωκράτης με μια συντροφιά διασκεδάζει και συζητάει για τον έρωτα. Κατά τη εξέλιξη του συμποσίου ο καθένας από τους συνδαιτυμόνες καλείται να κατονομάσει κάτι για το οποίο νιώθει υπερήφανος. Στο απόσπασμα γίνεται συζήτηση για τον πλούτο.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

Ἄλλ' ἄγε δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης, σὺ αὖ λέγε ἡμῖν, ὦ Ἀντίσθενες, πῶς οὕτω βραχέα ἔχων μέγα φρονεῖς ἐπὶ πλούτῳ. Ὅτι νομίζω, ὦ ἄνδρες, τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν ἔχειν ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς. Ὅρῳ γὰρ πολλοὺς μὲν ιδιώτας, οἳ πάνυ πολλὰ ἔχοντες χρήματα οὕτω πένεσθαι ἡγοῦνται ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύονται, ἐφ' ᾧ πλείω κτήσονται, οἷδα δὲ καὶ ἀδελφούς, οἳ τὰ ἴσα λαχόντες ὁ μὲν αὐτῶν τάρκοῦντα ἔχει καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης, ὁ δὲ τοῦ παντός ἐνδεΐται· αἰσθάνομαι δὲ καὶ τυράννους τινάς, οἳ οὕτω πεινῶσι χρημάτων ὥστε ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων· δι' ἔνδειαν μὲν γὰρ δήπου οἳ μὲν κλέπτουσιν, οἳ δὲ τοιχωρυχοῦσιν, οἳ δὲ ἀνδραποδίζονται· τύραννοι δ' εἰσὶ τινες οἳ ὄλους μὲν οἴκους ἀναιροῦσιν, ἀθρόους δ' ἀποκτείνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὅλας πόλεις χρημάτων ἔνεκα ἐξανδραποδίζονται.

Ὅτι: Διότι

περιττεύοντα τῆς δαπάνης: περισσότερα ἀπὸ τα ἐξοδά του

τοιχωρυχοῦσιν: γίνονται διαρρήκτες

ἀνδραποδίζονται: υποδουλώνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἄλλ' ἄγε δὴ, ... , ὁ δὲ τοῦ παντός ἐνδεΐται**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἡμῖν: εἶναι ..... στο .....

τοὺς ἀνθρώπους: εἶναι ..... στο .....

ἔχειν: εἶναι ..... στο .....

πάντα: εἶναι ..... στο .....

τοῦ παντός: εἶναι ..... στο .....

δι' ἔνδειαν: εἶναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. Να χαρακτηρίσετε ως προς το εἶδος τους τις προτάσεις που ακολουθούν: **οἳ οὕτω πεινῶσι χρημάτων ὥστε ποιοῦσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων** (μονάδες 4).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

<i>ὧ</i> Ἀντίσθενες :	είναι	
<i>ἐν τῷ οἴκῳ</i> :	είναι	στο .....
<i>πολλούς</i> :	είναι	στο .....
<i>πένεσθαι</i> :	είναι	στο .....
<i>πάντα</i> (το πρώτο):	είναι	στο .....
<i>τῶν ἀπορωτάτων</i> :	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. Να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος της την πρόταση που ακολουθεί (μονάδες 2) και να δηλώσετε τον συντακτικό της ρόλο (μονάδες 2) «*πῶς οὕτω βραχέα ἔχων μέγα φρονεῖς ἐπὶ πλούτῳ*».

Μονάδες 10

11. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§10-11

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) «...ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων»: Σε ποιον αναφέρεται με την αντωνυμία «ἐκεῖνον» ο Μαντίθεος; (μονάδες 2)
- 2) «... εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν»: Σε ποιες συμπεριφορές αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «αὐτῶν»; (μονάδες 3)

β. «... μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς»: Ποια είναι κατά τον Μαντίθεο η μεγαλύτερη απόδειξη της τιμιότητάς του και της κόσμιας συμπεριφοράς του; (μονάδες 5)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι

1. κληρονόμησε μεγάλη περιουσία.
2. πάντρεψε τις δύο αδερφές του δίνοντας συνολική προίκα 30 μνες.
3. ευνοήθηκε από τη μοιρασιά της πατρικής περιουσίας έναντι του αδερφού του.
4. στην ιδιωτική του ζωή δεν έδωσε ποτέ αφορμή σε κανέναν για παράπονο εναντίον του.
5. στη δημόσια ζωή του όλοι μιλούν επαινετικά για τον ίδιο.

A1.3 Ποιο βασικό επιχείρημα που αφορά τη δημόσια ζωή του διατυπώνει ο Μαντίθεος στο παραπάνω απόσπασμα;

Μονάδες 10

11.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ανδρέας Λασκαράτος, *Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς*, απόσπασμα

Στο βιβλίο «*Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς*» που εκδόθηκε το 1856 ο Α. Λασκαράτος παρουσιάζει τα κοινωνικά ήθη της πατρίδας του, της Κεφαλονιάς, και προτείνει μεταρρυθμίσεις τολμηρές για την εποχή του. Οι σκέψεις του είναι διατυπωμένες σε άρθρα που αναφέρονται στην οικογένεια, τη θρησκεία και την πολιτική.

Επειδή ένας κύκλος φαύλος προλήψεων κάνει το σύστημα των οικογενειών μας. Ο γονής, για να πανδρέψει τη θυγατέρα του, νομίζει ναν του είναι συγχωρημένο* να 'βγάλει το προικιό της έως μέσα από τα σπλάγχνα της. Ενώ το θηλυκό εκείνο το τυραννεμένο, το κακοβλεμμένο, το υβρισμένο, δεν βλέπει άλλο μέσος ελευθερώσεως από τη σκλαβιά του παρά το γάμο!... Έτσι, η τυραννία γένεται αιτία της απαιτήσεως της υπανδρείας, ενώ η απαίτηση τούτη γένεται πάλιν αιτία της τυραννίας!... Εγώ πιστεύω ότι, αν εμεταχειριζόμεθα τες θυγατέρες μας με περισσότερη αγάπη, το σπίτι μας ήθελε πάψει να είναι ωθηστικό* για δαύτες. Τότες με το πνεύμα τους αναπτυγμένο καλύτερα, ήθελ' έχουνε γνώριση* και πείρα του κόσμου, κι ερχόμενη η ώρα της υπανδρείας τους, ήθελ' έχουν υπομονή και γνώση διά να διαλέξουν το σύντροφό τους. Ήθελε δεχτούν εκείνον, οπού ήθελε κρίνουνε κατάλληλον να κάμει την ευδαιμονίαν τους, και ήθελε απορρίψουνε τον κερδοσκόπο που δεν ήθελε βλέπει σ' εδαύτες παρά το προικιό τους...

Από το σχολικό βιβλίο Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ ΓΕ.Λ.

του είναι συγχωρημένο: του επιτρέπεται

ωθηστικός: αποκρουστικός, μισητός

γνώριση: γνώση

11.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άγγελος Βλάχος, *Ο κύριός μου Αλκιβιάδης*, απόσπασμα

Ο Άγγελος Βλάχος υπήρξε μελετητής της αρχαίας γραμματείας και μυθιστοριογράφος. Στο έργο του, *Ο κύριός μου Αλκιβιάδης*, προσφέρει μία πολύπλευρη οπτική για την κατανόηση του 5^{ου} αιώνα π.Χ.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

«Μεθαύριο θα ξαναφύγομε εκστρατεία, φίλοι! Βάλτε, δούλοι, να πιούμε κι ας εξακολουθήσει η διασκέδαση μ' άκρατο το κρασί μας. Τιμάνδρα, τραγούδα! Εύθυμα τραγουδάκια, γελαστά: Η ζωή είναι τόσο όμορφη και τόσο πλούσια! Σιλύκοοοοο! Καταραμένε των θεών! Φώναξε τις αυλητρίδες!»

Από την πλαϊνή κάμαρα, όπου είχα μισογουρίσει γλαρωμένος απ' τη νύστα, αναπήδησα με τη φωνή του Αλκιβιάδη και βγήκα στην αυλή για να ξαναμπώ απ' τη μεγάλη πόρτα. Εκεί είδα τον Σωκράτη που στεκόταν, λες έστηνε ενέδρα, σε μια γωνιά της αυλής. Φαίνεται πως είχε ακούσει κι αυτός τη φωνή του Αλκιβιάδη, γιατί προχώρησε και μπήκε στην αίθουσα του συμποσίου όπου ήταν όλη η παρέα μισομεθυσμένη κιόλας. Καθώς ένιωσαν οι χαροκόποι τον Σωκράτη απλώθηκε μια σιωπή και τα πρόσωπα σοβαρεύτηκαν, σαν φοβισμένα.

Άγγ. Βλάχος. 2008 *Ο κύριός μου Αλκιβιάδης*. Το Βήμα (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), σ. 258.

11.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ανδρέας Φραγκιάς, *Άνθρωποι και σπίτια*, απόσπασμα

Ο Αργύρης και η γυναίκα του Γεωργία είναι δύο από τα βασικά πρόσωπα του μυθιστορήματος με τίτλο «*Άνθρωποι και σπίτια*» του Ανδρέα Φραγκιά. Η υπόθεσή του τοποθετείται στα δύσκολα χρόνια που πέρασε η Ελλάδα μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η Γεωργία θυμάται όλο νυχτέρια με τη βελόνα. Έραβε κι η μάνα της. Ο πατέρας ήτανε χτίστης, μα απ' το κρασί δεν έβαζε πια ίσια τις πέτρες, τα χέρια του τρέμανε κι ο σπάγκος με το βαρίδι ποτέ δεν ακουμπούσε σ' όλο το ύψος του τοίχου. Γι' αυτό δεν τον παίρνανε πια σε δουλειά. Κι έπρεπε να ράβουνε νύχτα μέρα. (...) Όταν έφυγε η μεγαλύτερη αδερφή της που παντρεύτηκε, η βελόνα της Γεωργίας έπρεπε να θρέψει και τους άλλους. Να τους ντύσει, να στείλει τα μικρά στη δουλειά, στο σκολειό. Η μεγαλύτερη αδερφή της, η Στέλλα, είχε τέσσερα παιδιά κι ο άντρας της μια φιλενάδα. (...) Όταν έφτασε ο καιρός να παντρευτεί η Γεωργία με τον Αργύρη, η μάνα είπε πως θέλει να βγάλει τα δόντια της γιατί την πονούσαν. Είχε μια σειρά χρυσά δόντια, κι η Γεωργία είπε στο γιατρό να της φτιάξει μια κοκάλινη μασέλα, με τα λεφτά που θα 'παιρναν απ' τα χρυσά δόντια. Η μάνα όμως δεν ήθελε. Τα πούλησε κρυφά κι αγόρασε τη ραφτομηχανή της Γεωργίας. Σκέφτηκε πως θα της χρειαζότανε, πως θα 'πρεπε να 'χει κάτι για την καινούρια ζωή. Την φέρανε δω με τ' αυτοκίνητο, απ' το μαγαζί, και κανείς στο σπίτι δεν έμαθε πού βρήκε η Γεωργία τα λεφτά για τη μηχανή του ραψίματος, όταν παντρεύτηκε. Ο Αργύρης δούλευε τότε μάστορης στη φάμπρικα κι η Γεωργία τραγουδούσε κάθε πρωί. Ήταν πολύ νέα, κορίτσι. Σε λίγες μέρες ύστερα, άρχισε ο πόλεμος.

B4.1 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. καταλειφθείσης	α. κατάληψη β. εγκατάλειψη
2. ἐξέδωκα	α. δοτική β. δωμάτιο
3. ἔγκλημα	α. σύγκληση β. ἐγκλιση
4. διώκηκα	α. επιείκεια β. οικία
5. ὄψεσθε	α. ἀποψη β. ἀπόψε

B4.2 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διανομέας, κλήση, κατοικία, ἀποψη, συμφέρον.**

B4.3 Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **πόλεως, ἐνειμάμην, πατρώων, ὄψεσθέ, εἶχον.**

B4.4 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **οὐσίας, ἐξέδωκα, ἔγκλημα, ἐπιεικείας, διατριβάς.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλιση, χρόνο).**

B4.5 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **νόμιμος, παράκληση, συνοικισμός, επιτυχία, προσωπικότητα.**

B4.6 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διάλειμμα, προδοσία, παντοδύναμος, συμπόσιο, διάψευση.**

Μονάδες 10

11.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, *Κύρου Παιδεία* §§1.2.6-1.2.6-7

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1910, ανατ. 1970)

Στο έργο αυτό ο Ξενοφών αναφέρεται στην προσωπικότητα και τον βίο του βασιλιά των Περσών Κύρου του Β΄ του Μεγάλου. Αφού εξέφρασε τον θαυμασμό του στο εισαγωγικό κεφάλαιο, ο Ξενοφών ανέτρεξε στα πρώτα χρόνια της ζωής του Κύρου. Έτσι του δόθηκε η ευκαιρία να περιγράψει το εκπαιδευτικό σύστημα των Περσών.

Οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται ὥσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι. Οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτοῖς. Γίνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἴων δὴ εἰκός. Οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. Κολάζουσι δὲ καὶ ὃν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι. Δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος οὗ ἕνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥκιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὃν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. Οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦς ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας καὶ πατρίδα καὶ φίλους. Ἐπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἢ ἀναισχυντίᾳ· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ ἡγεμών.

καὶ ἄλλων οἴων δὴ εἰκός: καὶ ἄλλα που εἶναι φυσικό να συμβαίνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Οἱ μὲν δὴ παῖδες ... ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κυριότερη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

μανθάνοντες:	είναι.....	στο .....
δικάζοντες:	είναι.....	στο .....
τούτων:	είναι.....	στο .....
ἀλλήλους:	είναι.....	στο .....
Ἔπεσθαι:	είναι.....	στο .....
ἡγεμών:	είναι.....	στο .....

(μονάδες 6)

β. Να γράψετε το υποκείμενο του ρήματος «*Γίγνεται ...*». Να προσδιορίσετε το είδος της σύνταξης. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κυριότερη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου.

τῆς ἡμέρας:	είναι.....	στο .....
ἐγκλήματα:	είναι.....	στο .....
ἐγκαλοῦντα:	είναι.....	στο .....
οὗ ἔνεκα:	είναι.....	στο .....
		και στο .....
ἀχαριστία:	είναι.....	στο .....

(μονάδες 6)

β. «*ἀποδιδόναι, Ἔπεσθαι*»: Να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 2), επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας (μονάδες 2).

Μονάδες 10

11.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αίσχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§27-29

(έκδ. του Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αίσχίνης αναφέρεται στα κριτήρια που θέτει ο νομοθέτης, προκειμένου ένας ρήτορας να αγορεύσει ενώπιον του λαού.

Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν οὓς χρή δημηγορεῖν καὶ οὓς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶν ἐστρατηγηκότων υἱός, οὐδέ γε εἰ τέχνην τινὰ ἐργάζεται ἐπικουρῶν τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ, ἀλλὰ τούτους καὶ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

μάλιστα ἀσπάζεται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾔετο δεῖν λέγειν; τοὺς αἰσχροῦς βεβιωκότας· τούτους οὐκ ἔῃ δημηγορεῖν. Καὶ ποῦ τοῦτο δηλοῖ; «δοκιμασία», φησί, «ῥητόρων· ἐάν τις λέγη ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν·» τοῦτον οὐκ ἔῃ λέγειν. Νὴ Δία καλῶς γε, ὡς ἔγωγέ φημι. Διὰ τί; ὅτι εἴ τις, οὐς ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τίποτε, φησὶν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις ὅλη; Καὶ τίσι δευτέρον ἀπεῖπε μὴ λέγειν; «ἢ τὰς στρατείας», φησί, «μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῷ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκῶς», δίκαια λέγων.

σύνοιδα: γνωρίζω καλά, προβλέπω

διαρρήδην: ρητά, ξεκάθαρα

τύπτω: χτυπώ

Νὴ Δία: μα τον Δία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος .... τοῦτον οὐκ ἔῃ λέγειν**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **ἀπέδειξεν** (υποκείμενο)
- **ἐπερωτᾷ** (αντικείμενο)
- **δεῖν** (υποκείμενο)
- **οὐκ ἔῃ** (αντικείμενο)
- **τύπτων** (υποκείμενο)

(μονάδες 5)

β. «**Ἄ συνιδῶν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν οὐς χρή δημηγορεῖν καὶ οὐς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶν ἐστρατηγηκόντων υἱός...**». Να διακρίνετε τις προτάσεις του αποσπάσματος και να τις χαρακτηρίσετε ως κύριες και δευτερεύουσες. Στη συνέχεια να αναγνωρίσετε το είδος της κάθε δευτερεύουσας πρότασης. (μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου (μονάδες 5):

τῇ τροφῇ: είναι ..... στο .....

διὰ τοῦτο: είναι ..... στο .....

ἀγορεύειν: είναι ..... στο .....

ἔγωγε: είναι ..... στο .....

φαῦλος: είναι ..... στο .....

β.

«(...) **καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ τίς ἀγορεύειν βούλεται. Τίνας δ' οὐκ ᾤετο δεῖν λέγειν;**»: Να διακρίνετε τις κύριες από τις δευτερεύουσες προτάσεις επισημαίνοντας τον συντακτικό ρόλο των τελευταίων. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

11.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, Αἰγινήτικὸς §§9-10

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο Αἰγινήτικὸς αναφέρεται σε μία δίκη που έγινε (περ. το 393 π.Χ.) ενώπιον των δικαστηρίων της Αίγινας. Υπό διεκδίκηση ήταν η κληρονομιά κάποιου Θρασύλοχου, (γιου του Θράσυλλου), από τη Σίφνο, ο οποίος μετοίκησε στη Μήλο, στην Τροιζήνα και, τέλος, και στην Αίγινα, όπου και πέθανε. Την περιουσία του κληρονόμησε κάποιος υιοθετημένος. Την ίδια περιουσία όμως, διεκδικούσε δικαστικά και η ετεροθαλής αδελφή του Θρασύλοχου από την Αθήνα, νόθα κόρη του Θράσυλλου.

Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔγημεν (Θράσυλλος) ἐκ Σερίφου παρ' ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἐγένετο Σώπολις καὶ Θρασύλοχος καὶ θυγάτηρ ἢ νῦν ἐμοὶ συνοικοῦσα. Θράσυλλος μὲν οὖν τούτους μόνους παῖδας γνησίου καταλιπὼν καὶ κληρονόμους τῶν αὐτοῦ καταστήσας τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Ἐγὼ δὲ καὶ Θρασύλοχος τοσαύτην φιλίαν παρὰ τῶν πατέρων παραλαβόντες ὄσσην ὀλίγω πρότερον διηγησάμην, ἔτι μείζω τῆς ὑπαρχούσης αὐτὴν ἐποιήσαμεν. Ἔως μὲν γὰρ παῖδες ἦμεν, περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοὺς ἡγούμεθα ἢ τοὺς ἀδελφούς, καὶ οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ' ἄλλην ἐορτὴν οὐδεμίαν χωρὶς ἀλλήλων ἡγομεν· ἐπειδὴ δ' ἄνδρες ἐγενόμεθα, οὐδὲν πώποτ' ἐναντίον ἡμῖν αὐτοῖς ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐκοινωνοῦμεν καὶ πρὸς τὰ τῆς πόλεως ὁμοίως διεκείμεθα καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐτοῖς ἐχρώμεθα.

ἔγημεν (γυναῖκα): παντρεύτηκε

παρ' ἀνθρώπων πολὺ πλείονος ἀξίων ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν πόλιν: από σόι πολύ πιο αξιόλογο συγκριτικά με τη φήμη της πόλης τους

οὔτε θυσίαν οὔτε θεωρίαν οὔτ' ἄλλην ἑορτὴν ἤγομεν: δεν συμμετείχαμε ούτε σε θυσία ούτε σε δημόσια εκδήλωση ούτε σε άλλη γιορτή

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔγημεν ... αὐτὴν ἐποίησαμεν**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να γράψετε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων του κειμένου: **ἡ συνοικοῦσα, παραλαβόντες, ἐποίησαμεν, ἐκοινωνοῦμεν, ἐχρώμεθα**. (μονάδες 5)

β. «**περὶ πλείονος ἡμᾶς αὐτοῦς ἠγούμεθα ἢ τοὺς ἀδελφοὺς**»: Στο συγκεκριμένο σημείο του λόγου, ο ομιλητής επιχειρεῖ μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη λέξη-φράση που δηλώνει σύγκριση (μονάδα 1) και να γράψετε τους δύο όρους που συγκρίνονται από τον ομιλητή (μονάδες 4).

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου. (μονάδες 5)

κληρονόμους: είναι ..... στο .....

παρὰ τῶν πατέρων: είναι ..... στο .....

τῆς ὑπαρχούσης: είναι ..... στο .....

ἡμῖν αὐτοῖς: είναι ..... στο .....

τῶν ἰδίων: είναι ..... στο .....

β. «**ἐπειδὴ δ' ἄνδρες ἐγενόμεθα, οὐδὲν πώποτ' ἐναντίον ἡμῖν αὐτοῖς ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐκοινωνοῦμεν καὶ πρὸς τὰ τῆς πόλεως ὁμοίως διεκείμεθα καὶ φίλοις καὶ ξένοις τοῖς αὐτοῖς ἐχρώμεθα**». Στην παραπάνω ημιπερίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους αιτιολογώντας τις επιλογές σας. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

12. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§11-12

Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθαι μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. Ἔτι δ', ὧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδειῖξαι περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι σε νεαρότερη ηλικία σύχναζε σε καταγώγια, όπως και άλλοι νέοι της εποχής του.
2. Κατά τον Μαντίθεο οι συκοφαντικές συμπεριφορές χαρακτήριζαν πολλούς νέους που σύχναζαν στα καταγώγια.
3. Ο Μαντίθεος ομολογεί ότι ήταν φιλόδικος, όπως και πολλοί άλλοι Αθηναίοι.
4. Ο Μαντίθεος καλεί τους βουλευτές να αναλογιστούν τις στρατιωτικές υπηρεσίες του προς την πόλη.

β. «... **καίτοι ἐτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας**»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**εἰς τοιούτους ἀγῶνας**»; (μονάδες 2)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

1. Στην κοινωνική ζωή του ο Μαντίθεος επέδειξε κόσμια συμπεριφορά.
2. Ο Μαντίθεος ακολουθούσε το παράδειγμα της άσωτης ζωής των νέων της εποχής του.
3. Ο Μαντίθεος υπαινίσσεται ότι έγινε εις βάρος του κάποιου είδους δίκη ή καταγγελία.
4. Κατά τον Μαντίθεο οι Αθηναίοι εμπλέκονταν συχνά σε δικαστικές διαμάχες.
5. Ο Μαντίθεος ζητά από τους βουλευτές να αναλογιστούν τις στρατιωτικές υπηρεσίες του προς την πόλη.

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Ο Μαντίθεος διατηρούσε φιλικές σχέσεις με άτομα που είχαν άσωτη ζωή.
2. Κατά τον Μαντίθεο, οι νέοι που επιδίδονταν σε ακολασίες, διέδιδαν ψευδείς φήμες εναντίον του και τον συκοφαντούσαν.
3. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι έχει εμπλακεί τόσο σε ιδιωτική, όσο και σε δημόσια δίκη.
4. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι άλλοι Αθηναίοι ήταν φιλόδοκοι.

β. «*καίτοι δήλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ*»: Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με την οριστική αντωνυμία **τῶν αὐτῶν**; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

12.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, Ἄρεοπαγитικός §§48-50

Στον Ἄρεοπαγитικό ο Ἴσοκράτης κάνει ἐκκλήση προς τους συμπολίτες του Αθηναίους για αναπροσαρμογή της πολιτικής τους στα εσωτερικά και εξωτερικά θέματα και επιστροφή στις πατροπαράδοτες αρχές διακυβέρνησης της πόλης, όταν ο Ἄρειος Πάγος ήταν ο θεματοφύλακας της ηθικής διαπαιδαγώγησης των πολιτών.

Γι' αυτό δεν σύχναζαν οι νέοι σε μέρη τυχερών παιχνιδιών, ούτε σε χαμαιτυπεία με αυλητρίδες, ούτε σε συγκεντρώσεις τέτοιου είδους όπου σήμερα περνούν την ημέρα τους, αλλά αφοσιώνονταν στις ασχολίες στις οποίες είχαν ταχθεί, όπου θαύμαζαν και ζήλευαν όσους πρότευαν σ' αυτά. Τόσο πολύ απέφευγαν την αγορά, ώστε, και αν καμιά φορά

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

αναγκάζονταν να περάσουν μέσα από αυτήν, όλοι έβλεπαν ότι το έκαναν με πολλή συστολή και σωφροσύνη. Το να αντιμιλούν στους μεγαλύτερους ή να τους κοροϊδεύουν το θεωρούσαν φοβερότερο από όσο φοβερό θεωρείται σήμερα η ανάρμοστη συμπεριφορά προς τους γονείς. Κανένας, ούτε καν καλός υπηρέτης, θα τολμούσε να φάει ή να πει ποτό σε καπηλειό· γιατί φρόντιζαν να είναι σεμνοί και να μη βωμολοχούν. Ακόμη, αυτούς που αστειεύονταν και είχαν κάποια ικανότητα να κοροϊδεύουν, όσους σήμερα αποκαλούν ευφυείς, εκείνοι τους θεωρούσαν ανόητους. Κανείς ας μη νομίσει ότι διάκειμαι δυσμενώς προς όσους είναι σε νεαρή ηλικία. Γιατί δεν τους θεωρώ υπεύθυνους για όσα συμβαίνουν· εξάλλου, γνωρίζω καλά ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι ελάχιστα ευχαριστημένοι με αυτή την κατάσταση, η οποία τους επιτρέπει να επιδίδονται σ' αυτές τις ακολασίες. Γι' αυτό δεν θα είχα καμιά δικαιολογία να κατηγορώ αυτούς· πολύ πιο δίκαιο θα ήταν να καταφέρομαι εναντίον εκείνων που κυβέρνησαν την πόλη λίγο πιο μπροστά από μας.

Μτφρ. Α.Ι. Γιαγκόπουλος - Ζ.Ε. Μαλαθούνη

12.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Λυσίας, Δήμου καταλύσεως άπολογία* §§2-4

Ο ομιλητής προσπαθεί κατά τη *δοκιμασίαν* του να αποδείξει ότι, μολονότι παρέμεινε στην Αθήνα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δεν υπήρξε συνεργός ή ομοϊδεάτης τους.

Αν, λοιπόν, πιστεύουν ότι «φορτώνουν» σ' εμένα όσα δεινά υπόφερε η πόλη από τους τριάντα τυράννους, τους θεωρώ αδύναμους να τα απαριθμήσουν· γιατί, δεν έχουν αναφέρει ούτε το ελάχιστο μέρος από όσα αίσχη έχουνπραχθεί από κείνους· αν όμως μιλούν γι' αυτά, σα να αφορά κάτι και μένα, θα αποδείξω ότι όλοι τους ψεύδονται και ότι εγώ ήμουν τέτοιος, όποιου είδους ακριβώς θα ήταν ο πιο ακραιφνής δημοκράτης που παρέμεινε στην πόλη. Σας παρακαλώ, κύριοι δικαστές, να μη συμπλέετε με τους συκοφάντες. Γιατί, δουλειά τους είναι να κατηγορούν κι αυτούς που είναι εντελώς αθώοι (γιατί από αυτούς θα αποσπούσαν τα μεγαλύτερα χρηματικά ποσά), ενώ δικό σας καθήκον είναι να εξασφαλίζετε ισοπολιτεία σ' αυτούς που δεν αδικούν σε τίποτα. Γιατί, έτσι θα δημιουργούσατε περισσότερους φίλους προς το δημοκρατικό πολίτευμα. Και έχω την αξίωση, άνδρες δικαστές, αν αποδείξω ότι δεν έχω γίνει αίτιος για καμιά συμφορά και ότι έχω κάνει πολλά καλά στην πόλη και με προσωπική μου σωματική δράση και με χρήματα, αυτά να μου αναγνωριστούν από σας, όσα

είναι δίκαιο να πετυχαίνουν όχι μόνον αυτοί που ευεργετούν αλλά και αυτοί που δεν έχουν διαπράξει κανένα αδίκημα.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

12.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Κατά σιτοπωλών §§13.5-15.1

Ο λόγος Κατά σιτοπωλών είναι ρητορικός δικανικός λόγος του Λυσία που ανήκει στην κατηγορία των καταγγελτικών λόγων του. Γράφτηκε για λογαριασμό του κατηγορού περιπού το 386 π.Χ. και εκφωνήθηκε ενώπιον της Ηλιαίας εναντίον κυρίως των σιτοπωλών και λιγότερο των σιτεμπόρων για λαθραία εισαγωγή σίτου και αισχροκέρδεια.

Ωστόσο όλοι γνωρίζετε ότι αυτοί είναι οι τελευταίοι που δικαιούνται να προβάλλουν παρόμοιους ισχυρισμούς. Γιατί τα συμφέροντά τους είναι αντίθετα από τα συμφέροντα των άλλων. Γιατί τότε κερδίζουν περισσότερα, όταν φτάσει στην πόλη η είδηση για κάποια συμφορά και πωλούν ακριβό το σιτάρι. Με τόση χαρά μάλιστα βλέπουν τις δικές σας συμφορές, ώστε κάποιες τις πληροφορούνται πριν από τους άλλους, και κάποιες τις χαλκεύουν οι ίδιοι διαδίδοντας ή ότι χάθηκαν τα πλοία στον Πόντο, ή ότι συνελήφθησαν από τους Λακεδαιμόνιους όταν απέπλεαν, ή ότι έχουν κλείσει τα λιμάνια, ή ότι πρόκειται να καταγγελθούν οι συνθήκες. Και έχουν φτάσει σε τέτοιο σημείο εχθρότητας, ώστε συνωμοτούν εναντίον σας σε κρίσιμες στιγμές ταυτόχρονα με τους εχθρούς

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

χαλκεύουν: κατασκευάζουν

B4.1 Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. διώκηκα	α. διευθύνω β. κατοικώ
2. τάς διατριβάς ποιούμενοι	α. ασχολούμαι β. εκπονώ διδακτορικό
3. διαφόρους	α. διαφορετικός β. εχθρός
4. δίκην	α. δικαιοσύνη

	β. ιδιωτική δίκη
5. στρατείας	α. στρατός β. εκστρατεία

B4.2 Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. έπιεικείας	α. μετριοπάθεια β. κοσμιότητα
2. κύβους	α. ζάρια β. γεωμετρικά σχήματα
3. λογοποιοῦντας	α. γράφω ρητορικούς λόγους β. διαδίδω ψευδείς φήμες
4. γραφήν	α. έγγραφη καταγγελία β. παράσταση του λόγου με γραπτά σύμβολα
5. άγῶνας	α. αγώνισμα β. δίκη

B4.3 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **συνοικία, ευτυχώς, παράδειγμα, κατάσταση, επισκέπτης.**

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **διοίκηση, επίτευξη, εντριβή, κάτοπτρο, εκδήλωση.**

B4.5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρηματικού τύπου **είχον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Τα επιχειρήματά του δεν είχαν καμία ..... με το θέμα.
- Όταν ο καταναλωτής καθυστερεί την εξόφληση του λογαριασμού ύδρευσης, η ..... νερού μπορεί να διακοπεί.
- Το ..... μας συμμετείχε στους μαθητικούς αθλητικούς αγώνες.
- Μπορείς να του εμπιστευτείς το μυστικό σου, είναι .....
- Εκ των υστέρων ένιωθε ..... για τη βάνουση συμπεριφορά του.

B4.6 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ουσία, αόρατος, άσχημος, υπόδειγμα, άγονος.**

Μονάδες 10

12.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ίσοκράτης, *Πρὸς Δημόνικον* §§24-25

(έκδ. των Mathieu, G., Brémond, É. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Στον λόγο αυτό παρατίθενται από τον Ισοκράτη προς τον νεαρό Δημόνικο διάφορες πρακτικές συμβουλές που αφορούν σε έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Μηδένα φίλον ποιού, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλλιξε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σέ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονεν. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. Ὅμοίως γὰρ αἰσχροὺς μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μήτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε. Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ. Περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ· μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἕκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς.

μεταλλάττω: αλλάζω, τροποποιώ

τὸ ἀπόρρητον: το μυστικό (εδώ)

αὐτεπάγγελτος: με τη δική σου θέληση

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Μηδένα φίλον ποιού ... τὸ δεῖσθαι προσποιῇ*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να γράψετε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων του κειμένου: **ἐξετάσης, μεταλλάττειν, ποιήσεις, Δοκίμαζε, χρήσει.** (μονάδες 6)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

β. Ο Ισοκράτης δίνει μία συμβουλή για το μέλλον στον νεαρό Δημόνικο διατυπώνοντας έναν σύνθετο υποθετικό λόγο: «*Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς*». Να τον αναγνωρίσετε ως προς το είδος του και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Γ4.2 α. Να αναγνωρίσετε το είδος και τον συντακτικό ρόλο των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου, και στη συνέχεια να ελέγξετε αν έχουμε ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία (μονάδες 6).

β. Ο Ισοκράτης δίνει μία συμβουλή στον νεαρό Δημόνικο διατυπώνοντας έναν υποθετικό λόγο: «*Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῆ*». Να τον αναγνωρίσετε ως προς το είδος του και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

12.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αίσχίνης, Κατὰ Τιμάρχου §§1.1-2.5

(έκδ.των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1927, ανατ. 1962)

Ο Αίσχίνης επικαλέστηκε τον νόμο για τη *δοκιμασίαν* των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τίμαρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν τον λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Οὐδένα πώποτε τῶν πολιτῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε γραφὴν γραψάμενος οὔτ' ἐν εὐθύναις λυπήσας, ἀλλ' ὡς ἔγωγε νομίζω μέτριον ἑμαυτὸν πρὸς ἕκαστα τούτων παρεσχηκῶς, ὁρῶν δὲ τὴν τε πόλιν μεγάλα βλαπτομένην ὑπὸ Τιμάρχου τουτουῖ δημηγοροῦντος παρὰ τοὺς νόμους, καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συκοφαντούμενος – ὃν δὲ τρόπον, προϊόντος ἐπιδείξω τοῦ λόγου – ἐν τι τῶν αἰσχίστων ἠγησάμην εἶναι μὴ βοηθῆσαι τῇ τε πόλει πάση καὶ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν καὶ ἑμαυτῶ· εἰδὼς δ' αὐτὸν ἔνοχον ὄντα οἷς ὀλίγω πρότερον ἠκούσατε ἀναγιγνώσκοντος τοῦ γραμματέως, ἐπήγγειλα αὐτῷ τὴν δοκιμασίαν ταυτηνί. Καὶ ὡς ἔοικεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἱ εἰωθότες λόγοι λέγεσθαι ἐπὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν οὐκ εἰσὶ ψευδεῖς. Αἱ γὰρ ἴδιαι ἔχθραι πολλὰ πάνυ τῶν κοινῶν ἐπανορθοῦσι. Τοῦ μὲν οὖν ὄλου ἀγῶνος φανήσεται οὔθ' ἡ πόλις αἰτία οὔσα Τιμάρχῳ οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' ὑμεῖς οὔτ' ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς οὔτος ἑαυτῷ.

γραφὴν γραψάμενος: κατηγορήσα για δημόσιο αδίκημα

ἐν εὐθύναις: σε λογοδοσία

τουτουί: αυτού εδώ

έπήγγειλα: ζήτησα

ταυτηνί: αυτήν εδώ

έπανορθοῦσι: διορθώνουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ούδένα ... έμαυτῶ**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου: (μονάδες 4)

γραφήν: είναι ..... στο .....

ιδία: είναι ..... στο .....

τῆ πόλει: είναι ..... στο .....

τῶν κοινῶν: είναι ..... στο .....

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις (3) κατηγορηματικές μετοχές και να γράψετε το υποκείμενό τους. (μονάδες 6)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κυριότερη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

μέτριον: είναι..... στο .....

τοῦ λόγου: είναι..... στο .....

ἔνοχον: είναι..... στο .....

ψευδεῖς: είναι..... στο .....

(μονάδες 4)

β. Να προσδιορίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου επισημαίνοντας το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

12.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ίσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον §§5-7

Στο έργο αυτό παρατίθενται διάφορες πρακτικές διδαχές του Ισοκράτη προς κάποιον Δημόνικο για έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρῆ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνου τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστιν. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανεν, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρετῆς ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψεν καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. Ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῆ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δ' εὐγενείας ἐστίν, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἠγουμένη.

πράκλῃσι: προτροπή

ὀρέγομαί τινος: επιθυμῶ πολὺ κάτι

ὀμιλῶ τινι: συναναστρέφομαι κάποιον

ἐφικνοῦμαι: πετυχαίνω, φτάνω

ἀναλίσκω: αφανίζω, καταστρέφω

ἀκιβδήλως: με γνήσιο τρόπο, χωρίς νοθεία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Διόπερ ἡμεῖς ... βεβαιότερόν ἐστιν**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 6):

ἀνθρώποις: εἶναι ..... στο .....

μόνοι: εἶναι ..... στο .....

έφικέσθαι:	είναι	στο .....
σεμνότερον:	είναι	στο .....
κακίας:	είναι	στο .....
εὐγενείας:	είναι	στο .....

β. Στην αρχή του αποσπάσματος ο Ισοκράτης απευθυνόμενος στον Δημόνικο ισχυρίζεται ότι θα τον συμβουλεύσει για τέσσερα συγκεκριμένα πράγματα, διατυπώνοντας αντίστοιχα τέσσερις δευτερεύουσες προτάσεις. Να τις καταγράψετε και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους. (μονάδες 4)

Γ4.2

«Όσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν, ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστιν».

α. Στην παραπάνω περίοδο, αφού διακρίνετε τις κύριες από τις δευτερεύουσες προτάσεις (μονάδες 3), να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων (μονάδες 2).

β. Ο ρήτορας στην παραπάνω περίοδο επισημαίνει την αξία της αρετής με μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τους δύο όρους της σύγκρισης (μονάδες 4), καθώς και τις λέξεις που δηλώνουν την ανωτερότητα του ενός όρου σε σχέση με τον άλλον (μονάδα 1).

Μονάδες 10

13. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§12-13

Ἔτι δ', ὧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένους ἵππεύειν ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἑτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος αρνείται ότι ήταν φιλόδικος όπως οι υπόλοιποι Αθηναίοι.
2. Ο Μαντίθεος αναφέρεται στη συμμαχία Σπαρτιατών και Θηβαίων με αφορμή τη μάχη στην Αλίαρτο.
3. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Μαντίθεος ο Ορθόβουλος, ως φύλαρχος, κρατούσε τον κατάλογο των ιππέων.
4. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι Αθηναίοι κατατάχθηκαν στο ιππικό σε αντίθεση με τον σχετικό νόμο.
5. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι θα ήταν πιο ασφαλής εάν υπηρετούσε στο πεζικό και γι' αυτό ζήτησε από τον Ορθόβουλο να τον τοποθετήσει εκεί.

A1.2 Σε τι διαφοροποιούνταν η συμπεριφορά του Μαντίθεου από τους άλλους Αθηναίους στρατιώτες στη μάχη που έλαβε χώρα στην Αλίαρτο;

A1.3

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.
σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο ίδιος ο Μαντίθεος αναγνωρίζει πως ποτέ δεν ενεπλάκη σε δικαστικούς αγώνες.
2. Οι Αθηναίοι και Βοιωτοί ιππείς θεωρούσαν το ιππικό των Λακεδαιμονίων στη μάχη στην Αλίαρτο αξιόμαχο.
3. Όταν οι Αθηναίοι έσπευσαν να βοηθήσουν στην Αλίαρτο με οπλίτες και ιππικό, κάποιοι κατατάχτηκαν στο ιππικό χωρίς όρους και προϋποθέσεις.

β. Να απαντήσετε τις ερωτήσεις:

1. «...καίτοι **έτέρους όρᾶτε πολλάκις είς τοιούτους άγῶνας καθεστηκότας**»: Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «**είς τοιούτους άγῶνας**»; (μονάδες 2)
2. «**έτέρων άναβάντων επί τούς ίππους άδοκιμάστων παρά τόν νόμον**»: Τι εννοεί ο Μαντίθεος με τη χρήση του όρου «**άδοκιμάστων**»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

13.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, Έλληνικά Βιβλ.3, κεφ.5 §§21-23

Στα Έλληνικά ο ιστορικός Ξενοφών περιγράφει τα γεγονότα της μάχης στην Αλίαρτο (395 π.Χ.), στην οποία αναφέρεται και ο Μαντίθεος.

Εκείνη τη μέρα λοιπόν το ηθικό των Θηβαίων ήταν πεσμένο, γιατί έκριναν πως οι ζημιές που είχαν πάθει δεν ήταν μικρότερες από εκείνες που είχαν προκαλέσει στους αντιπάλους. Την επομένη, μαθαίνοντας ότι οι Φωκείς κι όλοι οι άλλοι (σύμμαχοι των Λακεδαιμονίων) είχαν φύγει νύχτα κι είχαν σκορπίσει ο καθένας στον τόπο του, άρχισαν να νιώθουν πολύ περήφανοι για το κατόρθωμά τους. Όταν όμως φάνηκε ο Πausanίας με τον στρατό από τη Λακεδαίμονα, νόμισαν ξανά πως διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο, και λένε πως πολλή σιγή και κατήφεια επικρατούσε ανάμεσά τους. Ωστόσο την άλλη μέρα έφτασαν οι Αθηναίοι και παρατάχτηκαν μαζί τους, ενώ ο Πausanίας ούτε προχωρούσε ούτε άρχιζε μάχη· τότε το ηθικό των Θηβαίων αναπτερώθηκε. (...) Ο Πausanίας κι οι άλλοι Λακεδαιμόνιοι αξιωματούχοι συλλογίστηκαν ότι ο Λύσανδρος είχε σκοτωθεί κι ο στρατός του είχε φύγει νικημένος, ότι οι Κορίνθιοι δεν συμμετείχαν στην εκστρατεία κι ότι όσοι έπαιρναν μέρος ήταν απρόθυμοι· συλλογίστηκαν ακόμα και το πρόβλημα του ιππικού, ότι οι αντίπαλοι είχαν ιππικό πολύ κι εκείνοι λίγο — και, το σπουδαιότερο, ότι οι νεκροί κείτονταν κάτω από τα τείχη, έτσι που και

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

να νικούσαν δεν θα τους ήταν εύκολο να τους περιμαζέψουν, εξαιτίας των φρουρών στους πύργους· για όλους αυτούς τους λόγους αποφάσισαν να κάνουν εκκεχειρία για την παραλαβή των νεκρών.

Μτφρ. Ρ. Ρούφος

13.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Κατά Άλκιβιάδου λιποταξίου* §§9-11

Ο Άλκιβιάδης, γιος του ομώνυμου γνωστού πολιτικού και της Ιππαρέτης, κατηγορείται στον λόγο αυτό ότι, ενώ κατατάχθηκε το 395/4 π.Χ. για να πολεμήσει ως οπλίτης στην Αλίαρτο της Βοιωτίας, λόγω της δειλίας του μεταπήδησε στο σώμα των υπέων, χωρίς να πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Αυτός λοιπόν (ο Άλκιβιάδης) σε τέτοιο σημείο φαυλότητος έφθασε, και τόσο σας περιφρόνησε, και τόσο τους εχθρούς φοβήθηκε, και τόσο πεθύμησε να καταταχθεί στο ιππικό, και τόσο τους νόμους παρέβλεψε, ώστε ουδόλως έλαβε υπ' όψιν του τις συνέπειες της παραβάσεως των νόμων και τις δίκες, αλλά προτίμησε και τα πολιτικά του δικαιώματα να χάσει, και η περιουσία του να δημευθεί, και ένοχος να θεωρηθεί όλων των υπό των νόμων απειλουμένων τιμωριών μάλλον παρά να καταταχθεί με τους οπλίτες και να ονομάζεται οπλίτης. Και άλλοι μιν, ενώ ουδέποτε είχαν υπηρετήσει ως οπλίτες, ενώ άλλοτε υπηρετούσαν ως ιππείς, και είχαν προξενήσει μεγάλες βλάβες στους εχθρούς, δεν τόλμησαν να ανέλθουν εις τους ίππους, διότι φοβούνται σάς (τους δικαστές) και τον νόμο· διότι σκέπτονταν ότι δεν θα καταστραφεί η πόλις, αλλ' ότι θα σωθεί, και θα γίνει μεγάλη, και θα τιμωρήσει τους αδικούντες. Ο Άλκιβιάδης τόλμησε να ανέλθει στον ίππο (να καταταχθεί στο ιππικό), ενώ δεν διέκειτο ευνοϊκώς προς τον λαό, ενώ δεν είχε πρότερον υπηρετήσει ως ιππέας, ενώ ούτε και τώρα γνωρίζει να ιππεύει, ενώ δεν είχε εξετασθεί (από τους αρμόδιους άρχοντες), σκεπτόμενος ότι δεν θα δυνηθεί η πόλη να τιμωρήσει τους αδικούντες.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939]. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική

13.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Ύπερ Μαντιθέου* §§15-16

Αργότερα, μέλη της βουλής, όταν είχαμε εκστρατεύσει στην Κόρινθο και όλοι γνώριζαν εκ των προτέρων ότι θα χρειαστεί να κινδυνεύσουν, ενώ άλλοι αποσκιρτούσαν, εγώ επιδίωξα και πέτυχα να πολεμήσω εναντίον των εχθρών τοποθετημένος στην πρώτη γραμμή. Και παρότι η φυλή μας είχε βαρύτατες απώλειες και πάρα πολλοί έπεσαν στο πεδίο της μάχης, αποχώρησα

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

μετά τον σπουδαίο Στειριέα, ο οποίος λαιδορούσε συλλήβδην τους πάντες ως δειλούς. Όχι πολλές ημέρες αργότερα μετά τα γεγονότα αυτά, όταν είχαν καταληφθεί στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ώστε να μην μπορούν να περάσουν οι εχθροί, αποφάσισαν οι επικεφαλής να αποσπάσουν κάποια τμήματα που θα έσπευδαν να βοηθήσουν, επειδή ο Αγησίλαος είχε εισβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ενώ όλους τους είχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τους, μέλη της βουλής — γιατί ήταν τρομερό να έχουν σωθεί μόλις και μετά βίας πριν από λίγο και να αντιμετωπίσουν άλλο κίνδυνο), εγώ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρίς κλήρωση το δικό μας τμήμα.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

B4.1 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **δύναιτο**: Έχεις πυρετό, γι' αυτό νιώθεις .....
- **καθεστηκότας**: Η ..... έχει γίνει δυστυχώς ανυπόφορη!
- **σκέψασθε**: Τι σε προβληματίζει; Δείχνεις .....
- **έώρων**: Ο αετός έχει πολύ δυνατή .....
- **έφην**: Απαγορεύονται οι ..... τσιγάρων στην τηλεόραση.

B4.2 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου **η ίδια λέξη**, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο) χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο κείμενο: **γραφήν, είσαγγελίαν, άγώνας, ήγουμένους, άδειαν**.

B4.3 Να γράψετε μία **σύνθετη** λέξη της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο ή δεύτερο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **γραφήν, πόλει, πάντας, ίππους, νόμον**.

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **παράδειγμα, ακαταμάχητος, συλλεκτικός, βαθμός, συσκευή**.

B4.5 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **σκέψασθε**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Δεν ήταν τυχαία ενέργεια, έγινε .....
- Συνελήφθη από την αστυνομία ως ..... που παρακολουθούσε και φωτογράφιζε τη στρατιωτική βάση.
- Το πρόβλημα αυτό δεν λύνεται εύκολα, θέλει πολλή .....
- Μια ..... ενέργεια παραλίγο να του στοιχίσει τη ζωή.
- Παρακολούθησα μια τηλεοπτική εκπομπή με ..... των γεγονότων της χρονιάς που μας πέρασε.

B4.6 Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. δύναιτο	α. δείγμα
2. ἔδει	β. βυθός
3. νομίζοντας	γ. διάβημα
4. ἐξαλειψαι	δ. αλοιφή
5. ἀνάβηθι	ε. αδυναμία
	ζ. δέηση
	η. παράνομος

Μονάδες 10

13.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αίσχίνης, *Κατὰ Κτησιφῶντος* §§5-6

(έκδ. των Martin, V., de Budé, G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1928, ανατ. 1962)

Ο ρήτορας Αίσχίνης με τον λόγο του αυτόν αντιτίθεται στην πρόταση του Κτησιφώντα να τιμηθεί ο Δημοσθένης με χρυσό στεφάνι για τις υπηρεσίες του στην πόλη. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το προοίμιο του λόγου.

Τούτων δ' ἔχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους τινὰς αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἐν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας, εἴ τι κάγω τυγχάνω γινώσκων, αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε ἢ τοῖς καταλύουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχαίαι τοῖς τρόποις τῶν

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

έφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω ὅτι ὅταν εἰσὶν εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρρησίας. Διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὄρκῳ, «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους,» ἐκεῖνό γε εὖ εἰδὼς ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία.

τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων: σύμφωνα με τις διαθέσεις των κυβερνώντων

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ... σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

γιγνώσκων: είναι ..... στο .....

ὑμῖν: είναι ..... στο .....

αἱ δημοκρατούμεναι: είναι ..... στο .....

δικάσων: είναι ..... στο .....

τῶν δικαστῶν: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. *Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω*: Με ποια δευτερεύουσα πρόταση εξηγείται η αντωνυμία *τοῦτ'(ο)*; Να τη γράψετε (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της. (μονάδες 2)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τοιούτων: είναι ..... στο .....

αἱ γραφαί: είναι ..... στο .....

τοῖς κειμένοις: είναι ..... στο .....

σαφῶς: είναι ..... στο .....

εἰς δικαστήριον: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. ἐκεῖνό γε εὖ εἰδώς: Με ποια δευτερεύουσα πρόταση επεξηγείται η αντωνυμία **ἐκεῖνό**; Να τη γράψετε (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της (μονάδες 2).

Μονάδες 10

13.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, *Κατὰ Λοχίτου* §§9-11

(έκδ. των Mathieu Ed., Brémond G. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1929, ανατ. 1963)

Ο κατήγορος δέχτηκε επίθεση από έναν νεαρό αριστοκράτη, τον Λοχίτη, και τον οδήγησε σε δίκη. Αρχικά υποστήριξε ότι η σοβαρότητα των αδικημάτων ὕβρεως αποδεικνυόταν και από την αυστηρότητα των προβλεπόμενων από την πολιτεία ποινών, για να προσδώσει τελικά στην υπόθεση πολιτική χροιά. Το απόσπασμα είναι από τον Επίλογο.

Ἦγοῦμαι δ' ὑμᾶς οὕτως ἂν ἀξίως ὀργισθῆναι τοῦ πράγματος, εἰ διεξέλθοιτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅσω μεῖζόν ἐστὶν τοῦτο τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων. Εὐρήσετε γὰρ τὰς μὲν ἄλλας ἀδικίας μέρος τι τοῦ βίου βλαπτούσας, τὴν δ' ὕβριν ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην, καὶ πολλοὺς μὲν οἴκους δι' αὐτὴν διαφθαρέντας, πολλὰς δὲ πόλεις ἀναστάτους γεγεννημένας. Καὶ τί δεῖ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς λέγοντα διατρίβειν; Αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς δις ἤδη τὴν δημοκρατίαν ἐπίδομεν καταλυθεῖσαν καὶ δις τῆς ἐλευθερίας ἀπεστερήθημεν οὐχ ὑπὸ τῶν ταῖς ἄλλαις πονηρίαις ἐνόχων ὄντων ἀλλὰ διὰ τοὺς καταφρονοῦντας τῶν νόμων καὶ βουλομένους τοῖς μὲν πολεμίοις δουλεύειν, τοὺς δὲ πολίτας ὑβρίζειν. Ἵν οὗτος εἷς ὢν τυγχάνει. Καὶ γὰρ εἰ τῶν τότε κατασταθέντων νεώτερός ἐστίν, ἀλλὰ τὸν γε τρόπον ἔχει τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας. Αὗται γὰρ αἱ φύσεις εἰσὶν αἱ παραδοῦσαι μὲν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν τοῖς πολεμίοις, κατασκάψασαι δὲ τὰ τεῖχη τῆς πατρίδος, πεντακοσίου δὲ καὶ χιλίου ἀκρίτους ἀποκτείνασαι τῶν πολιτῶν.

διεξέρχομαι: διηγούμαι λεπτομερειακά

ὅλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην: να καταστρέφει τα πάντα

ἐπίδομεν < ἐφοράω-ῶ: παρατηρώ, βλέπω

δουλεύω: είμαι δούλος

καθίσταμαι: εγκαθιστώ/ιδρύω νέο πολίτευμα

ἀκρίτους: χωρίς να δικαστούν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Καὶ τί δεῖ ... τὸν ἐξ ἐκείνης τῆς πολιτείας*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ὕμᾱς: είναι ..... στο .....
τοῦτο: είναι ..... στο .....
δι' αὐτήν: είναι ..... στο .....
Ἵν: είναι ..... στο .....
ἡμετέραν: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «*Ἵν οὗτος εἷς ὦν τυγχάνει*»: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω πρόταση ως προς το είδος της και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. (μονάδες 5)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

τῶν ἀμαρτημάτων : είναι ..... στο .....
ὄλοις: είναι ..... στο .....
ἀναστάτους: είναι ..... στο .....
ὑπὸ τῶν ὄντων: είναι ..... στο .....
δουλεύειν: είναι ..... στο .....
αἱ παραδοῦσαι: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «*Εὐρήσετε γὰρ τὰς μὲν ἄλλας ἀδικίας μέρος τι τοῦ βίου βλαπτούσας, τὴν δ' ὕβριν ὄλοις τοῖς πράγμασιν λυμαιομένην, καὶ πολλοὺς μὲν οἴκους δι' αὐτὴν διαφθαρέντας, πολλὰς δὲ πόλεις ἀναστάτους γεγενημένας*». : Ο ομιλητής για να ενισχύσει την επιχειρηματολογία του διατυπώνει στο απόσπασμα τέσσερις διαπιστώσεις που αποδίδονται με μετοχές. Να βρείτε το είδος των μετοχών και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

13.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Ἑλληνικά Βιβλ.6, κεφ. 4 §§4-6.2

(έκδ. του E.C. Marchant, Οξφόρδη: Clarendon Press, 1900, ανατ. 1968)

Η επιμονή των Θηβαίων να μην αφήσουν αυτόνομες τις υπόλοιπες βοιωτικές πόλεις –να μην διαλύσουν, επομένως, το Κοινό των Βοιωτών– οδήγησε σε εκστρατεία του Σπαρτιάτη βασιλιά Κλεόμβροτου στη Βοιωτία. Η προσπάθεια είχε ατυχή κατάληξη για τους Λακεδαιμόνιους και τους συμμάχους τους.

Ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ ἀναβάς ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Λεύκτροις τῆς Θεσπικῆς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀπαντικρὺ λόφῳ οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμάχους ἄλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς. Ἐνθα δὴ τῷ Κλεομβρότῳ οἱ μὲν φίλοι προσιόντες ἔλεγον· Ἵ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν. Ἀναμνησθήσονται γάρ σου καὶ ὅτε εἰς Κυνὸς κεφαλὰς ἀφικόμενος οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήωσας, καὶ ὅτε ὕστερον στρατεύων ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς, Ἀγησιλάου ἀεὶ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος. Εἴπερ οὖν ἢ σαυτοῦ κήδη ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυμεῖς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Οἱ μὲν φίλοι τοιαῦτα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι· Νῦν δὴ, ἔφασαν, δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ὄντι κήδεται τῶν Θηβαίων, ὥσπερ λέγεται. Ὁ μὲν δὴ Κλεόμβροτος ταῦτα ἀκούων παρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν.

δηλώ-ῶ: ερημώνω, καταστρέφω μία περιοχή

ἀκτέον: πρέπει να επιτεθείς (ρηματικό επίθετο από το ἄγω)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ταῦτα δὲ ποιήσας ... διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Ταῦτα: είναι ..... στο .....

συμμάχους: είναι ..... στο .....

σου: είναι ..... στο .....

τῶν Θηβαίων: είναι ..... στο .....

Ἀγησιλάου: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «Ὡ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν»: Οι φίλοι του Κλεόμβροτου διατυπώνουν εδώ μια προειδοποίηση με υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου τεκμηριώνοντας την απάντησή σας (μονάδες 3).

Γ4.2

α. «Ταῦτα ποιήσας ... Κιθαιρῶνος.». Ο Ξενοφών στο παραπάνω απόσπασμα χρησιμοποιεί αρκετούς επιρρηματικούς προσδιορισμούς προκειμένου ο αναγνώστης να έχει εποπτεία του χώρου όπου εξελίσσονται τα γεγονότα. Να γράψετε πέντε τέτοιους προσδιορισμούς δηλώνοντας και τον αντίστοιχο ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν. (μονάδες 5)

β. «Ἀναμνησθήσονται ... Κιθαιρῶνος»: Να διακρίνετε ως προς το είδος τους τις προτάσεις της περιόδου (κύριες-δευτερεύουσες, είδος δευτερευουσών) (μονάδες 5).

Μονάδες 10

14. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Ποιες στρατιωτικές υποχρεώσεις εκπλήρωσε ο Μαντίθεος και με ποιον τρόπο; (μονάδες 8)

β. «...τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «ἐκ τῶν τοιούτων»; (μονάδες 2)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι αποχωρούσε πρώτος από τις εκστρατείες.
2. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι το να έχει κάποιος μακριά μαλλιά δεν βλάπτει ούτε τις αρχές της πόλης ούτε τους απλούς πολίτες.
3. Ο Μαντίθεος δικαιολογεί τους βουλευτές που αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια για κάποιον εξαιτίας της εξωτερικής του εμφάνισης.
4. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι για την αξιολόγηση ενός πολίτη πρέπει να εξετάζονται και η εξωτερική του εμφάνιση και η προσφορά του στην πόλη.
5. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι πολίτες, παρόλο που αμελούν την εξωτερική τους εμφάνιση, έχουν ωφελήσει την πόλη.

A1.3 Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο Μαντίθεος για την εξωτερική εμφάνιση ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη; Να το αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

Μονάδες 10

14.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της *Πρακτικής Φιλοσοφίας* περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «*Το Βήμα*», που αναφέρονται, άμεσα η έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α΄ ΓΕ.Λ.

14.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, *Ίστορία* §§2.42.2-4

Πρόκειται για απόσπασμα του Επιταφίου που εκφώνησε ο Περικλής το 431 π.Χ. για τους νεκρούς του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι ίσως έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δεν εδείλιασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαίρεται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν' αποφύγει την συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντίκριζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους πολέμιους. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στην μάχη, όμως, απάνω δεν στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους, για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απόφυγαν έτσι την ντροπή της καταλαλιάς, θυσιάζοντας την ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας.

Μτφρ. Άγγ. Βλάχος

14.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§16-17

Ὅχι πολλές ημέρες αργότερα μετά τα γεγονότα αυτά, όταν είχαν καταληφθεί στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ώστε να μην μπορούν να περάσουν οι εχθροί, αποφάσισαν οι επικεφαλής να αποσπάσουν κάποια τμήματα που θα έσπευδαν να βοηθήσουν, επειδή ο Αγησίλαος είχε εισβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ενώ όλους τους είχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τους, μέλη της βουλής — γιατί ήταν τρομερό να έχουν σωθεί μόλις και μετά βίας πριν από λίγο και να αντιμετωπίσουν άλλο κίνδυνο), εγώ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρίς κλήρωση το δικό μας τμήμα. Συνεπώς, αν κάποιοι από σας εξοργίζονται με αυτούς που θέλουν να διαχειρίζονται τις τύχες της πόλης, δραπετεύουν όμως από τους αγώνες, δεν θα είχαν δικαίως αυτή τη γνώμη για το πρόσωπό μου. Γιατί όχι μόνο εκτελούσα με ζήλο τις διαταγές, αλλά τολμούσα και να αντιμετωπίζω τους κινδύνους. Και αυτά τα έκανα όχι επειδή πίστευα ότι δεν είναι τρομερό να πολεμάει κανείς με τους Λακεδαιμόνιους, αλλά για να έχετε εσείς, με βάση αυτά, θετικότερη γνώμη για μένα, αν κάποτε με ενέπλεκαν αδίκως σε δικαστικό αγώνα, και για να βρω το δίκιο μου. Ανεβείτε, παρακαλώ, στο βήμα οι μάρτυρες γι' αυτά.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

B4.1 Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του απαρεμφάτου **σκοπεῖν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Πρώτα να ..... και μετά να μιλάς!
- Καθόταν σε μια γωνιά ..... και δεν μιλούσε.
- Στον πόλεμο υπηρέτησε ως ελεύθερος .....
- Η ..... είναι ολυμπιακό άθλημα.
- ..... να εγκατασταθώ στην Αγγλία μόνιμα.

B4.2 Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **χρόνον, πρώτων, κοινόν, ἄξιον, μικρόν.**

B4.3 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἀπελείφθην, βλάβπει, ὠφελείσθε, φιλεῖν, εἰργασμένοι.**

B4.4 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **λιποθυμία, χρέος, τηλεσκόπιο, επόπτης, προγονικός.**

B4.5 Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **στρατειῶν, διατετέλεκα, ποιούμενος, κινδυνεύειν, ὄψεως.**

B4.6 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀπελείφθην	α. ελλιπής β. απώλεια
2. σκοπεῖν	α. επισκέπτης β. σκεπάζω
3. μισεῖν	α. μισάνθρωπος β. μισοφέγγαρο
4. βλάβπει	α. βλήμα β. επιβλαβής
5. γεγόνασιν	α. γνωστός β. γνήσιος

14.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, *Άπομνημονεύματα* Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα *Άπομνημονεύματα* ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μια σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

Ἵν Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὦμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναί. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἶς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνιε· σῖτά τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἰμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σέ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἵν Σώκρατες, ... καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

- εὐδαιμονεστέρους:* είναι ..... ΣΤΟ .....
- ἀχίτων:* είναι ..... ΣΤΟ .....
- ἃ:* είναι ..... ΣΤΟ .....
- ἑαυτῶν:* είναι ..... ΣΤΟ .....
- μοι:* είναι ..... ΣΤΟ .....
- ἢ ζῆν:* είναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 6)

β. «*Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι*». Ο Αντιφών απευθυνόμενος στον Σωκράτη διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. «*γίγνεσθαι, ἀπολελαυκέναι*»: Να αναγνωρίσετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου, τη συντακτική λειτουργία τους, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας (μονάδες 3).

β. «*ὥστε πέπεισμαι σέ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν (...)*»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο Σωκράτης διατυπώνει μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη λέξη που δηλώνει τη σύγκριση αυτή (μονάδες 2) και να γράψετε τους δύο όρους που συγκρίνονται από τον ομιλητή (μονάδες 2).

Μονάδες 10

14.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτό ο απολογούμενος ισχυρίζεται ότι σε μία από τις διαμάχες του με τον Σίμωνα για τη διεκδίκηση του Θεοδότου ο Σίμων τραυματίστηκε και γι' αυτό τον έσυρε στο δικαστήριο. Από την πλευρά του ο κατηγορούμενος προσπαθώντας να πείσει τους δικαστές για την αθωότητά του, τους υπενθυμίζει τον πρότερο έντιμο βίο του και ζητά την επιείκειά τους.

Ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπεν αὐτόν, καὶ πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκοσμότητος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη. Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοί εἰσιν οἱ βία εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες, οὗτοι οἱ βία ἐκ τῆς ὁδοῦ συναρπάζοντες ἡμᾶς. Ἵν ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μὴ <με> περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας λελητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων

οὐδείς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

τύπτω: χτυπώ

ἐκκηρύττομαι: εξορίζω με δημόσια προκήρυξη

περιορῶ: επιτρέπω, ανέχομαι, παραβλέπω

ἐκπίπτω: εξορίζομαι

ἡ λειτουργία: η λειτουργία, η οικονομική υποχρέωση των πλουσιότερων Αθηναίων προς την πόλη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἴν ὑμεῖς μεμνημένοι ... εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Ἐν Κορίνθῳ: είναι ..... στο .....

ὑπὸ τῶν στρατηγῶν: είναι ..... στο .....

περὶ τούτου: είναι ..... στο .....

ἐκ τῆς πατρίδος: είναι ..... στο .....

ὑπὲρ ἧς: είναι ..... στο .....

εἰς ἀγῶνας: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «**ὥστε δικαίως ... ἀγῶνας καταστῆναι**»: Να διακρίνετε ως προς το είδος τους τις προτάσεις της ημιπεριόδου (κύριες-δευτερεύουσες, είδος δευτερευουσών) (μονάδες 4).

Γ4.2

α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων/ρηματικών τύπων του κειμένου: **ἐξεληθόντων, εἰπεῖν, νόμιμόν ἐστιν, μεμνημένοι, ἐλεηθείην, βούλεται**.

(μονάδες 6)

β. «Έχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε»: Στην παραπάνω ημιπερίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

14.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, *Αρχίδαμος* §§11.4-13

(έκδ. των G. Mathieu & É. Brémond, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1938, ανατ. 1967)

Το 366 π.Χ. η Σπάρτη οδηγήθηκε σε πολιτική απομόνωση, καθώς οι Πελοποννήσιοι σύμμαχοί της υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης με τους Θηβαίους. Με αυτήν αναγνωριζόταν η ανεξαρτησία της Μεσσήνης, γεγονός που αποτελούσε τεράστιο πλήγμα για τα σπαρτιατικά συμφέροντα. Ο Ισοκράτης, που επιδίωκε να μην ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η Θήβα, παρουσιάζει τον Αρχίδαμο να τοποθετείται αρνητικά απέναντι σε αυτήν την εξέλιξη και να προσπαθεί να τονώσει το ηθικό των συμπατριωτών του.

Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαιμόνι συμφορὰν οὔτε δεινοτέραν οὐδέποτε ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν ὥστε, πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσήνης οὐκ οἴονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλοῦσιν, ὡς εἰ μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην κατὰ σφᾶς αὐτούς.

ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας: αφού αρνήθηκαν τη δική μας φιλία

τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν: τόσο μεγάλη δειλία μας έχουν καταλογίσει

συγχωρήσομεν : θα συμφωνήσουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ... εὐρεῖν ἠδυνήθησαν*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τάς αὐτῶν:	εἶναι	στο .....
ποιήσοντες:	εἶναι	στο .....
ἀνανδρίαν:	εἶναι	στο .....
κινδυνεύειν:	εἶναι	στο .....
παραχωρήσαι:	εἶναι	στο .....
ταῦτα:	εἶναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. «τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν». Να διακρίνετε τις προτάσεις στο απόσπασμα που σας δίνεται (μονάδες 2) και να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους (μονάδες 2).

Γ4.2

α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **κατέλιπον** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **πείθουσιν** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **πολεμεῖν** (υποκείμενο)
- **καρπῶνται** (υποκείμενο)

(μονάδες 6)

β. «ὡς χρή τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρήσαι»: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση ως προς το είδος και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής της στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας του ομιλητή (μονάδες 2).

Μονάδες 10

15. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§19-21

Ὅστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὦ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι. Ἦδη δὲ τινων ἠσθόμην, ὦ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαυνται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρῆ λέγειν) τοὺς τοιούτους μόνους <τινός> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.1

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

- 1) Ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν είναι η εξωτερική του εμφάνιση, αλλά οι πράξεις του.
- 2) Ο Μαντίθεος αρνείται ότι αγόρευσε σε νεαρή ηλικία στην Εκκλησία του Δήμου.
- 3) Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι σέβεται και ακολουθεί την προγονική παράδοση.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) «... **διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι**»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η φράση «**διὰ ταῦτα**»; (μονάδες 2)
- 2) «**Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**τοιούτοις**»; (μονάδες 2)

A1.2 Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη,

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει την άποψη ότι η εξωτερική εμφάνιση δείχνει και τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
2. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι πολλοί πίσω από την κόσμια εμφάνιση καταφέρνουν να κρύβουν την κακότητα της ψυχής.
3. Ο Μαντίθεος είναι βέβαιος ότι από τη νεαρή ηλικία του κανένας δεν θα ενοχλούνταν στη Βουλή.
4. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι είναι η πρώτη φορά που αναγκάστηκε να αγοράσει ενώπιον κοινού.
5. Ο Μαντίθεος με την αγόρευσή του δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να ακολουθεί την πατρογονική παράδοση της ενασχόλησης όλων με τα κοινά.

A1.3 Πώς αιτιολογεί ο Μαντίθεος την υπέρμετρη πολιτική φιλοδοξία του, η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει τη δυσαρέσκεια των βουλευτών;

Μονάδες 10

15.1 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, *Ιστορίαι* §§2.40.2-3

Το κείμενο που ακολουθεί είναι από τον *Επιτάφιο λόγο* του Περικλή, τον οποίο παραθέτει ο Θουκυδίδης με αφορμή την ταφή των νεκρών του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Οι ίδιοι, εμείς, φροντίζουμε και τις ιδιωτικές μας υποθέσεις και τα δημόσια πράγματα κι ενώ ο καθένας μας φροντίζει τις δουλειές του, τούτο δεν μας εμποδίζει να κατέχομε και τα πολιτικά. Μόνο εμείς θεωρούμε πως είναι όχι μόνον αδιάφορος, αλλά και άχρηστος εκείνος που δεν ενδιαφέρεται στα πολιτικά. Εμείς οι ίδιοι κρίνουμε και αποφασίζουμε για τα ζητήματά μας και θεωρούμε πως ο λόγος δεν βλάπτει το έργο. Αντίθετα, πιστεύουμε πως βλαβερό είναι το να αποφασίζει κανείς χωρίς να έχει φωτιστεί.

Μτφρ. Αγγ. Βλάχος

15.2 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Ρητορική* 1417a 16-26

Στο κείμενο που ακολουθεί ο Άριστοτέλης πραγματεύεται το ζήτημα της ηθοποιίας, της ικανότητας του λόγου να δείχνει συγκεκριμένα, αυτή δηλαδή που επιδιώκει ο ρήτορας,

μορφή συμπεριφοράς. Για να το πετύχει αυτό ο ρήτορας είναι απαραίτητο να προσέξει δύο ζητήματα, τα κίνητρα και τα γνωρίσματα.

Η διήγηση πρέπει να αποδίδει χαρακτήρες. Αυτό θα γίνει, αν ξέρουμε τί είναι αυτό που κάνει τον χαρακτήρα. Ένα είναι το να δηλώνει την επιλογή και προτίμηση του ατόμου: η ποιότητα του χαρακτήρα προσδιορίζεται από την ποιότητα της επιλογής και προτίμησης, ενώ η ποιότητα της επιλογής και προτίμησης προσδιορίζεται από τον τελικό στόχο. (...) Ένας άλλος τρόπος για να δοθεί τέτοιο χρώμα είναι οι περιγραφές των τρόπων με τους οποίους εκδηλώνονται τα ιδιαίτερα γνωρίσματα του κάθε επιμέρους χαρακτήρα, π.χ. «ενώ μιλούσε, βιάδιζε», κάτι που δείχνει βέβαια χαρακτήρα αλαζονικό και χυδαίο. Επίσης: τα λόγια του ρήτορα να μη δίνουν την εντύπωση ότι ξεκινούν από την ψυχρή λογική, όπως συμβαίνει στους σημερινούς ρήτορες, αλλά από τις προσωπικές επιλογές και προτιμήσεις του ρήτορα: «Εγώ αυτό ήθελα· γιατί αυτή ήταν η προσωπική μου επιλογή· μπορεί, βέβαια, να μην κέρδισα τίποτε, και έτσι όμως ήταν καλύτερα»: το ένα δείχνει φρόνηση, το άλλο αρετή»

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

15.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Άριστοτέλης, *Ρητορική* 1419b

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Άριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στον επίλογο των ρητορικών λόγων.

Ο επίλογος αποτελείται από τέσσερα στοιχεία: πρώτο στοιχείο να διαθέσει τον ακροατή ευνοϊκά προς τον ομιλούντα και εχθρικά προς τον αντίπαλο· δεύτερο στοιχείο να αυξήσει ή να μειώσει τη σημασία των πραγμάτων· τρίτο στοιχείο να διεγείρει στην ψυχή του ακροατή τα επιθυμητά πάθη· τέταρτο στοιχείο να υπενθυμίσει. Το φυσικό, πράγματι, για τον ρήτορα είναι, αφού αποδείξει ότι ο ίδιος λέει την αλήθεια και ότι ο αντίπαλος ψεύδεται, να προχωρήσει ύστερα στον έπαινο, στον ψόγο, στο «τελευταίο χέρι». Ο στόχος του να είναι να κάνει φανερό το ένα από τα δύο: ή ότι ο ρήτορας είναι ένας καλός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας καλός άνθρωπος, ή ότι ο αντίπαλος είναι ένας κακός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας κακός άνθρωπος.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4.1 Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. απεργία	α. ὄψεως
2. πρόσωπο	β. εἰργασμένοι
3. εργένης	γ. δέοντος
4. δέος	δ. πράττειν
5. διακριτικός	ε. κριταί
6. δεοντολογικός	
7. απραγία	

B4.2 Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ὄψεως, ἀμελοῦντες, δοκῶ, πέπαινται, κριταί.**

B4.3 Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀμπεχόμενοι	α. αμπέλι β. ανοχή
2. εἰργασμένοι	α. εργοστάσιο β. εργένης
3. ἡσθόμην	α. ασθένεια β. αναισθησία
4. πέπαινται	α. πράγμα β. παύλα
5. ἐπαρθείη	α. ἐπαρση β. ἐπάρκεια

B4.4 Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ἄξιον, μικρόν, μεγάλων, πρώτον, πόλεως.**

B4.5 Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ευγενής, διαίσθηση, ένδοξος, αντίθεση, συγκριτικός.**

B4.6 Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **σκοπεῖν, ἠσδόμην, δοκῶ, νομίζοντας, λέγειν.**

Μονάδες 10

15.1 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, *Μενέξενος* 238 c1-238 d8

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1903, ανατ. 1968)

Ο Πλάτων στο διάλογο αυτό δίνει το σχήμα ενός «Επιταφίου λόγου» που άκουσε κάποτε από τον Σωκράτη να τον συντάσσει η Ασπασία ως ρητορική άσκηση με τη μέθοδο του αυτοσχεδιασμού και της αξιοποίησης χωρίων από τον «Επιτάφιο λόγο» του Περικλή.

Πολιτεία γὰρ τροφή ἀνθρώπων ἐστίν, καλή μὲν ἀγαθῶν, ἢ δὲ ἐναντία κακῶν. Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐτρέφθησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν, ἀναγκαῖον δηλῶσαι, δι' ἣν δὴ κάκεῖνοι ἀγαθοὶ καὶ οἱ νῦν εἰσιν, ὧν οἶδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες. Ἡ γὰρ αὕτη πολιτεία καὶ τότε ἦν καὶ νῦν, ἀριστοκρατία, ἐν ἣ νῦν τε πολιτευόμεθα καὶ τὸν αἰεὶ χρόνον ἐξ ἐκείνου ὡς τὰ πολλά. Καλεῖ δὲ ὁ μὲν αὐτὴν δημοκρατίαν, ὁ δὲ ἄλλο, ᾧ ἂν χαίρη, ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ μετ' εὐδοξίας πλήθους ἀριστοκρατία. Βασιλῆς μὲν γὰρ αἰεὶ ἡμῖν εἰσιν· οὗτοι δὲ τοτὲ μὲν ἐκ γένους, τοτὲ δὲ αἰρετοί· ἐγκρατές δὲ τῆς πόλεως τὰ πολλά τὸ πλῆθος, τὰς δὲ ἀρχὰς δίδωσι καὶ κράτος τοῖς αἰεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι, καὶ οὔτε ἀσθενεία οὔτε πενία οὔτ' ἀγνωσία πατέρων ἀπελήλαται οὔδεις οὔδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται, ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἀλλὰ εἷς ὄρος, ὁ δόξας σοφὸς ἢ ἀγαθὸς εἶναι κρατεῖ καὶ ἄρχει.

οἱ τετελευτηκότες: οι νεκροί

ἡ εὐδοξία: η καλή φήμη, η υπόληψη

Βασιλῆς: Βασιλεῖς

τοτὲ μὲν ... τοτὲ δέ: άλλοτε μεν ... άλλοτε δε

ἡ ἀγνωσία: η κοινωνική αφάνεια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Πολιτεία γὰρ τροφή ... πλήθους ἀριστοκρατία*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιών του κειμένου: *αὐτήν, ᾧ, ἡμῖν, οὗτοι, οὐδείς*. (μονάδες 6)

β. «*Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐτρέφθησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν*»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της. (μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

ἀνθρώπων: είναι ..... στο .....

καλῇ: είναι ..... στο .....

ὁ μὲν: είναι ..... στο .....

δημοκρατίαν: είναι ..... στο .....

σοφός: είναι ..... στο .....

εἶναι: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «*ᾧν οἶδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες*»: Στο παραπάνω απόσπασμα του αδιδακτου κειμένου να αναγνωρίσετε το είδος της υπογραμμισμένης μετοχής, αιτιολογώντας την απάντησή σας (μονάδες 2), και να γράψετε το υποκείμενό της (μονάδες 2).

Μονάδες 10

15.2 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Κατὰ Διογείτονος* §§9-11.1

(έκδ. του Hude, C. Oxford Classical Texts, 1912)

Ο συγκεκριμένος λόγος θαυμάζοταν στην αρχαιότητα για το προοίμιο και τη γεμάτη πάθος διήγησή του. Ο Διογείτων είχε οριστεί από τον αδελφό του Διόδοτο επίτροπος της περιουσίας του την οποία από ό,τι φαίνεται καταχράστηκε.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.

Ὅγδῶ δ' ἔτει δοκιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρακίῳν, καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μναῖς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας. «Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν. Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδὲν μοι διέφερεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνὴρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἔξεις τὰ ἐπιτήδεια». Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύνοντες ῥέοντο πρὸς τὴν μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἤκον πρὸς ἐμέ, οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους διακείμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπεπτωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῶων μηδ' εἰς πτωχείαν καταστάντας, ὑβρισμένους ὑφ' ὧν ἠκιστα ἐχρῆν, ἀλλὰ βοηθηῆσαι καὶ τῆς ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν. Πολλὰ ἂν εἶη λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

τοῖν μειρακίῳν (= τῶν μειρακίων): των νεαρῶν αγοριῶν

αὐτός: ο ἴδιος

ῥέοντο: ἐφυγαν και πήγαν

κλάοντες: κλαίοντες

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ὅγδῶ δ' ἔτει δοκιμασθέντος ... τὰ ἐπιτήδεια**».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

αὐτοῖς: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀργυρίου: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀπόρως: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀνὴρ: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

ἀποστερηθέντας: εἶναι ..... ΣΤΟ .....

(μονάδες 5)

β. «(...) καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μναῖς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας»: Ο κατήγορος αφηγείται ἐδῶ τι εἰπώθηκε στη συνάντηση του Διογείτονα με τους δύο γιους του Διόδοτου. Να αναγνωρίσετε το εἶδος της δευτερεύουσας

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.
πρότασης (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 3).

Γ4.2

α. «δοκιμασθέντος, καλέσας, καταστάντας»: Να γράψετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου (μονάδες 3) και να εντοπίσετε τα υποκείμενά τους (μονάδες 3).

β. «Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἑμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν.», «**Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνὴρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἔξεις τὰ ἐπιτήδεια**»: Στα παραπάνω αποσπάσματα του αδίδακτου κειμένου να γράψετε τα αντικείμενα των ρημάτων. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

15.3 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Μένων 71e-72a

(έκδ. του Burnet, J. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1903, ανατ. 1968)

Ο Μένων είναι πλατωνικός διάλογος στον οποίο ο Σωκράτης και ο νεαρός αριστοκράτης Μένων αναζητούν τον ορισμό της αρετής και αναλύουν το ερώτημα αν αυτή είναι διδακτή.

{ΜΕΝ.} Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ὦ Σώκρατες, εἶπεῖν. Πρῶτον μὲν, εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν, ῥάδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ἰκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. Εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετὴν, οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σῶζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὔσαν τοῦ ἀνδρός. Καὶ ἄλλη ἐστὶν παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός, εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. Καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταὶ εἰσιν, ὥστε οὐκ ἀπορία εἶπεῖν ἀρετῆς πέρι ὅ,τι ἐστίν· καθ' ἑκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον ἐκάστῳ ἡμῶν ἡ ἀρετὴ ἐστίν, ὡσαύτως δὲ οἶμαι, ὦ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία.

{ΣΩ.} Πολλῆ γέ τιτι εὐτυχία ἔοικα κεχρηῆσθαι, ὦ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν σμῆνός τι ἀνηύρηκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κείμενον.

εὐλαβεῖσθαι: εὐλαθέομαι: προσέχω

διελθεῖν: διέρχομαι: διηγούμαι με λεπτομέρειες

κατήκοος: υπάκουος, πειθήνιος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Εἰ δὲ βούλει ... ὧ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία*».

Μονάδες 20

Γ4.1

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

<i>ἀνδρός:</i>	είναι	στο .....
<i>τούς φίλους:</i>	είναι	στο .....
<i>μηδέν:</i>	είναι	στο .....
<i>οἰκεῖν:</i>	είναι	στο .....
<i>πρεσβυτέρου:</i>	είναι	στο .....
<i>τῶν πράξεων:</i>	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. «*ὄ,τι ἐστίν*»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και τη συντακτική της λειτουργία.
(μονάδες 4)

Γ4.2

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

<i>γυναικός:</i>	είναι	στο .....
<i>τὴν οἰκίαν:</i>	είναι	στο .....
<i>κατήκοον:</i>	είναι	στο .....
<i>πάμπολλαι:</i>	είναι	στο .....
<i>εὐτυχία:</i>	είναι	στο .....
<i>κεχρηῆσθαι:</i>	είναι	στο .....

(μονάδες 6)

β. Να αναγνωριστῆί το είδος των προτάσεων που ακολουθούν και να επισημανθῆί το ρῆμα τους: «*εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν*» «*ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι*».

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑΤΑ Τ.Θ.Δ.Δ. (Κείμενα, Παρατηρήσεις)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Ο.Π.Α.Σ. Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ-ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕ.Λ.